

PERSFOCUS

DERDE JAARGANG NUMMER 9 -- SEPTEMBER 1987

knipselkrant van vereniging martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

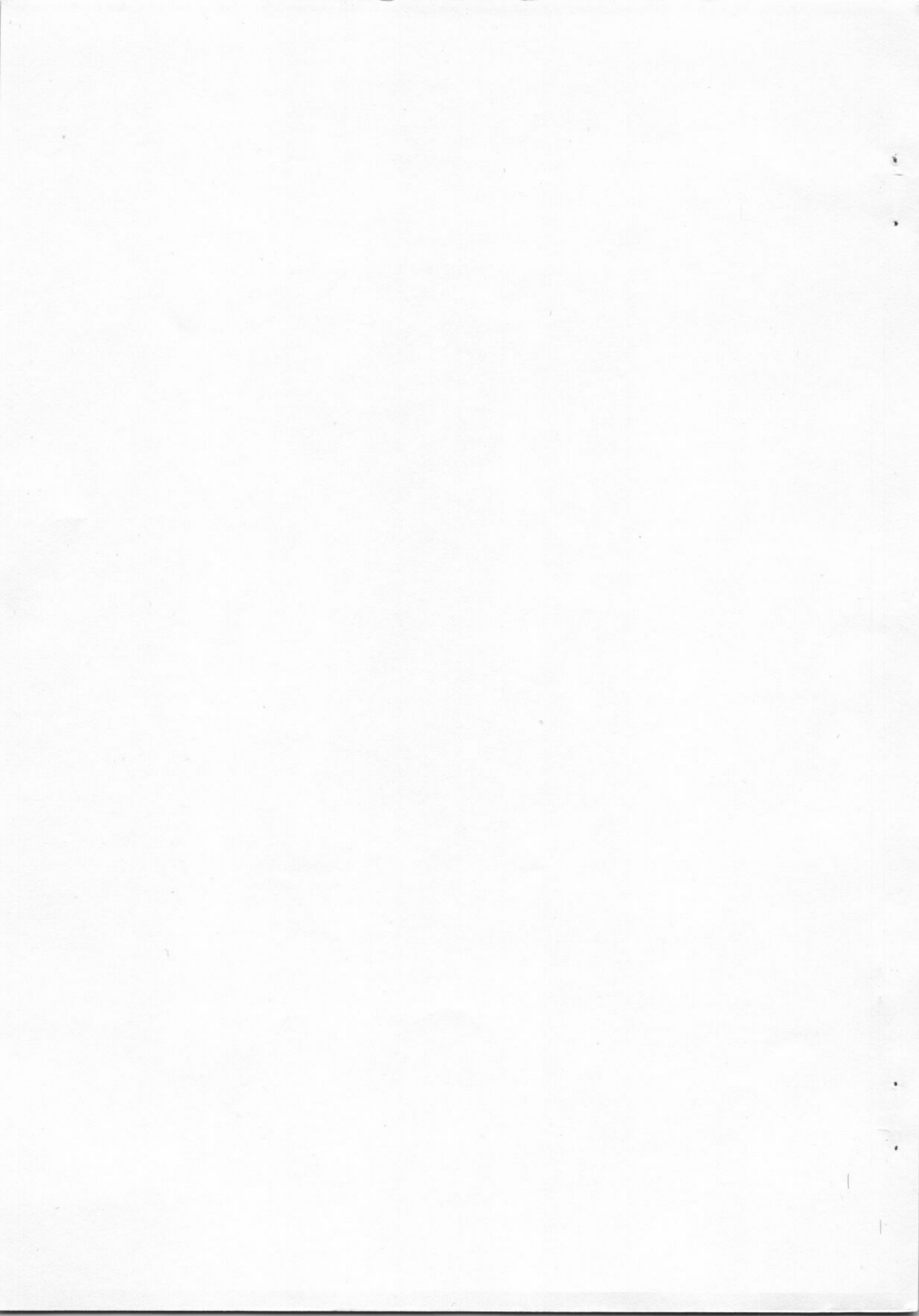

Sunday Times, 13-9-87 (vgl. pg.2).

Hello, sailor: A children's fashion fair was launched at Earls Court, London, yesterday with nautical and beach themes for four-year-olds — and a leg show by Holly Stevens distracting fellow model Alexander Halpin from the real business

In dit nummer:

Zwembroekjes en zandkastelen	pag.	2
Minderjarigen...	pag.	8
... En hun grote vrienden	pag.	10
Wet gelijke behandeling	pag.	13
Ontucht van de maand	pag.	19
Bezinning over prostitutie	pag.	21
Pederast op zware klei	pag.	23
Homonument	pag.	26
Gebrandmerkte kinderen	pag.	29
Achtergrond	pag.	31
Documentatielijst	pag.	38

PERSFOCUS, derde jaargang, nummer 9, sep. 1987

Knipsels uit:

Trouw	Tr
Het Parool	Par
De Volkskrant	Vk
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
De Telegraaf	Tel
Utrechts Nieuwsblad	UN
Stadsblad Utrecht	SU
Nieuwsblad vh.Noorden	Nvhn
Binnenhof	Bh
Nieuws van de Dag	NvdD
Tubantia	Tub
Vrij Nederland	VN
De Groene Amsterdammer	GA
Haagse Post	HP
De GGZ-gazet	GGZ-G
Carrière	Car
De Janet	DeJ
De Post	DeP
International Herald Tribune	IHT
Sunday Times	ST
Minute	Min

Abonnementen op Persfocus kosten f 55,- per jaar.
Losse nummers f 6,50.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 5478, 1007 AL Amsterdam.

Yard demands crackdown on child porn by Dutch police

by Mazher Mahmood

SENIOR detectives at Scotland Yard's obscene publications squad are blaming the Dutch police for the flood of child pornography that is pouring into Britain. Next month officers from Scotland Yard will go to Amsterdam to tell the Dutch authorities that they must act to stop the trade.

They claim that so many books, films and magazines aimed at paedophiles are entering Britain that the police and customs cannot cope.

"It's about time the Dutch police got their house in order and enforced their own laws," said Superintendent Iain Donaldson, head of the yard's obscene publications squad, who will lead the deputation to the Netherlands.

"That's where most of the films and literature comes from. Dutch police seem to have a *laissez-faire* attitude to child pornography."

Over the last 12 months the number of child pornography cases investigated by Scotland Yard has risen fourfold. Since January police in the London alone have seized 569,828 magazines and 8,910 videocassettes classed as "obscene and indecent", many of them featuring children under the age of 16 in sexual acts with adults.

Customs officers at British ports and overseas-mail sorting offices seized more than 53,100 items of hard-core pornography last year and the figures for this year are expected to be even higher. They admit that the seizures represent only a small fraction of the material coming in.

Last week The Sunday Times tracked down one of the main suppliers of child pornography to Britain. The organisation, called Intermale, based at an inconspicuous gay

Amsterdam connection: a Sunday Times reporter, left, confronts child-porn dealer Ruud Hollenkamp, who has 10,000 Britons on his mailing list

bookshop shop near Amsterdam's Dam Square, distributes homosexual literature by mail order.

At the shop, Ruud Hollenkamp, the proprietor, had on display a wide range of literature produced in the Netherlands and America. Among his stock were glossy magazines featuring boys, some as young as six, performing sexual acts with adults.

Titles on the shelves under the heading Paedophile Books and Magazines included OK, a Dutch magazine carrying photographs and illustrations of young boys performing oral and anal intercourse with adults. Copies of this magazine, which sells in Holland for fl2.50 (£4), have been seized in Britain and prosecu-

tions brought under the Obscene Publications Act.

"The titles on the shelves are the tame ones," said Hollenkamp. "I have stuff here that is very hot and could get me into a lot of trouble with the police."

We were then led to the first floor of the shop, where Hollenkamp produced a selection of even stronger magazines stored discreetly beneath a pile of legitimate books in a cardboard box. These magazines contained photographs of minors involved in acts of violent perversions and sadomasochism.

Hollenkamp said: "People buy these magazines from us and put the price up in England. You can get at least three times the price over there. I

only mail these to special customers."

Intermale, which advertises in Gay Times, claims to have a mailing list of around 10,000 British pederasts who regularly receive copies of illegal literature through the post.

"We always ship things through the mail, sometimes by registered mail," said Hollenkamp. "Nearly all of the stuff gets through to London, but it is more difficult in the north of Britain. They have more customs checkpoints there."

The Sunday Times was referred to Intermale by Gay's The Word, a gay bookshop in London's West End, which recently had 17 titles seized by customs officers because they featured minors. "Amsterdam

is the place where you will get paedophile literature," said a shop assistant. "We do not try to import it because everything we import is watched very carefully."

Within days of sending the f80 (£26) fee, Intermale dispatched five paedophile magazines to The Sunday Times in London, including Paedo Alert News and Beach Boy. The magazines were accompanied by the Intermale catalogue which includes addresses of paedophile organisations in Holland.

The pornography laws in Holland have always been regarded as lax and the policing of them even laxer. However, two years ago the Dutch authorities were galvanised into action by international

pressure, and a new clause was added to the law, making it illegal for any pictures, films, or publications of a sexual nature to use children under the age of 14.

"The law may have been changed but the police are just not enforcing it stringently enough," said Supt Donaldson, who is seeking to set up an international intelligence unit to exchange information on pederasts all over the world.

Last night a spokesman for the Dutch police denied the allegations: "As far as we know, Holland is not where this type of material is being made," he said.

Extra reporting by Richard Galpin and John Parrish

'Amsterdam nog hart kinderporno'

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - Amsterdam is volgens Scotland Yard nog steeds een van de belangrijkste centra voor de verspreiding van kinderporno. In de Sunday Times van gisteren zegt commissaris Iain Donaldson van de Yard dat het de hoogste tijd wordt dat de Nederlandse politie orde op zaken stelt.

"De Nederlandse politie schijnt een houding van laat maar waaien aan te nemen tegenover kinderporno," zegt hij. Binnenkort wil hij een bezoek aan Amsterdam brengen om de Nederlandse autoriteiten te bewegen harder op te treden tegen de distributie van kinderporno.

Een verslaggever van het Engelse zondagsblad kon in een sekashop in de buurt van de Dam gemakkelijk aan een groot aantal kinderpornoblaadjes komen. De eigenaar, Ruud Hollenkamp, liet de verslaggever ook bladen zien waarin kinderen zijn verwickeld in sadomasochistische spelletjes en geweldadige perversiteiten. Volgens Hollenkamp stuurt hij die blaadjes alleen maar naar een aantal speciale klanten in Engeland. "Die maken er daar de drievoudige prijs voor."

Volgens een woordvoerder van de Amsterdamse politie heeft onderzoek de laatste jaren nooit aangetoond dat Amsterdam het voornaamste distributiecentrum is van kinderporno. "Er zal heus wel eens wat doorgevoerd worden. Dat ons optreden effectief is blijkt wel uit de prijsstijging van de blaadjes. Kost-

ten ze enkele jaren geleden nog gemiddeld 7,50 gulden, dat is nu opgelopen tot zo'n 35 gulden. Het gaat daarbij steeds om hetzelfde materiaal. Nieuwe blaadjes treffen we bijna nooit aan." Vorige week heeft de politie nog bij twee sexshops kinderporno in beslag genomen.

Enige tijd geleden kreeg Nederland heftige kritiek te verwerken vanuit de VS. Ons land zou de belangrijkste producent zijn van kinderporno. Maar vorig jaar kwam een werkgroep onder leiding van de Amsterdamse officier mr L. de Wit tot de conclusie dat in Nederland geen kinderporno wordt gemaakt voor commercieel gebruik. Wel werd erkend dat Nederland een belangrijk aandeel heeft gehad in de verspreiding van kinderporno.

Maar een kinderrechter, een vertrouwensarts en een inspectrice van de Amsterdamse zedenpolitie waren van mening dat er in Nederland wel degelijk kinderporno wordt vervaardigd. Volgens de inspectrice, Annet Speelberg, was de zedenpolitie onderbemand en kon daarom weinig of niets doen aan de opsporing van de vervaardigers van kinderporno.

Britten eisen optreden tegen kinderporno

(Van onze correspondent)

LONDEN - Op korte termijn komt een delegatie van Scotland Yard naar Nederland om bij de autoriteiten in ons land aan te dringen op extra maatregelen tegen een niet aflatende stroom kinderporno. Na herhaaldelijke protesten uit Amerika beklagt nu Groot-Brittannië zich over 'de meest smerige kinderporno' in bladen en boeken maar vooral op videocassette.

Hoofdinspecteur Iain Donaldson, hoofd van Scotland Yards speciale afdeling voor de bestrijding van obscene publicaties, zegt in een interview met de Britse krant Sunday Times er niet aan te twijfelen dat de zwakke schakel in de strijd tegen de alsmaar groeiende stroom kinderporno in Nederland zit.

"Het is nu de hoogste tijd dat de Nederlandse politie eindelijk eens orde op zaken stelt en de eigen wetten uitvoert. Als het gaat om de bestrijding van kinderporno laat de politie het afweten", zegt hoofdinspecteur Donaldson en hij beschrijft

uitvoerig hoe het afgelopen jaar het aantal zaken van kinderporno in behandeling bij Scotland Yard verviervoudigd is.

Sinds begin van het jaar heeft men bijna 600.000 obscene bladen en 9000 videocassettes in beslag genomen. De meeste hadden betrekking op kinderen onder de 16 jaar die seksuele handelingen vernichten met volwassenen.

Volgens de Sunday Times, die in navolging van Amerikaanse kranten en televisiestations ter plaatse poolshoogte is gaan nemen, geldt de organisatie Intermale in Amsterdam, als een van de voornaamste toeleveringsbronnen van kinderporno. Zij is gevestigd in een boekwinkel bij de Dam, waarover Ruud Hollenkamp volgens de Sunday Times de scepter zwaait. Het blad schrijft dat Hollenkamps winkel vol ligt met de obscene publicaties van kleine jongetjes, soms niet ouder dan een jaar of zes.

Britten eisen optreden tegen kinderpornografie

Tab 14/9

(Van onze correspondent Hays Thomas)

LONDEN (GPD) - De handel in kinderpornografie in bladen en boeken, maar vooral op videocassette, breidt zich steeds meer uit. Na herhaalde protesten uit Amerika, komen ditmaal de beschuldigingen uit Engeland. De autoriteiten spreken over een niet aflatende stroom van de meest smerige kinderporno voornamelijk uit Nederland. Op korte termijn zal een delegatie van Scotland Yard de Noordzee oversteken, om bij de Nederlandse autoriteiten aan te dringen op extra maatregelen tegen deze aanvoer.

De delegatie van Scotland Yard staat onder leiding van hoofdinspecteur Iain Donaldson, hoofd van Scotland Yards speciale afdeling voor de bestrijding van obscene publikaties. Hij verklaarde tegen de Sunday Times: „Het is nu de hoogste tijd dat de Nederlandse politie eindelijk eens orde op zaken stelt en de eigen wetten uitvoert. Er is geen twijfel over of de meeste films, bladen en

boeken komen uit Nederland. Als het gaat om de bestrijding van kinderpornografie laat de politie het afweten”, zegt hoofdinspecteur Donaldson en hij beschrijft uitvoerig hoe het afgelopen jaar het aantal zaken van kinderpornografie in behandeling bij Scotland Yard verviervoudigd is.

Sinds begin van het jaar heeft men bijna 600.000 obscene bladen en 9000 videocassettes in beslag genomen. De meeste hadden betrekking op kinderen onder de 16 jaar die seksuele handelingen vernichten met volwassenen.

De Sunday Times vermeldt dat de pornografiewetten in Nederland door het buitenland altijd al als gebrekkig zijn gezien, maar dat er twee jaar geleden onder internationale druk een clausule aan werd toegevoegd die het seksueel misbruik van kinderen onder de 14 jaar voor foto's, films en publikaties ten strengste verbodt. „De wet mag er dan wel zijn, de uitvoering ervan door de Nederlandse politie is gewoon niet streng genoeg”, vindt hoofdinspecteur Donaldson.

Volgens de Sunday Times, die in navolging van Amerikaanse kranten en televisiestations ter plaatse polshoogte is gaan nemen, geldt de organisatie Intermale in Amsterdam, als een van de voornaamste toeleveringsbronnen van kinderpornografie. Zij is gevestigd in een boekwinkel bij de Dam. Het blad schrijft dat de winkel van Hollenkamp verlijkt met de obscene publikaties van kleine jongetjes, soms niet ouder dan een jaar of zes. En citeert de kinderpornohandelaar.

Minister: bericht over kinderporno achterhaald

in 15

DEN HAAG - Minister Korthals Altes van justitie is „niet geschrokken” van het bericht dat Scotland Yard de Nederlandse justitie verantwoordelijk stelt voor de toevloed van kinderporno die Groot-Brittannië overstroomt.

„Ik weet niet of in Engeland de komkommertijd langer duurt dan hier”, zo reageerde de minister vanmorgen in de KRO-radiorubriek „Echo” op de berichtgeving van het Engelse zondagsblad „The Sunday Times”. In Nederland is indertijd naar het verschijnsel kinderporno een gedegen onderzoek ingesteld en nadat Washington over het resultaat was geïnformeerd is de kritiek van Amerikaanse zijde inmiddels verstomd. Nederland heeft uitstekende contacten met Scotland Yard, aldus de minister, en zo lang wij van officiële Britse zijde geen serieuze melding hebben gekregen gaan we ervan uit dat de Engelse krant gebrek aan nieuws had.

de Volkskrant van MAANDAG 14 SEPTEMBER 1987

BRITTEN BOOS OP LAKSE HOUDING POLITIE Scotland Yard eist optreden Nederland tegen kinderporno

Van onze correspondent WIO JOUSTRA

LONDEN — De Nederlandse handel in kinderporno is opnieuw in opspraak gekomen. Na de Verenigde Staten is het dit maal Groot-Brittannië dat een harder optreden van de Nederlandse autoriteiten eist tegen de export van pornografische literatuur.

The Sunday Times berichtte zondag dat volgende maand een deputatie van Scotland Yard naar Amsterdam komt om deze eis kracht bij te zetten. Volgens het zondagsblad kunnen Britse politie en douane de enorme vloed van pornografische boeken, films en tijdschriften voor pedofielen uit Nederland niet meer aan.

Het blad citeert het hoofd van de eenheid obscene publikaties van Scotland Yard, Iain Donaldson, die zegt dat het tijd wordt dat de Nederlandse politie orde op zaken stelt en de eigen wetgeving op het terrein van de kinderporno gaat naleven.

„De Nederlandse politie lijkt een laissez-faire-houding in te nemen ten aanzien van kinderporno”, aldus Donaldson. Hij heeft het initiatief genomen tot een internationale inlichtingendienst voor de uitwisseling van informatie over pedofielen in de hele wereld.

The Sunday Times heeft een verslaggever naar Amsterdam gestuurd, die op het spoor is gekomen van het postorderbedrijf Intermale en een zekere Ruud Hollenkamp die wordt omschreven als eigenaar van een homo-boekenwinkel bij de Dam, waarin dit postorderbedrijf voor homoliteratuur is gevestigd. Volgens het artikel heeft Hollenkamp toe-

gegeven dat hij een bele selectie verboden boeken en tijdschriften in voorraad heeft.

„Very hot stuff, waarmee ik heel wat problemen zou kunnen krijgen met de politie”, zou Hollenkamp hebben gezegd. Met dit hete spul worden geweldpleging, perversie en sado-masochisme met kinderen bedoeld. Volgens Hollenkamp zouden dergelijke tijdschriften in Engeland zeer gewild zijn en daar voor tenminste drie keer de originele prijs worden verkocht.

Zo'n tienduizend Britse pedofielen zouden op de lijst van Intermale staan en regelmatig verboden literatuur via de post ontvangen. The Sunday Times bestelde zelf ook een partij, à raison van 180 gulden en ontving die reeds na enkele dagen. Daarbij zaten de tijdschriften *Paedo Alert News* en *Beach Boy* en de catalogus van Intermale, waarin onder meer de adressen van pedofiele organisaties in Nederland staan vermeld.

The Sunday Times beweert dat de slappe Nederlandse wetgeving op dit terrein de afgelopen twee jaar onder internationale druk is aangescherpt en dat nu geen kinderen onder de leeftijd van veertien jaar meer mogen worden misbruikt bij de vervaardiging van pornofilms en -literatuur.

De krant citeert ook een woordvoerder van de Nederlandse politie. Hij zou gezegd hebben: „Voor zover we weten is Holland niet het land waar dit soort materiaal wordt gemaakt.”

Het afgelopen jaar is het aantal door de Britse politie ontdekte gevallen van kinderporno verviervoudigd. Sinds januari van dit jaar heeft Scotland Yard alleen al in Londen bijna 600 duizend tijdschriften en negenduizend videocassettes in beslag genomen, die volgens de strenge Britse wetten kunnen worden aangemerkt als „ontuchtig en aanstootgevend”. Douane en postdiensten namen in 1986 ruim 53 duizend boeken, tijdschriften en videocassettes met harde porno in beslag.

Scotland Yard: Nederland blijft bron kinderporno

TEL 14 door Fred Soeteman AMSTERDAM, maandag

Scotland Yard klaagt zich over een „slappe houding” die politie en justitie in Nederland aannemen tegenover export van een stortvloed van kinderporno.

Een delegatie van de Britse politieorganisatie wil in oktober de Nederlandse autoriteiten met de neus op de feiten drukken.

De Amsterdamse officier van justitie mr. L.A.J.M. de Wit reageerde gisteren echter met: „Een golf kinderporno? Dat is een fabel!”

Kinderen van 6

Kwam enkele jaren geleden alleen heftige kritiek uit de Verenigde Staten, nu wijst ook Engeland ons land aan als de bron van kinderporno, die ondanks verscherpte wetgeving niet voldoende wordt drooggelegd. In de laatste twaalf maanden is het aantal kinderporno-onderzoeken bij Scotland Yard verviervoudigd. Alleen al in Londen zijn sinds januari ruim een half miljoen bladen en bijna 9000 videobanden in beslag genomen.

Een verslaggever van The Sunday Times beschreef gisteren hoe hij in Amsterdam moeiteloos een enorm assortiment kinderporno voorgespoteld kreeg, ook met afbeeldingen van ongeveer 6-jarige kinderen, samen met volwassenen.

Pornoshop-houder Ruud H. toonde hem ook materiaal waarin kinderen verwickeld zijn in gewelddadige perverse activiteiten en sado-masochistische activiteiten met anderen. Volgens de Britse krant heeft het bedrijf van H. tienduizend Engelse pederasten op de verzendlijst. Het zou de

Mr. de Wit: .. een fabeltje ..

belangrijkste kinderporno-leverancier voor Engeland zijn.

Officier van justitie mr. De Wit, voorzitter van de Werkgroep Kinderpornografie, houdt ook nu staande: „Als we iets redelijk zeker hebben kunnen vaststellen, dan is het dat in Nederland geen kinderporno wordt geproduceerd.

Nederland heeft wel een rol gespeeld in de distributie. Er zijn ook wel Engelsen opgespoord die zich hier hadden gevestigd om kinderporno naar Engeland te exporteren.”

Volgens mr. De Wit wordt de bewuste Ruud H. overigens wel degelijk strafrechtelijk vervolgd. Zij het dat het min of meer een proefproces zal worden. „Het materiaal dat bij H. in beslag is genomen bestond uit foto's waarvan wij zeggen: ze scheppen het vermoeden van kinderporno. Maar er zijn anderen die zeggen: Als dat porno is, kun je net zo goed de halve

stad leeghalen.”

Vervolging wordt ingesteld omdat justitie het belangrijk vindt, de grenzen af te tasten van hetgeen — onder het nieuwe artikel 240 B van het Wetboek van Strafrecht — als kinderporno moet worden beschouwd.

Er zijn foto's in beslag genomen van jongetjes, waarover uitvoerig is gediscussieerd. „Wij beschouwen zulke foto's als de ondergrens van wat je porno zou kunnen noemen. We gaan met dit beleid door omdat we ook een rechterlijke uitspraak willen over de vraag, of de afbeelding van een kind alleen — in een bepaalde houding — ook als „kennelijke seksuele gedraging” moet worden gezien, zoals de wet nu vereist.”

BRITSE POLITIE:

Nederland te laks bij bestrijding kinderporno

LONDEN — Scotland Yard stelt de Nederlandse politie verantwoordelijk voor de toevloed van kinderporno die Groot-Brittannië overstroomt. Volgende maand zal een delegatie van Scotland Yard naar Amsterdam reizen om er bij de Nederlandse autoriteiten op aan te dringen een einde te maken aan de „export“.

„Het schijnt dat de Nederlandse politie een soort „laissez faire“ houding aanneemt tegenover kinderporno. Het wordt tijd dat de wetten op dit gebied eens flink aangetrokken worden“.

zei het hoofd van de zedenafdeling van Scotland Yard.

Vorige week spoorde „The Sunday Times“ een van de belangrijkste leveranciers van kinderporno aan pederasten in Groot-Brittannië op. De organisatie, Intermale, bleek gevestigd te zijn in een homo-boekwinkel vlakbij de Amsterdamse Dam. De eigenaar van de winkel, Ruud Hollenkamp, toonde zonder problemen zijn collectie porno-literatuur en tijdschriften, afkomstig uit Nederland en de Verenigde Staten. Hierin waren foto's afgebeeld van jongetjes die soms niet ouder waren dan zes jaar en die seksuele activiteiten bedreven met volwasse-

nen. Dit bleek uiteindelijk nog relatief onschuldig te zijn in vergelijking met wat hij nog elders in het pand verborgen hield.

Hollenkamp verklaarde dat hij de meeste bestellingen per post verstuurt naar zijn om en nabij de 10.000 klanten in Groot-Brittannië. Op aanvraag ontvangt men bij de bestelling een catalogus waarin de adressen van pedofiele organisaties in Nederland zijn opgenomen, zo bleek uit het onderzoek van „The Sunday Times“. Tegenover het blad ontkende een Amsterdamse politiewoordvoerder de beschuldigingen. „Voor zover wij weten, wordt het spul niet in Nederland gemaakt“.

woensdag 16 september 1987

Handelaar in kinderporno wordt vervolgd

Door onze redacteur HANS NIJENHUIS

AMSTERDAM, 16 sept. — De eigenaar van de boekhandel/galerie Intermale in Amsterdam zal worden gedagvaard wegens de openlijke tentoonstelling van kinderporno in mei. Dit heeft de Amsterdamse officier van justitie mr. L. de Wit bevestigd.

De boekhandelaar werd dit weekeinde door de Britse krant de Sunday Times beschuldigd van het verkopen en distribueren van kinderporno-materiaal in binnen- en buitenland.

In mei nam de Amsterdamse politie bij Intermale foto's van naakte jongetjes in beslag, die volgens eigenaar R. Hollenkamp van artistieke waarde zijn. Recherchers van de Amsterdamse kinder- en zedenpolitie zijn naar aanleiding van het artikel in de Britse krant maandag opnieuw bij de (porno-)boekhandel/galerie op bezoek geweest. Twee exemplaren van het pedofielenblad O.K. zijn voor onderzoek meegenomen. Volgens minister Korthals Altes (justitie) berust de in de Sunday Times genoemde belangstelling van Scotland Yard voor de productie van kinderporno in Nederland niet op feiten.

Het in mei 1986 in werking getreden art. 240 B van het wetboek van strafrecht definieert kinderporno als „afbeeldingen van seksuele gedragingen waarbij iemand die kennelijk de leeftijd van 16 jaar nog niet heeft bereikt is betrokken“. De procureurs-generaal stelden eind juli in hun gezamenlijke richtlijnen ten aanzien van opsporing en vervolging van kinderporno, dat daaronder ook foto's vallen waarop een kind in haar/zijn eentje wordt afgebeeld als daarmee „kennelijk het opwekken van seksuele prikkeling wordt beoogd“.

Geen jurisprudentie

Omdat met betrekking tot art. 240 B nog geen jurisprudentie bestaat, moet nog worden afgewacht of de rechter deze interpretatie overneemt. Hollenkamp verwacht dat het proces naar aanleiding van zijn artistieke foto's een test-case wordt. Volgens hem is het standpunt van de procureurs-generaal, dat ook kinderporno's waarop geen seksuele gedragingen zijn te zien als kinderporno kunnen worden beschouwd, „het op ontoelaatbare wijze oprekken van de wet“. Offi-

cier van justitie De Wit meent dat de ruime interpretatie van art. 240 B die het openbaar ministerie wil hanteren slechts het logische gevolg is van de politieke discussie, waarin het opwekken van seksuele opwinding met behulp van afbeeldingen van kinderen als zeer verwerpelijk werd beschouwd.

Het nieuwe wetsartikel is de uitkomst van een parlementaire discussie naar aanleiding van Amerikaanse en Britse kritiek in 1984 dat ons land een internationaal productie- en distributie-centrum van kinderporno zou zijn. Toen deze beschuldigingen door een speciale commissie onder voorzitterschap van De Wit werden onderzocht, bleek van een Nederlandse productie nauwelijks sprake te zijn. Wel werd er in kinderporno gehandeld. Een uitgebreide actie van de Amsterdamse politie heeft het gevolg gehad dat dit nu alleen nog sporadisch onder de toonbank gebeurt.

In juni heeft de Amsterdamse politie in een omstrede actie bij het cultureel centrum de Meervaart nog foto's van kinderen in beslag genomen, die onderdeel waren van de tentoonstelling Naakt voor de camera 1840-1987. De aangifte was gedaan door dezelfde Ruud Hollenkamp bij wie de politie een maand eerder op bezoek was geweest om foto's van naakte jongetjes mee te nemen. Als de plaatjes van Intermale pornografie waren, dan zijn de in de Meervaart tentoongestelde ansichtkaarten van rond de eeuwwisseling dat ook, stelde Hollenkamp. Of het cultureel centrum ook zal worden vervolgd, is nog niet bekend.

De verspreiding en openlijke tentoonstelling van kinderpornografie kan onder art. 240 B worden bestraft met drie maanden cel. Dat staat geheel los van het fabriceren van het materiaal, dat meestal als ontucht met minderjarigen kan worden beschouwd, en waarop zes jaar gevangenisstraf staat.

Minister ontkent Nederlandse rol in kinderporno

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG, dinsdag

Minister mr. F. Korthals Altes (Justitie) is bezig teleurgesteld, dat Scotland Yard — die volgens de detectiveboekjes de meest ervaren speurneuzen ter wereld levert — Nederland durft te beschuldigen van massale verzending van kinderpornografie.

De verzending van kinderpornografie vanuit Nederland is volgens Korthals Altes aanzienlijk afgenomen. Van productie van kinderpornografie in ons land is geen sprake, aldus de bewindsman gisteravond tijdens een overleg in de Tweede Kamer over bestrijding van veel voorkomende criminaliteit.

Amsterdam heeft volgens Korthals Altes 120 gevange-

niscellen toegewezen gekregen om, als de tijd daar rijp voor is, de kleine groep criminelen die de stad onveilig maakt, voor langere tijd vast te kunnen zetten.

Tevens bleek, dat minister Korthals Altes de politie steunt wanneer winkels of winkelcentra, waarbij alle mogelijke veiligheidsmaatregelen zijn getroffen, beter worden bewaakt dan de overige. Volgens de minister volgt de politie hierin de aanbeveling van de commissie Samenleving en Criminaliteit dat preventieve maatregelen door bedrijven zelf moeten worden beloofd door de politie.

Minister drs. C. van Dijk (Binnenlandse Zaken) waarschuwde de Tweede Kamer, dat er geen cent extra is voor het politiebudget. Wanneer alleen al de schijn zou worden gewekt, dat de overheid met meer geld over de brug zal komen, dan voorspelt Van Dijk dat de politie niet bereid zal zijn om binnen de huidige begroting de organisatie zo te vernieuwen, dat met minder mensen meer werk verzet kan worden.

Telegraaf 15-9-'87
redactie - commentaar

Kinderporno

Na de Verenigde Staten klaagt nu ook Groot-Brittannië over de in zijn ogen te slappe houding van ons land tegenover kinderporno. Een delegatie van Scotland Yard komt zich over dat laatste in oktober bij de Nederlandse autoriteiten beklagen.

Met deze kritiek raken de Britten een gevoelige snaar bij de Nederlandse justitiële autoriteiten, die bij hoog en bij laag volhouden dat er in ons land geen kinderporno wordt geproduceerd. Justitie moet wel erkennen dat Nederland als doorvoerhaven dient voor elders geproduceerde vuiligheid.

In plaats van gefritseerd te reageren op buitenlandse beschuldigingen, doet justitie er beter aan die klachten serieus te nemen. De naam van Nederland is in negatieve zin in het geding.

Verder moet justitie meer vat proberen te krijgen op de import van deze „boekwerken“. Het stoort het buitenland als dit soort zaken uit Nederland komt, ongeacht waar het gemaakt is.

Een wat krachtiger houding naar buiten helpt ons internationaal aanzien te verbeteren. Het afdoen van buitenlandse kritiek als overdreven en onzin, is te gemakkelijk.

Pornohandelaar beschuldigt Brits blad van leugens

Van onze verslaggeefster
MARIA HENDRIKS

UK 15

AMSTERDAM — „Ik ken die man wel. Die was hier vorige week, zogenaamd om te kijken of hij een distributiepunt kon opzetten in Engeland." Ruud Hollenkamp heeft net om de hoek het Engelse blad The Sunday Times gekocht. Hij wordt daarin genoemd als handelaar in kinderporno, die in z'n winkel tamme boeken en tijdschriften heeft liggen, maar onder de toonbank het hete spul verkoopt. Bij het verhaal een foto van Hollenkamp met, op de rug gezien, de verslaggever van de Sunday Times.

De Engelse zondagskrant meldt deze week dat Scotland Yard naar Amsterdam komt om een harder optreden van de politie tegen kinderporno te bepleiten. Eind 1984 kwam Nederland wat dit betreft ook al eens in opspraak. Een commissie van de Amerikaanse senaat beschuldigde Nederland ervan het land te zijn dat de meeste kinderporno exporteerde.

Een werkgroep van het ministerie van Justitie onderzocht de beschuldiging en kwam midden vorig jaar tot de conclusie dat Nederland geen rol van betekenis speelt bij het vervaardigen en verspreiden van commerciële kinderporno. Wel is er volgens de werkgroep sprake van een onderhands ruilcircuit.

Hollenkamp is eigenaar van de boekhandel Intermale Gay Book Store aan de Spuistraat in Amsterdam. Tot voor kort had hij op de bovenverdieping een galerie annex koffieshop, maar die moest wijken voor een nieuwe computer. Hollenkamp verzendt (pornografische) homotijdschriften en -boeken over de hele wereld, te bestellen aan de hand van een catalogus. Veel van die zendingen worden overigens in het buitenland onderschept, onder andere door de Engelse PTT.

Volgens de Sunday Times verkoopt en verzendt Hollenkamp ook kinderporno. Als de verslaggever zich bij de winkel meldt, zo staat in het verslag, haalt Hollenkamp uit een kartonnen doos, discreet verstopt onder een stapel legale boeken, een aantal tijdschriften tevoorschijn. Daarin staan gewelddadige, perverse en sado-masochistische foto's met kinderen.

Titels

De tijdschriften, die openlijk te koop zijn, bevatten volgens de krant foto's van jongetjes, sommigen niet ouder dan zes jaar, die gemeenschap hebben met volwassenen. In het verslag worden verschillende titels genoemd: *O. K.*, *Paedo Alert News* en *Beach Boy*. Dat zijn respectievelijk het maandblad van Martijn (een vereniging van pedofielen), een blad dat sinds 1984 niet meer wordt gemaakt en een Frans fototijdschrift.

Als de Volkskrant zich bij Hollenkamp meldt, haalt hij de drie bladen gewoon uit het schap. Hollenkamp: „Er staan helemaal geen foto's in van minderjarigen bij wie geweld wordt gebruikt en ook geen perverse en sado-masochistische foto's. Het is allemaal uit de duim gezogen. Wij verkopen niets onder de toonbank. We moeten geen vieze mannetjes die dingen willen die niet kunnen.”

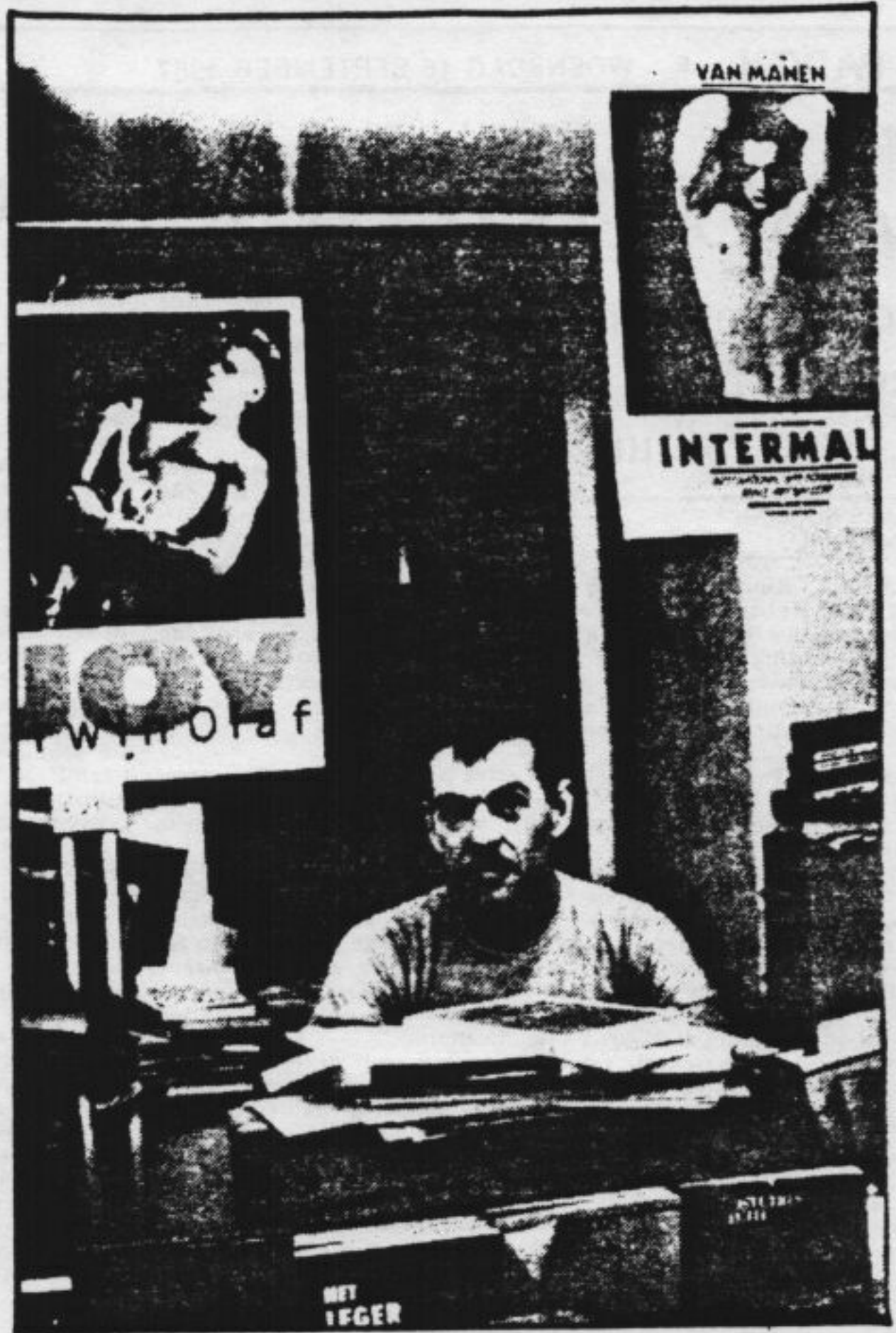
„In *O. K.* staan nota bene alleen foto's die eerder elders zijn verschenen en die dus mogen, want ze zijn toen niet verboden.” Dat laatste klopt niet helemaal. Het colofon meldt keurig dat in het blad twee foto's staan afgedrukt die door de politie in beslag zijn genomen. Er staan geen foto's in van kinderen die gemeenschap hebben met volwassenen, wel tekeningen waarop dit te zien is. Verder prikkelend bedoelde foto's van jongetjes. Gewelddadige of sado-masochistische afbeeldingen staan er niet in.

Of hier sprake is van kinderporno, is volgens de woordvoerder van de Amsterdamse politie, K. Wilting, een vraag voor de rechter. Bij kinderporno gaat het zeker niet om foto's van jongetjes in zwembroekjes, zoals de meeste plaatjes in de tijdschriften laten zien. Wel om gemeenschap en afbeeldingen van naakte kinderen „in een bepaalde houding, kennelijk bedoeld om seksuele prikkeling op te wekken”.

Hollenkamp is ontdaan van de beschuldigen. „Ik durf nu helemaal niet meer naar Engeland en Amerika. Ik heb geen zin daar in de gevangenis te belanden. Wat de Sunday Times doet is een combinatie van schurkachtigheid en leugenarij. Ik word hier als een misdadiger bestempeld maar zij spelen hier de vuile spelletjes. Die verslaggever komt bij mij aan de deur als Perry, die mijn boeken en tijdschriften in Engeland wil distribueren en verder uitvoeren naar het Midden-Oosten.”

Verzendlijst

Hollenkamp ontkent dat hij iets onder de toonbank heeft getoond of dat hij tegen „Perry” heeft gezegd dat hij tien-

Ruud Hollenkamp: „De Sunday Times speelt vuile spelletjes.”

Foto Bert Verhoeff

duizend Engelse pedofielen op zijn verzendlijst heeft staan. „Eentiende daarvan zou nog te veel zijn.” Hij heeft wel gezegd dat Engelsen die bij hem tijdschriften kopen, ze in eigen land drie keer zo duur doorverkopen. „Dat is het enige wat klopt in het verhaal.” Bij de Sunday Times is op maandag niemand voor commentaar bereikbaar.

De Amsterdamse politie is nog niet van plan een inval te doen bij Hollenkamp. „Als wij weten dat die kinderporno bij Hollenkamp zomaar te koop is, grijpen we in. Het verhaal in de Sunday Times is er een in een reeks waarbij Nederland wordt afgeschilderd als het centrum van kinderporno en dat is onjuist”, aldus Wilting. De politie bekijkt nog of in dit geval een onderzoek moet worden ingesteld. „Als we overal achteraan zouden gaan, zouden we er dagwerk aan hebben.”

Bij routine-inval van de zedenpolitie wordt wel eens kinderporno gevonden.

Maar volgens Wilting gaat het steeds om oud, bij de politie bekend materiaal, dat soms in een nieuw jasje is gestoken. In april heeft de zedenpolitie bij Hollenkamp twee foto's in beslag genomen. Ze vormden een onderdeel van de fototentoonstelling van de Amerikaan Don Mader. „Die balanceerden op de grens”, aldus Wilting. Een van die foto's staat nu afgebeeld in het laatste nummer van *O. K.* Dat Hollenkamp kinderporno in huis zou hebben en wereldwijd zou verzenden, is de politie toen niet gebleken.

In juni van dit jaar kwam Hollenkamp opnieuw in het nieuws, omdat hij de politie sommeerde enkele foto's te verwijderen van een tentoonstelling in De Meervaart „Naakt voor de camera 1840-1987”. Hollenkamp vond dat de zedenpolitie een lijn moest trekken. De politie nam de zaak aanvankelijk niet serieus omdat het ging om oude, vergeelde foto's. Op de laatste dag nam de politie alsnog vier prentbriefkaarten mee.

Onderzoek kinderporno na publicatie in Britse krant

UK 15/10/87

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Recherchers van de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie hebben gisteren een bezoek gebracht aan boekhandel/galerie Intermale aan de Amsterdamse Spuistraat. De politie nam twee exemplaren van het blad 'O.K.' mee, een uitgave van de pedofielen-belangvereniging Martijn. Het blad zal aan justitie worden voorgelegd.

Directe aanleiding voor het politiebezoek is een artikel in de Britse krant *The Sunday Times*. Een verslaggever van het blad berichtte afgelopen zondag uit eigen waarneming dat in de Amsterdamse boekhandel Intermale volop kinderporno

te koop zou zijn. De krant kwalificeerde de zaak aan de Spuistraat als 'de hoofdleverancier van kinderpornografie naar Engeland'. Op de eerste verdieping zou eigenaar Ruud Hollenkamp uit een verborgen doos verboden boekjes tevoorschijn hebben gehaald. „I have stuff here that is very hot and could get me into a lot of trouble with the police”, (‘Ik heb hier link spul dat me een hoop narigheid met de politie zou kunnen geven’) zou hij tegen de journalist hebben gezegd. Volgens het blad zou het gaan om foto's met 'gewelddadige, perverse en sado-masochisme' met kinderen. *The Sunday Times* meldde verder dat Scotland Yard bijzonder onte-

vreden is over de 'laissez-faire' houding van de Nederlandse autoriteiten inzake kinderporno. De Britse politie en douane zeggen overstelpt te worden met boeken, films en tijdschriften voor pedofielen. Materiaal, dat in Groot-Brittannië al snel op een lijn staat met kinderporno.

De Britse krant schrijft dat Scotland Yard volgende maand een delegatie naar Amsterdam stuurt om te pleiten voor hardere actie tegen kinderporno. Volgens de Amsterdamse politie gaat het echter om een lang van te voren afgesproken ontmoeting, waar de decentralisatie van de Amsterdamse zedenpolitie ter sprake komt.

Intermale kwam in mei van dit jaar ook in het nieuws, toen de politie tentoongestelde naaktfoto's van jongens in beslag nam. Volgens de politie zou het gaan om kinderporno. De eigenaar van Intermale noemt het verhaal in de Britse krant 'een aaneenschakeling van leugens en onwaarheden'. Hollenkamp heeft vandaag overleg met een advocaat om te bezien of juridische stappen tegen de Britse krant mogelijk zijn. Hollenkamp: „De journalist van *The Sunday Times* heeft zich voorgedaan als een zakenman, die geïnteresseerd is in distributie van boeken en tijdschriften die kennelijk in Engeland verboden zijn. Wij verkopen

echter geen bladen waarin seks wordt bedreven tussen volwassenen en kinderen beneden de zestien jaar. Het hele verhaal is voor honderd procent uit de duim gezogen”. Een woordvoerder van de Amsterdamse politie stelt 'met gefronste wenkbrauwen' het verhaal in *The Sunday Times* te hebben gelezen. Hij ontkent dat de politie een te lakse houding aanneemt. „De jeugd- en zedenpolitie voert regelmatig controles uit en daarbij wordt soms bij een zaak wat kinderporno ontdekt. Het gaat dan voornamelijk om oud materiaal, dat in een ander jasje opnieuw wordt uitgegeven”. Omdat boekhandel Intermale zo nadrukkelijk in het verhaal van de Brit-

Zwembroekjes en zandkastelen

Kinderporno van Intermale hoort in 't familiealbum

door FRANS BOSMAN en IRWIN KRAAL

AMSTERDAM - Ruud Hollenkamp, eigenaar van boekhandel Intermale in de Amsterdamse Spuistraat, is razend. Hij voelt zich 'gepakt' door een artikel in de Sunday Times waarin hij wordt afgeschilderd als handelaar in en exporteur van kinderporno.

"Hij noemde zich Perry en deed zich voor als handelaar. Hij informeerde naar de mogelijkheden om de spullen die ik hier in de zaak verkoop in Engeland te distribueren. Ik heb hem toen gewaarschuwd dat er vooral in Noord-Engeland nogal wat materiaal in beslag wordt genomen. Niet alleen tijdschriften met kinderen, maar ook de echte porno waarin uitsluitend mannen figureren. Een volgende afspraak zei hij af. Daarna heb ik hem niet meer gezien. Hij zat natuurlijk al in het vliegtuig zijn stukkie vol onwaarheden te schrijven."

"Dat verhaal in de Sunday Times is pure vuilspuiterij. Wat ik te bieden heb ligt open en bloot in de winkel. Ik heb die man niets stiekem vanonder de kartonnen dozen laten zien. Per verspreiden met kinderen en sado-

masochistische afbeeldingen? Allemaal verzonden! Ik ben een bonafide boekhandelaar, aangesloten bij de Vereniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels, die daarnaast ook wat homoporno verkoopt."

Bij de ingang van Intermale liggen opiniebladen, tijdschriften als Goed Wonen en modemagazines. Het grootste deel van de boekwinkel wordt echter in beslag genomen door literatuur met de 'grote L'. Van Louis Couperus tot Gerard Reve, van Edmund White tot Oscar Wilde. Als het maar een beetje met de herenliefde te maken heeft.

Familiealbum

De echte pornografie ligt achterin de zaak. Kinderporno is daar niet tussen te vinden. Op de schappen liggen wel de Engelstalige en in Parijs uitgegeven tijdschriften Jean's, Petit Loup en Beach Boy, en het in Berlijn gedrukte blad Vuillaume. Periodieken met foto's van jongetjes van zes tot zestien jaar die, gekleed in zwembroekjes, zandkastelen bouwen. Plaatjes die zeer wel passen in het familiealbum.

Hollenkamp geeft ruitertijk toe dat hij tot voor kort adverteerde in het Engelse homoblad 'Gay Times'. Geïnteresseerden konden de catalogus van Intermale opvragen. Helemaal achterin, op pagina 48, staan de eerder genoemde tijdschriften voor pedofielen. De boekhandelaar zegt in totaal zo'n drieduizend klanten per post te voorzien van homolektuur.

Een derde daarvan is bestemd voor liefhebbers in Groot-Brittannië. Volgens Hollenkamp gaat het bij slechts tien procent van de bestellingen uit Engeland om tijdschriften met afbeeldingen van kinderen. "Er is wel vraag naar harde kinderporno, maar daar heb ik me altijd verre van gehouden. Dergelijke verzoeken beantwoord ik niet of ik stuur ze terug."

Blanco

Hollenkamp verzendt het materiaal in een blanco enveloppe waarop alleen zijn postbusnummer staat vermeld. "Als er tijdschriften en boeken in Engeland in beslag worden genomen begrijp ik niet waarom de politie daar geen contact met mij opneemt. Het is immers een koud kunstje om er aan de hand van mijn postbusnummer achter te komen wie de afzender is."

Het kan volgens de boekhandelaar geen toeval zijn dat de zedenpolitie gisteren weer bij hem op de stoep stond. "Vier maanden heb ik ze niet gezien. Maar na het bericht in de Sunday Times kwamen ze kijken of ze weer iets in beslag konden nemen. Ze hebben alles laten liggen behalve de laatste twee exemplaren van het blad O.K., het clubblad van Martijn, de vereniging van pedofielen." De boekhandelaar gaat bij de verkoop en het verzenden van pedofiele tijdschriften uit van zijn eigen ethiek. "De grenzen zijn vaag. De wet stelt niet seksuele handelingen met kinderen onder de zestienvier strafbaar, maar seksuele gedragingen

Dat kan dus alles zijn. Er zijn ook mensen die opgewonden raken van een kindje naast de trekhaak van een auto."

De Amsterdamse officier van justitie mr L. de Wit vindt de wettelijke omschrijving ook vaag. De Wit was vorig jaar voorzitter van de werkgroep die in opdracht van minister Kort-hals Altes van justitie onderzoek deed naar de vervaardiging en de verspreiding van kinderporno in Nederland.

De Wit: "Het is zwart noch wit. Niet voor niets spreken we van seksuele gedragingen en niet van seksuele handelingen. Het gaat er om dat er ook afbeeldingen onder vallen waar kinderen in hun eenzje op staan en die bedoeld zijn om seksueel te prikkelen. Zo is het ook uitvoering met de procureurs-generaal besproken."

In mei nam de zedenpolitie bij boekhandel Intermale een vijftiental tentoongestelde foto's van naakte kinderen in beslag en maakte daarmee een einde aan een expositie van de Amerikaanse fotograaf Don Mader. Twee maanden later was in De Meerwaard in Osdorp de tentoonstelling 'Naakt voor de camera 1940-1987' te zien. Ook daar hing foto's van blote kinderen. Hollenkamp zag geen verschil en deed aangifte. Volgens de politie was dat verschil er wel: het ging om negentig jaar oude foto's en de kinderen moesten inmiddels al minstens honderd jaar oud zijn. Officier van justitie De Wit was een andere mening toegedaan en liet ze wel in beslag nemen.

De Wit is van plan tegen Hollenkamp strafvervolgning in te stellen, maar in het geval van 'Naakt voor de camera' ziet hij daarvan af. De Wit: "Ik zou de directeur van De Meerwaard kunnen vervolgen, maar die heeft natuurlijk weinig met die tentoongestelde foto's te maken gehad. De tentoonstelling werd hem immers als geheel aangeboden." Hollenkamp noemt dit 'belachelijk' en ziet het als het zoveelste bewijs van een onduidelijk vervolgingsbeleid.

De officier van justitie tilt overigens niet al te zwaar aan de beschuldigingen van de Sunday Times. "Bij de centrale recherche informatiedienst (CRI) is een speciale inspecteur aangesteld die opdracht heeft alle zaken in verband met kinderporno te coördineren. We hebben daar wereldwijd ook grote ruchtbaarheid aan gegeven. Wanneer Scotland Yard werkelijk over spijkerharde informatie zou beschikken, is het absoluut absurd dat ze geen contact met de CRI hebben opgenomen."

Videobanden

Hollenkamp sluit niet uit dat er anderen zijn die videobanden met eventuele kinderporno naar de VS en Engeland versturen. "Ik weet tenminste een adres waar dat op slinkse manieren gebeurt," zegt hij. Dat zou de sexwinkel in de Amsterdamse Doelenstraat kunnen zijn. Vorig jaar november lagen daar in een bruine plastic zak nog zo'n dertig pornoboekjes met afbeeldingen

van kinderen tussen de drie en vijftien jaar onder de toonbank. Toen zei de verkoper: "Het is oude voorraad. We krijgen hier niets meer van binnen. 't Is verboden en daarom is het ook zo duur. Want 25 gulden voor zo'n boekje is toch niet niks." Die boekjes konden bij de kassa worden doorgebladerd.

Van onder diezelfde toonbank kwam toen ook een lijst met titels van videofilms met kinderseks. Films die volgens de verkoper leverbaar zouden blijven omdat er 'vooral door Engelsen' een grote vraag naar was. Waar de films, die vijfhonderd gulden per stuk moesten opbrengen, vandaan kwamen zei hij niet te weten. "Als ik jou was zou ik de lijst

maar mee naar huis nemen en eens rustig bekijken. Ik kan je er ook wel stukken van laten zien. Nu niet, want dan zou ik de winkeldeur op slot moeten doen. Kom maar eens een keertje 's morgens tegen twaalfven, dan is het rustig en kan het wel."

Nu kinderporno opnieuw in de belangstelling staat zegt een andere verkoper in dezelfde winkel argwanend: "Kinderporno? Nee hoor, dat verkopen we niet." Officier De Wit: "Elke journalist die wat goed op 'afel' ligt kan in Amsterdam kinderporno kopen. Het probleem is dat de politie dat niet zo kan doen."

Pedofielenblad voor justitie kinderporno

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Volgens het openbaar ministerie in Amsterdam maakt het laatste nummer van 'O.K.', een blad van de pedofielen-belangenvereniging Martijn, zich schuldig aan overtreding van de kinderpornowet.

Rechercheurs van de Amsterdamse jeugd- en zedenpolitie namen maandag twee exemplaren van 'O.K.' in beslag tijdens een bezoek aan boekhandel/galerie Intermale in Amsterdam. Aanleiding daarvoor was een

artikel in de Engelse krant The Sunday Times. Volgens dat artikel zou Intermale op grote schaal kinderporno verkopen en verzenden naar Groot-Brittannië. Om niet het risico van inbeslagname te lopen, heeft de redactie van 'O.K.' voor het laatste nummer alleen illustratie-materiaal gebruikt dat al langere of kortere tijd vrij verkrijgbaar is in boekhandels in Amsterdam en omstreken. Het 'verenigings- en informatiemagazine over ouderen, kinderen, relaties en pedofilie' vermeldt apart waar de gebruikte illustraties vandaan komen. Persofficier van justitie

De Wit zegt niet op de hoogte te zijn dat alle illustraties in 'O.K.' eerder zijn gepubliceerd en elders vrij verkrijgbaar zijn. "Het is van de gekke om alle boekhandels te onderzoeken op kinderporno, kom nou", reageert hij. "De politie heeft dit toevallig onder ogen gekregen en ik vind dat het in dit blad duidelijk gaat om seksuele gedragingen met kinderen."

De vereniging Martijn heeft contact opgenomen met een advocaat. Een woordvoerder van het blad 'O.K.' noemt de houding van justitie 'een belachelijke zaak'.

VERVOLG TR. 15

se krant werd genoemd, besloot de Amsterdamse politie na overleg met justitie een bezoek aan de boekhandel te brengen. Volgens een politiewoordvoerder hebben de rechercheurs alleen maar met de eigenaar gepraat, waarna hij zelf twee exemplaren van het pedoblad O.K. aan de politie overhandigde. Volgens eigenaar Hollenkamp hebben de rechercheurs echter 'rond gesnuffeld en wat dozen opengemaakt'. "Opeens stonden zij met de twee exemplaren van O.K. in hun handen", weet hij.

De politiewoordvoerder verklaart dat 'het ernaar neigt dat de foto's in dat blad niet helemaal kloppend zijn. O.K. noemt zich een onafhankelijk

verenigings- en informatiemagazine over ouderen, kinderen, relaties en pedofilie'. De redactie zegt voor het laatste nummer alleen illustratie-materiaal te hebben gebruikt, dat al langere of kortere tijd vrij verkrijgbaar is in Amsterdam en omstreken.

"Reclamefoto's, ansichtkaarten, stripboeken, fotoboeken en voorlichtingsmateriaal, het was gelukkig niet moeilijk deze keer gewoon even langs de boekwinkel", schrijft de redactie in het voorwoord. "Over de artistieke kwaliteiten laten we ons niet uit. Dat is tenslotte niet de norm. Wij zijn allang blij dat dit allemaal mag van de politie. Fijn, dat zekere gevoel."

NVSH wil nuances bij vervolging *A.D.*

DEN HAAG (ANP) — Een speciale werkgroep van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) heeft minister Korthals Altes (Justitie) in een brief gevraagd het beleid bij het optreden tegen kinderporno te nuanceren.

De NVSH reageert hiermee op de richtlijnen van de procureurs-generaal die eind juli werden vastgesteld om landelijk zoveel mogelijk één lijn te trekken bij opsporing en vervolging.

RICHTLIJNEN

De NVSH vraagt aanpassing van de regels om mensen die niets met de vervaardiging van en de handel in kinderporno te maken hebben nietodeloos te treffen. Ze meent dat het begrip kinderporno door de richtlijnen verruimd is in strijd met de wet.

Dit zet volgens de NVSH de deur open voor het in beslag nemen van allerlei niet-pornografisch bedoeld kunstzinnig en voorlichtend materiaal, zoals de laatste maanden al in de praktijk is voorgekomen.

De richtlijnen van de procureurs-generaal behelzen een scherpere politiecontrole op kinderporno in sekswinkels en dergelijke, huiszoeking en een zo snel mogelijke reactie van politie en justitie. Het openlijk aanbieden van of vragen naar kinderporno moet in de regel leiden tot een opsporingsonderzoek.

Als de verdenking bestaat dat mensen zich bezighouden met commerciële productie van kinderporno moet in de regel een gerechtelijk vooronderzoek worden uitgevoerd en moet in een zo vroeg mogelijk stadium huiszoeking worden verricht.

Stuit de politie op ontucht met kinderen dan moet zij ook op de mogelijkheid van al dan niet commerciële kinderporno bedacht zijn en huiszoeking doen. Verder zou de CRI, de Centrale Recherche Informatiedienst, een archief moeten bijhouden van in Nederland in beslag genomen kinderporno.

De NVSH vindt dat een verplicht opsporingsonderzoek telkens als iemand naar kinderporno vraagt nodeloos mensen in de criminele hoek drukt. Zulke vragen komen, aldus de NVSH, vaak van mensen die geen legale manier hebben om hun seksuele voorkeur te beleven. Volgens de NVSH is de handel in kinderporno ook niet erg omvangrijk.

Tenslotte keert de NVSH zich tegen huiszoeking als standaardprocedure bij iedereen die wordt verdacht van seksuele handelingen met minderjarigen. Het verband tussen zo'n wettelijke overtrekking en eventuele handel in kinderpornografisch materiaal is volgens de NVSH door Justitie niet aanvaardbaar gemaakt.

NVSH pleit voor meer nuances in beleid kinderporno *ANS*

DEN HAAG (ANP) — Een speciale werkgroep van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) heeft minister Korthals Altes van Justitie gevraagd het beleid bij het optreden tegen kinderporno te nuanceren.

De NVSH reageert hiermee op de richtlijnen van de procureurs-generaal die eind juli werden vastgesteld om landelijk zoveel mogelijk één lijn te trekken bij opsporing en vervolging.

De NVSH vraagt de regels te nuanceren om mensen die niets met de vervaardiging van en handel in kinderporno te maken hebben nietodeloos te treffen.

ZATERDAG 5 SEPTEMBER 1987

Oneens over kinderporno

Erotische collages weg uit stadhuis Hoogezand *TR 5*

Van onze correspondent
HOOGEZAND — Het gemeentebestuur van Hoogezand heeft gisteren een expositie van erotische collages, in de bezoekershal van het stadhuis, laten ontruimen. Volgens B en W hebben de werken van kunstenaar Egbert Manning uit Haren een aanstootgevend, pornografisch karakter.
Het gemeentebestuur besloot tot ontruiming van de sinds donderdag ingerichte tentoonstelling na 'verontwaardigde reacties van het ambtelijk personeel en bezoekers'.
Op de collages van Manning staan onder meer vrouwelijke geslachtsdelen afgebeeld, of, zoals locosecretaris F. J. Wester van Hoogezand

het noemt: 'die delen van het vrouwelijk lichaam die prikkelend kunnen werken, afhankelijk van de presentatie ervan'.
'Wat gesputter' had Egbert Manning wel verwacht, zegt hij, maar op een verbod van zijn expositie had hij niet gerekend. Volgens de kunstenaar is zijn werk niet pornografisch. 'Het zijn kleurafdrukken, gelardeerd met bloot uit soft-porno bladen zoals die in iedere leetuurhandel te krijgen zijn. Ik had van een PvdA-gemeente als Hoogezand wel een iets progressievere opstelling verwacht', aldus Manning. Maandag hebben kunstenaar en gemeentebestuur een gesprek over hun conflict.

Modezaak wil dat pornoblad zijn naam verandert *Vrouw 17/9/87*

AMSTERDAM (ANP) — De modezaak Society Shop wil niet geassocieerd worden met het nieuwe pornoblad High Society. In een kort geding dat gisteren voor de president van de rechtbank in Amsterdam diende, eiste de modezaak dat het pornoblad in Nederland een andere naam gaat voeren. Raadsman J. W. Knipscheer: 'Wij zijn degelijk en betrouwbaar. High Society is vies, ranzig, smoezelig'.
High Society is niet van plan de naam te veranderen. 'De Amerikaanse en Duitse versie van het blad zijn al jaren in Nederland te koop onder dezelfde naam. Nooit maakte de Society Shop bezwaar, dus dat recht heeft ze verspeeld', zei raadsman Ch. Gielen. Bovendien is volgens hem High Society niet vies en smoezelig, maar een sterk op Playboy lijkend blad, dat 'onder zijn lezerskring veel lieven heeft die de zogenaamde 'goede herenmode' van de Society Shop kopen'.
Aldus mr. Gielen namens de gedagvaarde uitgever van High Society, President Asscher kreeg het een na het andere bewijsstuk van 'chique' herenmode en het 'niveau-volle' blad op zijn tafel. Zelfs door prins Bernhard voor de Society Shop ontworpen stropdassen moesten aantonen hoe smaakvol de modezaak is. Uitspraak 1 oktober.

U.S. Indicts 100 in Child Pornography

United Press International
WASHINGTON — Two government sting operations have yielded more than 100 indictments for receiving child pornography through the mail, Attorney General Edwin Meese 3d announced Monday.

"Child pornography can never be consented to by the children victimized by it, nor condoned by society," Mr. Meese said at a news conference.

Results from the nationwide operations — one called Project Looking Glass and operated by the U.S. Postal Inspection Service, and the other called Operation Borderline and run by the U.S. Customs Service — came more than a year after the attorney general proposed a crackdown on child pornography.

Search parties in various states turned up sexually explicit photographs of minors, often related to the suspects, as well as firearms, drug paraphernalia and animals, the postal service said.

Working under the Child Protection Act of 1984, which prohibits people from knowingly receiving child pornography through the mail, the undercover inspectors arrested suspects who had responded to solicitation letters by purchasing child pornography.

Postal inspectors used a bogus mail-order company, Far Eastern Trading Co. Ltd., to send the targeted individuals letters, and they began making deliveries June 10.

The Customs Service's operation, in place for more than a year, used a fake Canadian company. It resulted in 130 searches in 23 states, a spokesman said.

Mr. Meese said that doctors, lawyers, schoolteachers and "people in almost every type of profession" were among those arrested.

The suspect first had to respond to a letter before receiving a catalog from the bogus company, which offered videotapes, films and magazines.

The catalog listed the ages of the minors in the visual depictions and also described the sexually explicit conduct depicted in the child pornography.

The suspects were charged with possessing material involving the sexual exploitation of minors, which carries a fine of up to \$100,000 and 10 years in prison. Persons having a prior conviction face a fine of up to \$200,000 and a prison term of not less than five years and not more than 15 years.

Te weinig geld en kinderen om het actiewerk voort te zetten

Komitee Kindervuist opgeheven

UTRECHT — Komitee Kindervuist bestaat niet meer. De kinderactiegroep heeft geen geld en kinderen meer om het werk nog voort te zetten. Vandaag werkt het comité aan de laatste 'Kinderstem', het blad van Kindervuist, en half oktober wordt een project over anti-discriminatie afgerond. Maar dan is het echt afgelopen.

In 1979 werd Kindervuist opgericht. Dat jaar was Het Jaar Van Het Kind. Voor die tijd was er maar weinig voor kinderen. Ze werden niet belangrijk gevonden. In 1979 kwam daar verandering in. Er kwamen bijvoorbeeld kindertelefoons door heel Nederland, en er werd een kinderactiegroep opgericht: Komitee Kindervuist.

De eerste jaren voerden de kinderen heel enthousiast actie. Zo hielden ze in 1982 de actie 'Chloor is goor'. Kindervuist-kinderen protesteerden tegen de grote hoeveelheid chloor in zwembadwater. Twee jaar later

boden de jeugdige actievoerders speelgoedgeweren aan de minister van defensie aan. Kindervuist vond dat de Nederlandse militairen daar maar mee moesten gaan spelen. Elk jaar sprak Kindervuist een speciale jeugd-troonrede uit en hielden ze een verkeersalarmdag op de eerste zaterdag van november.

Volgens Math Breemen, moesten kinderen veel te lang op geld wachten voordat ze aan de slag konden. „Voor elke actie die kinderen bedachten moesten we geld aanvragen bij het ministerie. Daar gaat vrij veel tijd overheen voordat je dat geld krijgt. Soms wel een half jaar. De kinderen waren dan veel minder enthousiast en hadden al tien andere acties bedacht.”

Daarnaast waren er volgens Math steeds minder kinderen die naar de acties van Kindervuist kwamen. „Blijkbaar zijn wij niet meer nodig. Of is het niet meer in om actie te voeren.”

VORIG JAAR OKTOBER opende Komitee Kindervuist het Ministerie voor Jeugdzaken aan de Oudegracht in Utrecht. Wat er nu met het pand gaat gebeuren is nog niet bekend.

Actieplannen gesmoord in lange subsidie-procedure

KOMITEE KINDERVUIST ZEGT DAG MET HET HANDJE

TEL 25

UTRECHT, vrijdag
Het Komitee Kindervuist blijkt na een bestaan van acht jaar een slap handje te zijn geworden. Wanneer het laatste project over discriminatie in oktober is afgerond, zegt het Komitee dag met het handje.

Kindervuist werd in 1979 opgericht als een organisatie van en voor kinderen omdat de jeugd liet blijken te willen opkomen voor eigen rechten en belangen. „Toentertijd

door
KIRSTEN COENRADIE

was het kenmerkend dat er wel heel veel werd gepraat over kinderen, maar niet met

■ Een van de geslaagde acties van het Komitee Kindervuist: minister Brinkman zegt de leden toe dat de subsidie voor de Kindertelefoon niet wordt ingetrokken.

kinderen. Toen in het kader van het Jaar van het Kind een grote manifestatie werd gehouden, kozen 3500 kinderen voor een eigen stichting waarin ze, met behulp van een aantal volwassenen, hun stem konden laten horen,” licht Math Breemen, bestuurslid van de stichting Kindervuist, het ontstaan toe.

Opzet van Kindervuist was dat de ideeën om iets te ondernemen van de kinderen zelf moesten komen. De afgelopen jaren hebben kinderen onder meer een vuist gemaakt tegen onveilige verkeerssituaties, tegen de overdadige hoeveelheid chloor in de zwembaden, en tegen oorlog en bewapening. Met succes werd actie gevoerd voor behoud van de kindertelefoon, toen deze werd bedreigd door het intrekken van subsidie. Zes keer per jaar verscheen de krant Kinderstem. Komend weekeinde wordt de laatste gemaakt.

„Hoe jammer het ook is dat Kindervuist wordt opgeheven, je moet naar de realiteit kijken. Toen we net bestonden, was er een enorme toeloop als we een veilig verkeersactie of een actie voor meer speelruimte voerden. Nu reageert iedereen heel mak. Er komt niemand meer naar ons kijken. De belang-

stelling voor acties in het algemeen is minder geworden en natuurlijk is het nieuwtje er ook af,” zegt Math Breemen.

„Belangrijker is echter nog dat door financiële onzekerheid de organisatie ook van binnenuit is uitgehold. Gedurende de eerste drie jaar hebben we van het ministerie van WVC een zogenaamde

structurele subsidie, een vast jaarlijks bedrag, gekregen.

Omdat WVC echter vond dat onze identiteit te onduidelijk was, is dat omgezet in een projectsubsidie. Dat betekende dat we voor ieder project apart geld moesten aanvragen en de behandeling daarvan kon soms wel een half jaar duren. Ja, en hoe gaat dat met kinderen: er

wordt een idee geboren, ze zijn razend enthousiast en dan moeten wij zeggen prima, maar we moeten eerst kijken waar we het geld vandaan halen. En dat remt de voorbereidingen al.

Tegen de tijd dat het geld er kwam, hadden de kinderen die met het idee waren gekomen al lang geen belangstelling meer. Ook bij de volwassen vrijwilligers ging dat ten koste van het enthousiasme en uiteindelijk van de organisatie zelf. Het laatste half jaar zijn er heel veel volwassenen én kinderen opgestapt en ondanks wervingsacties zijn er geen nieuwe voor in de plaats gekomen. Nou ja, dan kun je je uiteindelijk afvragen voor wie en waarvoor je eigenlijk bezig bent,” besluit Breemen.

Van de kant van het ministerie van WVC was gisteren nog geen handreiking gedaan naar het afscheid nemende Komitee Kindervuist. En er was ook geen beleidsmaker die er commentaar op kon geven.

kindervuist ^{Vk 26} doodgebloed (1)

Kindervuist wordt opgeheven, na een soms meer en soms minder succesvol bestaan van zeven jaar. Een organisatie die opkomt voor de belangen van kinderen. Het initiatief in '79 lag bij grote mensen. Fred Zurel (46) is een van de volwassenen van het eerste uur. Hij zat toen bij de Vereniging voor Socialistisch Opvoeden.

„In het Jaar van het Kind organiseerden we een manifestatie met een heleboel kinderen, waaruit Kindervuist ontstond. Hoewel eerst heette het Kinderhand, - is gauw gevuld - maar dat vond ik een belachelijke naam. Ik sloeg letterlijk met m'n vuist op tafel en zo kwam de naam Kindervuist.”

Was Kindervuist dan eigenlijk een volwassenenclub? „Ja en nee. Ja, want we stonden in een kindervriendelijke maatschappij en volwassenen waren nodig om de kinderen te beschermen.

Zij zijn nog onmondiger dan vrouwen, niet waar. Aan de andere kant kwamen de kinderen met ideeën en initiatieven. Het meeste werk werd ook door kinderen gedaan.”

Door een bepaalde groep kinderen, wel te verstaan. Kindervuist was links-politiek georiënteerd. Dat betekent toch een elite-club. „Natuurlijk is dat zo. Alleen kinderen uit milieu waar de krant gelezen wordt, die kritische ouders hebben, kwamen bij ons terecht.

Dat zijn politiek bewuste kinderen en die zijn links. We stonden in Achterwerk (van de Vpro-gids) en kregen Vpro-kinderen. Trouw schreef over Kindervuist en progressief-christelijke kinderen stonden voor de deur.”

Kindervuist heeft wel geprobeerd andere kinderen te bereiken door scholen te informeren. „We kregen onmiddellijk boze brieven van onderwijzers, dat we zouden indoctrineren, en hoe we het in ons hoofd haalden 'hun' kinderen bij politiek te betrekken. Maar wij deden niet aan politiek, de politiek deed aan ons.”

kindervuist doodgebloed (2)

Binnen Kindervuist is jaren de discussie gevoerd welke rol de begeleiders zouden moeten spelen. De opzet was: de plannen moeten van de kinderen komen, de grote mensen stimuleren, maken kinderen enthousiast en begeleiden de uitvoering van de plannen. „Want je bent twaalf en vandaag wil je dit en morgen heb je weer een veel beter idee.”

Wij probeerden voor continuïteit te zorgen. Na een aantal jaren gingen er stemmen op dat alle initiatieven van de kinderen moesten komen. Geen invloed meer van volwassenen.

Kinderen liepen weg, vonden het niet meer leuk, want er gebeurde nooit meer iets. Er waren geen mensen om dat gat op te vullen.

De kinderen waren toen ook al te oud. Hele jonge wilden er niet bij. De laatste jaren leverde meer aandacht voor de wereld van kinderen. Jeugdpagina's in de kranten, de Kindertelefoon, het Jeugdjournaal. Het doodgebloed van een organisatie als Kindervuist is tegenstrijdig. Maar volgens Zurel past de opheffing juist uitstekend in het tijdsbeeld van nu. „Je kan met volwassenen toch ook geen 5.000 mensen meer bij elkaar krijgen voor een manifestatie? Er heeft een verschuiving plaats gevonden in hun belangstelling. Het hoort bij de algemene vertrusting.”

Bovendien werden de kinderen ouder en kregen een veel kleinere sociale belangstelling. Als je klein bent maak je je druk om een walvis, maar als je 18 bent, is het vinden van een kamer belangrijker.”

Al zat hij er de afgelopen twee jaar niet meer bij, toch moet Fred met pijn in het hart toezien hoe Kindervuist ophoudt te bestaan. „Toen ik het in de krant las, dacht ik: moet ik geen steuncomité gaan oprichten? Maar ik realiseerde me dat Kindervuist inderdaad zijn langste tijd heeft gehad.”

Waarom is het eigenlijk interessant voor een volwassene - buiten degenen die erop afstuderen - om mee te doen aan Kindervuist? „Ik had nogal wat ideeën over opvoeden en wilde dat wel eens toetsen aan de praktijk. Zo van: de generatie van nu is toehiet meer te redden, misschien kunnen we iets met de volgende. De kinderen van nu zijn toch de bestuurders van over twintig jaar. Maar die opzet is dus mislukt.”

^{Vk 16/9} Inbeslagneming boekjes homogroep gekritiseerd

Van onze verslaggever

DEN BOSCH — „De boekjes van de Roze Driehoek zijn bedoeld als voorlichting. De staat zou zich zeer terugboudend moeten opstellen bij het in beslag nemen en uit de roulatie nemen van voorlichtingsmateriaal. Daarmee begeeft de overheid zich op glad ijs, want voordat je het weet gaat diezelfde staat uitmaken wat voorlichting is en wat niet.” Dit zei woensdag mr P. van der Kruijs, advocaat van de Eindhovense homo-actiegroep Roze Driehoek, tijdens een rechtszaak voor de rechtbank.

In die rechtszaak vorderde officier van justitie mr Regis „onttrekking aan het verkeer” van 38 exemplaren van het boekje *Vies is lekker, deel 1*, die vorig jaar september door de politie bij de Roze Driehoek in Eindhoven in beslag waren genomen. Volgens het Openbaar Ministerie in Den Bosch bevatten deze boekjes porno en zijn ze aanstootgevend en schadelijk voor de jeugd tot zestien jaar.

Vies is lekker, deel 1 kwam vorig jaar in de publiciteit. De Eindhovense politie verhinderde namelijk dat de Roze Driehoek bij scholen de boekjes ging uitdelen aan scholieren, nadat er klachten van de ouders waren gekomen. In het boekje *Vies is lekker* wordt in woord en beeld aandacht besteed aan alle denkbare vormen van seksualiteit. Volgens de ouders van een aantal jonge scholieren waren hun kinderen duidelijk in de war geraakt van de huns inziens aanstootgevende beelden in de boekjes.

De Roze Driehoek was en is echter van mening dat jongeren in de boekjes kennis kunnen nemen van „niet door hetero-dwang gedomineerde sex”. „Het Openbaar Ministerie meent dat kinderen het beste worden beschermd door ze gegevens te onthouden. Wij denken dat je kinderen het beste kunt beschermen door ze te vertellen wat er allemaal te koop is in de wereld”, aldus een woordvoerder van de Roze Driehoek woensdag in Den Bosch.

Rechter keurt inbeslagname folder Vies is Lekker goed

DEN BOSCH (ANP) — De rechtbank in Den Bosch vindt de brochures die leden van de Eindhovense homobeweging „De Roze Driehoek” vorig jaar september bij scholen in Eindhoven uitdeelde, schadelijk voor minderjarigen. De officier van justitie heeft de brochures dan ook terecht in beslaggenomen.

Dat heeft de Bossche rechtbank deze week vastgesteld, zo heeft advocaat P. van der Kruijs van de Roze Driehoek dinsdag meegedeeld. De officier van justitie heeft besloten de Eindhovenaren verder niet te vervolgen, omdat hij niet kan bewijzen wie de folder, „Vies is lekker”, heeft uitgedeeld. ^{Vk 23}

Zedelijkheidswetgeving

Over het voorstel van wet tot herziening van de artikelen 242-249 en van enkele andere bepalingen van het Wetboek van Strafrecht is advies uitgebracht door de Raad van State. Conform de indertijd gemaakte afspraak zal over het wetsvoorstel nader overleg worden gevoerd in de ministerraad.

3. Minderjarigen

Gaarne voldoe ik aan een toezegging gedaan ter gelegenheid van de behandeling van de vorige begroting in de Eerste Kamer. De positie van het kind, voor zover mijn ministerie daarmee bemoeienis heeft, wordt voortaan onder de noemer «Algemene Justitievraagstukken» specifiek aan de orde gesteld.

Het is mijn bedoeling dat de wetten van 1 juli 1987, Stb. 333, 334 en 335, betreffende de verlaging van de leeftijd van meerderjarigheid tot achttien jaar per 1 januari 1988 in werking treden.

Wat betreft de wetgeving van mijn departement moet voorts de in voorbereiding zijnde notitie over de rechtspositie van de minderjarige worden genoemd. Tot het toekennen van rechten aan minderjarigen in de directe verhouding tot hun ouders of voogd - waardoor op hun gezag ook formeel een inbreuk wordt gemaakt - dient naar de stellige overtuiging van de staatssecretaris en mij alleen dan te worden overgegaan, indien in het concrete geval de noodzaak daartoe aangetoond is. Zo is in februari van dit jaar in een voorontwerp van wet handelingsbekwaamheid toegekend aan de minderjarige van zestien jaar en ouder als het gaat om diens

medische behandeling, terwijl in een ontwerp-Paspoortwet voor de minderjarige van zestien jaar en ouder eveneens een verder gaande rechtspositie is ingeruimd. Sedert 1 januari 1987 geldt de nieuwe regeling betreffende de openbaarheid van gezinsdossiers van de raden voor de kinderbescherming ook voor kinderen vanaf 16 jaar.

Vermeden moet worden de verhouding tussen ouders en hun kinderen te zeer in juridische kaders te plaatsen. In het bijzonder zijn wij van oordeel dat een conflict tussen ouders en kind bij voorkeur niet door de rechter moet worden beslist. Indien er aspecten van kinderbescherming aan het probleem kleven, ligt de zaak natuurlijk anders. De notitie zal tevens een standpuntbepaling bevatten omtrent het door de Raad voor het Jeugdbeleid dit jaar gepresenteerde rapport Spelregels bij het weglopen. De positie van het kind komt ook elders in deze memorie aan de orde. Verwezen zij vooral naar de onderdelen Kinderbescherming en Wetgeving. Bijzondere vermelding verdient in dit verband nog het regeringsvoorstel van Wet op de jeugdhulpverlening.

Indien het belang van kinderen in gevaar is gebracht door het falen of de onmacht der ouders, kan er aanleiding zijn voor hulpverlening in het kader van een maatregel van kinderbescherming. Het beleid is er echter op gericht alleen in te grijpen via een maatregel van kinderbescherming als de ouders in de genoemde gevallen niet vrijwillig wensen mee te werken, terwijl een maatregel slechts zal duren zolang dit in het belang van het kind ook verantwoord is. Een toeneming van het aantal maatregelen kan niettemin worden geconstateerd. Deels kan dit worden verklaard uit het beter onderkennen van situaties waarin het kind is of wordt bedreigd zoals incest en andere vormen van kindermishandeling. Bij seksueel misbruik en kindermishandeling wordt een nauwe samenwerking met de vrijwillige hulpverlening bevorderd, opdat de desbetreffende Justitie in stanties tijdig kunnen worden ingeschakeld bij het falen van deze hulpverlening. In de meeste arrondissementen vindt tussen de hulpverleningsinstellingen overleg plaats waaraan de politie, de raad voor de kinderbescherming en soms de officier van justitie deelnemen. De raden voor de kinderbescherming is expliciet gevraagd aan een dergelijk overleg deel te nemen en het te bevorderen.

Een ontwerp van een wetsvoorstel voor de vereenvoudiging van het materiele kinderstrafrecht en een herziening van het kinderstrafproces recht, gericht op de versterking van de rechtspositie van de minderjarige, is nagenoeg gereed. Het wetsvoorstel bevat de uitwerking van het rapport van de Werkgroep-Anneveldt. De staatssecretaris en ik hebben besloten de voorstellen inzake een lagere strafbedreiging van jonge meerderjarigen, bijvoorbeeld tot 23 jaar, niet te volgen en ons te beperken tot een herziening van het strafrecht voor personen tot 18 jaar.

GEEN TOEKOMST!

MEM. V. TOELICHTING JUSTITIE
BEGR.

UNE AFFAIRE QUI FAIT TREMBLER

LE
TOUT-
PARIS

Le réseau

MINUTE 10 22

français des enfants prostitués

*Le frère d'un ministre
serait compromis*

C'est sans doute l'affaire de prostitution enfantine la plus importante et la plus écœurante que l'on ait connue depuis l'après-guerre. Les soirées galantes de Le Troquer au Burdard n'étaient que de la petite bière à côté de ce nouveau scandale : certaines jeunes victimes avaient moins de trois ans.

Inculpés

Déjà, il y a eu des dizaines d'inculpations et d'arrestations en France, en Belgique, en Grande-Bretagne, en Hollande, car le réseau, organisé dans les locaux bruxellois de l'UNICEF, avec la complicité active de fonc-

tionnaires de l'ONU étendait ses ramifications sur plusieurs pays.

Des diplomates français, des médecins parisiens connus, un dirigeant de société nationalisée et un grand avocat socialiste risquent d'être impliqués dans l'affaire dont les éclaboussures, si l'on en croit certaines indications, mouillent des personnalités très haut placées et même le frère d'un ministre.

*Diplomates, médecins, avocat
et même, dit-on, le frère
d'un ministre compromis*

Ballets bleus

« Inspiré par l'affaire de Bruy-en-Artois ». Telle est la phrase que l'on pouvait lire dans « l'Humanité » du 10 septembre, à propos du film, « Le femme lic », avec Mieu-Miou et Jean-Marc Thibault, qui passait la nuit même sur A2.

Il est exact que le réalisateur, Yves Boisset, a été inspiré d'un fait divers, mais il ne s'agit pas de celui de Bruy. En réalité, c'est le scandale des ballets bleus de Saint-Ouen qui a fourni au metteur en scène l'essentiel de son intrigue sur la prostitution enfantine.

Rappelez-vous. C'était en 1979. Un moniteur de sports communiste, dépendant de la municipalité communiste de Saint-Ouen, avait abusé de ses fonctions pour se livrer à des turpitudes sexuelles sur des mineurs.

A l'époque, « Mieux » avait révélé l'affaire.

On comprend que « l'Humanité » préfère ne pas s'en souvenir.

Plusieurs dizaines de Français appartenant à la meilleure société dorment fort mal depuis plusieurs semaines. Il y a parmi eux des diplomates, un dirigeant d'une entreprise nationalisée, des médecins connus, un grand avocat proche du parti socialiste et, dit-on, le frère d'un ministre en exercice.

Qu'est-ce qui trouble ainsi, nuit après nuit, le sommeil de ces braves gens ? Ils craignent d'être envoyés en prison et cela pour la plus infamante des raisons : pédophilie.

Une affaire de ballets bleus et roses, la plus importante peut-être de l'après-guerre, a éclaté en Belgique et un nombre important de citoyens français risquent d'y être impliqués. Plusieurs ont déjà été inculpés ou arrêtés dans la plus grande discrétion.

C'est une association bruxelloise subventionnée par le ministère belge des Affaires sociales, le CRIES (Centre de recherches et d'information sur l'enfance et la sexualité), qui servait de paravent au réseau de

prostitution, ou, comme le disent les enquêteurs belges, de « location » d'enfants.

On se demande aujourd'hui si le CRIES avait quelque activité sérieuse ou bien s'il ne constituait que l'un des plus formidables réseaux de pédophilie jamais organisés.

L'affaire est d'autant

plus choquante que le CRIES avait ses bureaux dans les locaux bruxellois de l'UNICEF, le Fonds des Nations-Unies pour l'enfance.

Le directeur de l'UNICEF à Bruxelles, Jos Verbeeck, a d'ailleurs été arrêté le 17 juin et inculpé d'outrage public aux

mœurs et d'incitation à la débauche de mineurs de moins de seize ans. Les gendarmes, qui menaient l'enquête, n'admettaient pas qu'il pût ignorer que des orgies se déroulaient dans les caves situées sous ses bureaux, avec la participation de garçons et filles qui avaient presque tous moins de dix ans.

ARRESTATIONS EN FRANCE

C'est dès le mois de mars que l'enquête sur l'affaire du CRIES a commencé en France sur commission rogatoire du magistrat instructeur belge.

Les investigateurs ont été d'une extrême discrétion et aujourd'hui encore bien qu'un juge d'instruction français ait été nommé, on ignore les noms de la plupart des individus inculpés dans le cadre de cette affaire.

C'est tout juste si l'on sait que le CRIES editait une revue en France

« L'Espoir » et que son responsable, Christian Jaque (rien à voir avec le cinéaste), avait été condamné à trois ans avec sursis pour pédophilie.

Photos

On sait encore que plusieurs arrestations ont eu lieu à Paris et au Havre où une boîte postale servait de relais dans un circuit de photos pornographiques.

L'arrestation, à Douvres, d'un ressortissant suisse a provoqué un coup de théo-

tre. Le citoyen helvétique voyageait en compagnie d'un petit Français originaire des Antilles, Stanislas, âgé de trois ans.

L'enfant avait été enlevé à sa mère par son père qui l'avait vendu à un prêtre qui l'aurait lui-même cédé au Suisse arrêté.

Le religieux, qui aurait servi d'entremetteur, serait le responsable d'une communauté religieuse parisienne. Correspondant du CRIES en France il était déjà connu pour ses mœurs fort équivoques.

Fichier codé

Deux petits rectangles de plastique font trembler des centaines de pédophiles. Ce sont deux disquettes d'ordinateur qui contiendraient 1 600 noms et adresses de clients du CRIES.

On n'a pas encore pu les déchiffrer car les enquêteurs craignent, si les programmes ont été piégés, que leur contenu ne s'efface si l'opérateur ne connaît pas leur code.

Pour tenter d'éviter tout incident de ce genre, les disquettes ont été confiées aux spécialistes d'un service européen de contre-espionnage.

Ce ne sont pas les seuls documents saisis. Les gendarmes belges ont aussi mis la main sur plusieurs milliers de photographies pornographiques. Les plus jeunes des enfants participants ont trois ans, les plus vieux treize.

Certains des gendarmes qui les ont examinées et qui pourtant sont rompus au crime et à ses aspects les plus répugnants, ont été si indisposés par cette vision qu'ils ont été hantés de cauchemars...

C'EST LA PLUS IMPORTANTE AFFAIRE
DE BALLETS
BLEUS
ET ROSES

Pédophiles de luxe

UN RÉSEAU EUROPÉEN

C'est dans le plus grand secret que l'affaire est traitée en Belgique comme en France.

A Bruxelles, l'enquête a été retirée à la gendarmerie pour être confiée à la brigade des mœurs de la PJ que l'on dit plus discrète.

Quatre magistrats ont été nommés en plus du juge belge Véronique Paulus-Chatelet, pour instruire l'affaire dans les différents pays où elle a des prolongements : France, Pays-Bas, Grande-Bretagne et Suisse.

Ils ont déjà prononcé des dizaines d'inculpations. Bien que tous les efforts soient faits pour tenir le dossier secret, on sait que plus de quinze personnes ont déjà été arrêtées en Belgique. L'une d'elles, le directeur des sports de l'université de Louvain, s'est suicidée dans sa cellule le lendemain de son arrestation.

A Delft, un célèbre architecte néerlandais a été emprisonné et le principal responsable du CRIES.

Suisse a été interpellée en Grande-Bretagne.

Le scandale du CRIES est peut-être relié à une extraordinaire affaire de pédophilie où des adultes auraient abusé, en Hollande, de soixante-dix jeunes enfants.

Quoi qu'il en soit, deux médecins ont été inculpés à Amsterdam, et un député socialiste hollandais placé sous contrôle judiciaire.

Bestialité

—La plupart des petites victimes des pédophiles avaient de six à neuf ans. Soixante-dix pour cent, environ, étaient des filles, dont beaucoup ont un type méditerranéen prononcé.

Mais la bestialité des clients du CRIES n'avait pas de limites. La police belge a fait diffuser la photo d'une petite fille décédée à la suite de pratiques sexuelles. Elle avait de six à huit mois.

Vous avez bien lu. Le malheureux bébé avait moins d'un an. Il est pour l'instant non identifié, comme d'ailleurs la plupart des enfants livrés aux appétits des dévoyés.

● Un extraordinaire document a été saisi par les enquêteurs dans les locaux du CRIES : un cahier où sont fort crûment décrits les « atouts physiques » de plusieurs centaines de jeunes enfants des deux sexes, ainsi que leurs « dons spéciaux ». Écurant.

Eclaboussé

Gilbert Joeger, président du Comité national belge de l'UNICEF, a démissionné le 23 juin dernier. Joeger a pris cette décision « pour exprimer son profond chagrin sur les événements ».

Pour tenter de sauver l'honneur éclaboussé de l'organisme, l'ONU et le directeur général de l'UNICEF, James Grant, ont décidé de mener chacun leur enquête.

Seks en erotiek tussen jongens en mannen

DE JAC ET

Edward Brongersma is een naam die de meeste homo's, en zeker hen die van jongens houden, niet onbekend in de oren klinkt. Al jaren schrijft hij in alle mogelijke bladen over jongensliefde en blijkt daarbij een zeer aangenaam verteller, wat zijn pleidooien nog lezenwaardiger maakt.

Bek als advocaat en als lid van de Eerste Kamer in Nederland, vergelijkbaar met onze Senaat, staat Brongersma op de bres voor hen wiens voorkeur uitgaat naar jongens. Hij komt er daarbij trouwens ruiterlijk voor uit dat zijn inzet niet belangeloos is, dat hij zelf bij de materie betrokken is. Hij is trouwens ooit veroordeeld omdat hij omgang had met een jongen van 16 jaar, toen dat wettelijk nog niet was toegelaten.

Van die Dr. E. Brongersma is nu bij S&K een boek verschenen dat een voortzetting en een samenvatting is van al zijn vorig werk. De titel ervan is dan ook zeer terecht 'Jongensliefde', ondertitel 'Seks en erotiek tussen jongens en mannen'. En die vlag dekt de lading volkomen. Want, en zo schrijft Brongersma ook in zijn inleiding, houden van jongens wordt getolereerd zolang het niet seksueel geladen is. Opvoeders en leraren die zich inzetten voor jongeren worden geprezen tot blijkt dat ze ook effectief met jongeren omgaan. Dan blijkt het snevens niet meer zo prijzenswaardig, terwijl seksualiteit toch een normale uiting van affectie zou moeten zijn. In andere culturen is men lang zo hypocriet niet en worden seksuele relaties tussen leraren en jongeren zelfs aangemoedigd, omdat ze voor de jongen een perfecte leerschool zijn voor de latere (hetero)seksualiteit.

'Jongensliefde' is, zoals we van Brongersma gewend zijn, een zeer gedegen werk. Zo gaat hij in hoofdstuk 1 in het eerste deel in op de 4 aspecten van seksualiteit (middel tot voortplanting, uitdrukking van gevoelens, plezier, overgave) en ontleeft in het tweede deel hoe jongens staan tegenover elk deelspekt. Hoofdstuk 2 behandelt in 6 onderdelen (waaronder hoe het in de oudheid werd benaderd en hoe natuurvolkeren seksualiteit benaderen) het verlangen bij mannen. Hoofdstuk 3 tenslotte bespreekt jongens en hun seksualiteit (waaronder initiatieriten in diverse

kulturen en vormen van seksueel gedrag bij jongens). Hoofdstukken 4 tot 6 zijn voor deel II dat later zal verschijnen en de ondertitel 'Bezwaren en vooroordelen' mee krijgt.

In elk hoofdstuk worden voorbeelden aangehaald die Brongersma haalt uit brieven die hij toegestuurd kreeg van medebewonderaars uit zowat heel de wereld of uit antropologische werken of uit de literatuur. Die voorbeelden zijn er makkelijk uit te lichten omdat ze in een kleiner lettertype werden gezet en ik kan je misschien aanraden om, net zoals ik uiteindelijk heb gedaan, ze apart te lezen, voor of nadat je Brongersma's eigen teksten leest, want ze plagen je nogal eens af te leiden van het eigenlijke boek en je aan het dromen te zetten, wat niet bevorderlijk is voor het volgen van de gedachtenlijn van de auteur.

Overigens passeren in die voorbeelden alle soort pedofielen. En al is het boek in het algemeen een vurig pleidooi voor seksualiteit met jongens, soms neigend naar afsmeulen van begrip, Brongersma gaat er niet aan voorbij dat er pedo's bestaan die het enkel om de seks met jongens te doen is (wat hier en daar ongewijfeld een verkeerd keelgat zal raken). Zo is er een pedo die jongens verleid door hen een trio met een vrouw voor te stellen. "Zo'n voorstel maakt haast elke jongen tussen de veertien en de zestien gewoosung wild, onverschillig wat voor sedelike of seksuele opvoeding hij thuis ook heeft gekregen. Sommige mannen bevroren wel dat er bepaalde dingen zijn waartoe je een echt mannelijke jongen nooit kunt overhalen. Die hebben dan ken-

nelijk nooit geprobeerd hem een leuk meisje aan te bieden waarmee hij plezier mag maken terwijl zij het met hem doet". Als tegengewicht staan er ook enkele ontroerende liefdesverhalen tussen een pedo en een jongen afgedrukt.

In plaats van dat ik me laat gaan en alle voorbeelden begin te vertellen waarover ik me heb opgewonden, zou u misschien het boek kunnen kopen. En deze keer heb ik het boek uit de RAF-bibliotheek en weet dus niet hoeveel het kost noch waar u het kunt verkrijgen. Vermoedelijk weet uw boekhandelaar dat wel, u moet het hem eens vragen.

Staf Laenen

My heart CRIES for you

Pedo's in de gevangenis

In de loop van maart van dit jaar verschenen in alle kranten artikels met sensationele koppen als: "Netwerk kinderporno opgerold" (Nieuwe Gazet, 11 maart), "Kinderen te huur" (Nieuwsblad, z.d.), "Pedocentrum organiseerde kinderprostitutie" (De Morgen, z.d.). In de artikels werd beweerd dat het CRIES (Centre de Recherche et d'Information sur 'L'Enfance et la Sexualité), een Brusselse pedogroep, zich bezighield met het leveren van pornomateriaal en kinderen aan geïnteresseerde klanten.

Philippe was een echte idealist, die had zelfs geen contacten met vriendjes, ook al omdat hij er geen tijd meer voor had. Zijn beroepsleven en zijn activiteiten voor het Cries namen al zijn tijd in beslag. Misschien zelfs in zoverre dat hij dan ziek is geworden en geopereerd moest worden van een tumor. Een derde vermeldenswaard feit is dan de hetze die in Le Soir werd gevoerd tegen Cries, vooral door één journalist, René Maquin. Er zijn indertijd enkele TV-programma's geweest over pedofilie en Maquin trok elke keer van leer tegen pedofielen. Homo's dat kon hij nog begrijpen, maar seks met iemand onder de 14 dat mocht niet bestaan, moest uitgeroemd worden. En Philippe heeft daarop in verschillende nummers van Le Soir heftig gereageerd. Wat Maquin uiteraard geweten heeft en waardoor hij gebrand was op het oprollen van die organisatie. Uiteindelijk heeft hij misschien te maken gehad met al wat er gebeurd is, dat is duister. Wel stonden de eerste artikels in Le Soir. Dikwijls 3 of 4 keer per week artikels van een pagina lang, terwijl in andere kranten de artikels hooguit een halve pagina besloegen, of erg korte artikeltjes.

Jij beweert dus dat er een parallelle organisatie bestond die zich wel bezighield met kinderprostitutie en porno?

Dat is allemaal nog erg onduidelijk. Er staat alleen maar vast dat die groep het Cries misbruikt heeft, maar dat er echt een prostitutie-net heeft bestaan is onzeker. Misschien is het allemaal veel onschuldiger dan het nu wordt voorgesteld. Alleszins is er misbruik van vrouwen geweest. Van Michel Félu en Michel Decré weet ik alleen dat zij vriendjes hebben uitgewisseld.

En zij stonden zittingen toe aan ouders van hun vriendjes, vandaar misschien dat men aan prostitutie dacht...

Mij zijn er nog gevallen bekend van pedo's die aan ouders van hun vriendjes geld hebben geleend, maar die verder een heel goede intentie hadden. Er is dan nog wel die zaak geweest van die microfilm waarop het adresbestand van de abonnees van L'Espoir werd teruggevonden. Philippe had die, toen hij ziek werd, aan zijn naaste medewerker gegeven. Op een of andere manier zijn die bij Michel Félu terecht gekomen, die moet dan gevraagd hebben of hij die op zijn computer mocht zetten. Dat zal wel een reden gehad hebben, voor die brochuurtjes die hij zelf maakte op te sturen of zo. Maar dat was dus een onvoorzichtigheid van die naaste medewerker. Er is dan een kopie gemaakt en zo is het gerecht aan de adressen gekomen van de abonnees van L'Espoir, wat nor-

Verscheidene actieve medewerkers van Cries werden gearresteerd, waaronder Philippe Carpentier, zowat de leider van Cries en ook bekend omdat hij in '80 als vertaler bij het Brusselse parket microfiches B van de gerechtelijke politie aan het weekblad Pour had bezorgd. Vanzelfsprekend was de verbazing in pedo- en homokringen groot, te meer omdat de meesten Cries vooral kenden door hun zeer degelijk blad 'L'Espoir', waarin Carpentier zich overigens duidelijk had gedistancieerd van praktijken zoals die waarvoor hij nu in voorarrest zit. Net als in de Macho-zaak blijken pers en gerecht zich weer te hebben vergalliepeerd. Misschien hebben enkele leden van Cries zich bezighouden met minder toerekenbare praktijken, zeker is dat de organisatie als dusdanig weinig kan verweten worden. Wel zitten verschillende personen, waaronder Carpentier nog steeds in voorarrest en heeft zelfs één van hen, gehuwd en vader van vier kinderen, zich in zijn cel verhangen. Overigens is nog steeds niet bekend waarvan men Carpentier en co gaat beschuldigen. Als klopt wat Paul Ponsaerts in De Morgen van 15 juli schrijft zou men Carpentier enkel verwijten pe-

dofielen met elkaar in contact gebracht te hebben en hen daardoor aangespoord te hebben tot ontucht. Alleszins maar een pover resultaat na enkele maanden onderzoek. Over dit alles en de weerslag ervan op de pedobeweging hadden we een vraaggesprek met een medewerker van de Antwerpse Studiegroep Pedofilie. Hij stond erop anoniem te blijven, waarvoor alle begrip, en zal hier dus ten tonele worden gevoerd onder het door hem gekozen pseudoniem Gypie.

Net is misschien toch wel nodig dat je voor onze lezers eerst het Cries achterlat, het ontstaan en zo.

Wel, het Cries is zo'n 5 à 6 jaar geleden opgericht, eigenlijk naar aanleiding van de zaak Claude Drieghe(1). Het oorspronkelijk opzet was om contact te leggen met pedofielen in de gevangenis, en om hun brieven te publiceren. Geleidelijk is dat echter uitgegroeid tot een tamelijk grote organisatie. Ze gaven indertijd ook al een blad uit, al heette dat toen nog niet 'L'Espoir'. Een blad dus om pedofielen met elkaar in contact te brengen. Kontaktblad is een slechte naam omdat men dan direct denkt aan feiten waarvoor ze zijn opgepakt.

In 'L'Espoir' staan trouwens helemaal geen contactadvertenties, alleen wat informatieve artikels, brave foto's en zo.

Er hebben nooit contactadvertenties ingestaan, nee, de bedoeling was meer om pedofielen onderling van betekenis te zijn. Omdat er praktisch niets voor bestaat en er nog zoveel in de anonimiteit leven, het merendeel van de abonnees zal wel in die situatie hebben gezeten. Het blad is ook vanaf het begin gedeponeerd geweest op de rechtbank, ze dachten daarmee in orde te zijn, zowel het blad als de organisatie.

Het blad had 400 abonnees, waaronder waarschijnlijk een aantal organisaties en een pak anonieme pedofielen. Hoe groot was eigenlijk de actieve kern van het Cries?

Een twaalftal mensen vermoed ik, met Philippe Carpentier als actiefste. Die heeft het indertijd ook opgericht.

Hoe is de Cries-affaire dan begonnen?

Er zijn een aantal dingen gebeurd, een samenloop van omstandigheden eigenlijk. Zo is er, zonder dat zij het wisten, medio oktober bij hen een infiltrant binnengezonden. Die is beginnen meewerken en is zelfs een keer meegeweest naar Parijs, waar ook een soort afdeling van het Cries bestond. Op die manier geraakte die nogal goed op de hoogte van wat er allemaal in Cries gebeurde. Een tweede vermeldenswaard feit is dat er een parallelle organisatie bestond die zich ook het Cries noemde, maar die later is ontstaan rond ene Jean-Claude Leber uit Luik. Die hadden wel heel andere doelstellingen, misschien was dat wel meer een prostitutie-net. Maar ze gebruikten wel het briefpapier met de hoofding van Cries, wat allemaal erg schadelijk is geweest natuurlijk. Philippe heeft zich daar trouwens direct van gedistancieerd. Hun praktijken hebben het Cries wel serieus door het slijk gehaald en ergens heeft dat tot de ontbinding geleid en tot de gevangenzetting van die mensen die het serieus meenden. En die waarschijnlijk niet op de hoogte waren, te naef geweest zijn. Want

Levens in Brusselse groep CRIES zimpetjes in een internationaal pedofiliestudie. Ze hebben hun namen willen uitroepen, maar zijn nu in de cel en een aantal kinderen hebben de tralies.

maal niet kon. Zij hebben er blijkbaar nooit rekening mee gehouden dat iets dergelijks kan gebeuren. Dat lijkt erg naïef.

Ja, ze zijn inderdaad op verschillende zaken erg naïef geweest. Zij dachten dat er niets kon gebeuren omdat zij telkens een exemplaar van L'Espoir op de rechtbank deponeerden. En Philippe werkte vanuit een zeer idealistische opstelling: schoon artikeltjes schrijven, af en toe eens een knappe foto, een degelijk blad maken dus, en dat was het ook.

Waar stond Cries politiek?

Ik denk dat zij eerder pluralistisch waren. Wat hun politiek wel was, was wantoestanden aanklagen. Zoals die journalist van Le Soir, die werd telkens aangevallen en ook over Notaris X. hebben ze geschreven. Ik ga niet direct zeggen dat ze links geïntendeerd waren, al wordt er dat wel uit afgeleid natuurlijk. Zoals in dat artikel in het Vlaams Blok 'Communisten en pedofielen, één front, één strijd', waarin ook Guido Totté wordt vermeld.

Hoe hebben de andere pedogroepen op heel de zaak gereageerd? Stiekam en zo?

Stiekam is gewoon dichtgeklapt. Ze waren al van plan niet veel meer te doen. Dat heeft ook altijd op één persoon gerust, maar die was al

van plan te emigreren en is daarvoor nu volop voorbereidingen aan het treffen. Dus dat ligt zo goed als stil. Met hun blad zijn ze ook gestopt, al willen ze wel een nieuwsbrief blijven rondsturen.

En de studiegroep pedofilie?

Die lagen bijna stil en zijn nu terug beginnen werken. Ze hebben een dossier uitgegeven, kranten worden gevolgd en dat wordt dan gebundeld. Er zijn wel contacten met de advocaat van Philippe, omdat het ook moeilijk is om met de gevangenen zelf contact op te nemen, zelfs als groep. Zo vroeg de advocaat om zoveel mogelijk brieven te schrijven die hij dan aan de onderzoeksrechter zou overhandigen, dat we Philippe kennen en dat hij een man van eer is waar niets op aan te merken valt. Maar er zijn heel weinig mensen van onze groep die dat kunnen omdat de meesten een gerechtelijk verleden hebben. Wij kunnen zelfs niet naar de gevangenen schrijven. Andere mensen wel. Ik zie zelfs eerder homo's dat doen, al kennen die hen dan weer niet persoonlijk. De post wordt wel gecensureerd en ze zullen wel in het oog houden waar die post vandaan komt.

Cries is hiendoor vermoedelijk wel wel terdage gekraakt...

Ja, natuurlijk. Het enige dat ik denk dat zou kunnen gebeuren, want gewoon doorgaan is praktisch onmogelijk, is dat ze verdergaan onder een andere naam, dat iemand anders het weer oppakt. Maar dat zie ik voor zo direct nog niet zitten.

Staf Laenen

Steunfonds
wie de gevangenen Cries-leden financieel wil steunen kan dat door te storten op GO: 0780454-68 van de Studiegroep Pedofilie, Breghelestraat te Antwerpen met vermelding "Steunfonds Carpentier".

(1) Claude Drieghe is een Waals cineast die werd veroordeeld tot 5 jaar omdat hij 'feiten had gepleegd' met de jonge acteurs die aan een van zijn films hadden meegewerkt.

De Janet

Helder en principieel wetsvoorstel gelijke behandeling

Het getreuzel van het kabinet met het tot stand brengen van een algemeen anti-discriminatie wet was de PvdA kennelijk beu. Eind augustus presenteerde de PvdA-fractie een voorstel van een 'wet tegen seksdiscriminatie'.

door prof. mr. a. jaspers

hoogleraar sociaal recht
rijksuniversiteit utrecht

Door de regering achter de vossen te zitten hoopt de PvdA dat er niet wordt gemaakt met het voornemen dat het kabinet-Lubbers II in zijn regeringsakkoord had vastgelegd om, voor Prinsjesdag 1987 met een algemene wet tegen discriminatie te komen. Daarmee zou uitwerking worden gegeven aan art. 1 van de Grondwet waarin discriminatie in het algemeen wordt verboden. De gezwande speed waarmee de laatste tijd in Haagse burelen aan een voorstel is gewerkt, lijkt niet beloofd te worden. Het is wel heel kort dag geworden. De twee regeringspartijen hebben elkaar kennelijk nog niet gevonden.

Het conflict tussen enerzijds het grondrecht van gelijke behandeling, zoals vastgelegd in art. 1 van onze eigen Grondwet en een aantal door ons land gesloten nationale verdragen en anderzijds de sinds jaar en dag erkende grondrechten van vrijheid van godsdienst en onderwijs, zorgt voor de nodige stagnaties. De PvdA heeft niet langer willen wachten. Na de VVD die al bijna twee jaar geleden met een eigen voorstel kwam proberen nu de sociaaldemocraten het schip vlot te trekken. Het is te hopen dat dit initiatief op termijn ook succesvol zal zijn.

Homoseksuelen

Om de zaak niet langer op te houden, kiest de PvdA ervoor de anti-discriminatie wet vooralsnog te beperken tot een verbod van seksdiscriminatie maar dan wel in ruime zin. Dat wil zeggen dat daaronder niet alleen ongelijke behandeling van mannen en vrouwen wordt begrepen, maar ook ongelijke behandeling van gehuwd- en ongehuwden en van homo- en heteroseksuelen. Een wetelijke regeling van discriminatie op grond van ras of etnische afkomst, godsdienst of politieke gezindheid moet vanwege de problemen die daaraan vastzitten, nog maar even wachten. Bovendien verbiedt de strafwet rassediscriminatie omdat dit minder wettelijk is.

Dat lijkt een redelijke manier met het uitbreiden van de bescherming van de Eerste Grondwet tegen seksdiscriminatie nodig is omdat de bepaling van de strafwet minder adequaat wordt geacht degenen die gediscrimineerd worden. Is voor een optreden daartegen afhankelijk van het openbaar ministerie en mist eigen mogelijkheden om in een concreet geval gelijke behandeling af te dwingen, dan wel de discriminator daarvan aansprakelijk te maken en schadevergoeding te laten 'boeten'.

Duidelijkheid id

Op een heel belangrijk punt is het voorstel van de PvdA zeer principieel en helder: de wetelijke regeling van gelijke behandeling moet duidelijk zijn. Dat betekent dat er zo min mogelijk uitzonderingen op moeten wor-

Eind augustus diende de PvdA een wetsvoorstel in tegen seksdiscriminatie. Judith Schuyf, docent werkgroep homostudies aan de universiteit van Utrecht liet zich negatief uit over dit ontwerp (UN 8-9-1987). Prof. A. Jaspers, deskundig op het gebied van anti-discriminatie en één van de adviseurs van de opstellers van het wetsvoorstel ziet wel degelijk positieve aspecten aan het initiatief van de Partij van de Arbeid.

PvdA spreekt zich uit voor verbod seksdiscriminatie

BIJENKOMST VAN Rooie Vrouwen in Utrecht in 1980 over de termijn aan de orde zijnde wet op de seksdiscriminatie. Zullen er veel van zich laten horen?

den (kunnen) gemaakt en voorzover nodig moeten die uitzonderingen in de wet zelf staan omschreven. Vage en voor meerdere uitleg vatbare formuleringen dienen te worden vermeden. Die roepen alleen maar interpretatieproblemen op. Dit uitgangspunt wordt in het bijzonder gevolgd waar het gaat om het probleem van de botsing van grondrechten het grondrecht van gelijke behandeling tegenover het (klassieke) grondrecht van vrijheid van godsdienst in combinatie met de vrijheid van onderwijs. Het probleem is bekend: mag een bijzondere school op christelijke grondslag een homo- of heteroseksueel of een ongehuwd samenwonende als leerkracht met een beroep op die twee grond-

rechten weigeren of ontslaan, dus discrimineren?

Anders dan naar verwachting het kabinet deze knoop zal doorhakken - die verwachting is gebaseerd op de formulering in het regeerakkoord ongelijke behandeling kan worden gerechtvaardigd indien het onderscheid een uitvloeisel is o.a. van 'eisen die geleid op de betekenis van de grondslag en het doel van een instelling aan een werkverhouding kunnen worden gesteld' - kiezen de indieners van het PvdA-voorstel voor een benadering die aan het gelijkheidsbeginsel een grotere waarde toekent. De vrijheid van handelen die andere grondrechten bieden, wordt weliswaar niet principieel aangehaald, maar voorkomen moet worden dat 'een te ruim inroepen van de bescherming van grondrechten dient ter rechtvaardiging van discriminatoir gedrag'.

Grondrechten

Deze stellingname wordt verdedigd met het argument dat de vrijheid van godsdienst en van onderwijs niet onbeperkt is. De grondwet zelf erkent dat bij wet beperkingen daarop mogen worden aangebracht. En dat heeft de wetgever in het naaste verleden op dit punt ook gedaan door de gelijke behandelingsnorm vaak van toepassing te verklaren

op het bijzondere onderwijs (biv. art. 1639 h burgerlijk wetboek, ontslagverbod gedurende zwangerschap binnen en buiten huwelijk - art. 1639 j BW verbod van werken van aanstelling of ontslag van ongehuwd samenwonenden).

De hierboven gestelde vraag beantwoorden de indieners van de PvdA met een duidelijk nee! Het grondrecht van gelijke behandeling wijkt niet voor een beroep op de vrijheid van godsdienst of onderwijs. Het eerste moet naar hun opvatting prevaleren. De duidelijkheid van het antwoord is aantrekkelijk. Het vermijdt allerlei problemen die de vermoedelijke tekst van het regeringsvoorstel zal oproepen: wanneer kan een onderwijs- of verzorgingsinstelling op religieuze grondslag in redelijkheid - geleid op de betekenis van de grondslag en het doel van de instelling - eisen stellen aan haar (toekomstige?) werknemers? En welke zijn een rechmatig uitvloeisel daarvan?

CDA en VVD

Mag de oplossing van de PvdA om zijn duidelijkheid aantrekkelijk zijn, of zij stand houdt, is - gezien de 'harde' opstelling van de grootste regeringsfractie - de vraag: Ging het VVD-voorstel van twee jaar terug het CDA niet te ver? De VVD stelde toen in een ontwerp van wet voor dat een bijzondere school aan een werknemers best eisen mocht stellen die 'geleid op het doel nodig zijn voor de vervulling van de functie binnen het werkket band' maar dat 'die eisen niet mogen leiden tot discriminatie op grond van geslacht of seksuele geshtheid' (d.w.z. homoseksualiteit).

Wie ernst wil maken met de gelijke behandelingsnorm kan zich maar moeilijk vinden in het CDA-standpunt en zal zich beter thuis voelen bij PvdA en VVD. De oplossing van het CDA kiest onomwonden voor de voorrang van de vrijheid van godsdienst en onderwijs boven de gelijke behandelingsnorm voor homo- en heteroseksuelen en ongehuwd samenwonenden. Jundisch is die keuze allerminst dwingend.

Rooie vrouwen

Tot slot wil ik nog kort twee andere punten uit het PvdA-voorstel naar voren halen. Bepaald prijzenswaardig is de poging om aan de handhaving van de gelijke behandelingsnorm meer aandacht te besteden. In de andere voorstellen werd dit voor de effectiviteit van de wetgeving zo belangrijke aspect stiefmoederlijk behandeld. Als men van gelijke behandeling geen symboolwetgeving wil maken, dan vormt de wijze waarop overtreding van het discriminatie-verbod wordt gearctioneerd een onmisbare schakel. Belangrijk is dat de PvdA als een binding op grond van verboden onderscheid niet is, ervoor kiest dat dan de gunstigste bepaling geldt. Daarmee wordt geheel in de geest van het Europese Hof van Justitie te Luxemburg gebroken met de gedachte dat 'even slecht ook gelijk' is. Verder legt het voorstel de overtreder een vergoedingsplicht op, zowel van materiele als van immateriële schade.

Ook het opleggen van administratieve sancties wordt mogelijk gemaakt, zoals bijvoorbeeld het intrekken van overheidssubsidies bij handelen in strijd met de gelijke behandelingsnorm.

Het laatste punt betreft een ommissie in het voorstel m.b.t. positieve actie. De indieners pleiten voor deze mogelijkheid om uitzondering te maken op de gelijke behandelingsnorm door een voorkeursbehandeling toe te laten teneinde ongelijkheden op te heffen. Door echter die uitzondering aan een termijn van 5 jaar te binden, wordt in feite positieve actie nu ontmoedigd of althans ontkracht. Positieve actie is toch eerst dan overbodig wanneer de ongelijkheden zijn opgeheven. Is het een slip of the pen of wordt aan een uitgangspunt met (bijna) lyeren consequentie vastgehouden geen uitzonderingen op de gelijke behandelingsnorm. Voor diegenen voor wie deze norm eigenlijk geschreven is, juist deze Konsequenz zijn, Teufel, naar mag worden gevreesd! Wellicht roepen de oude vrouwen zich op.

Seksediscriminatie: beter geen wet dan een slechte

EIND augustus veraste de PvdA vrouwen, homoseksuelen en mensen in 'afwijkende' leef- en woonsituaties met een wetsontwerp tegen seksdiscriminatie. Nadat de laatste poging van de regering om, zoals beloofd, nog voor eind juli nu eindelijk met een wetsontwerp op tafel te komen bij geruchte in een vechtpartij op het Binnenhof was geëindigd, heeft nu de PvdA wel haar (verkiezings)belofte ingelost.

door drs. judith schuyf

docent werkgroep homostudies aan de rijksuniversiteit utrecht

ALS het wetsontwerp Gelijke Behandeling heeft het nu ingediende voorstel een langzame indensweg achter de rug. Al in 1978 nam het parlement vrouw Kamerlid een motie aan van het PvdA-kamerlid Haas-Bitter (samen met Van Nieuwenhoven nu indiener van dit voorstel) waarin gevraagd werd om een wet tegen alle vormen van discriminatie op grond van geslacht, daarbij inbegrepen discriminatie op grond van homofilie en huwelijkse staat in te dienen.

Vier jaar later was het zover. Op dit voorstel ingediend door de toenmalige staatssecretaris voor emancipatiezaken, Kruisbevelde Wouters (CDA) volgde een vorm van protest, grotendeels afkomstig uit behoudende christelijke kringen die hiertoe een effectieve lobbycampagne hadden georganiseerd. Het wetsvoorstel verdween de ijskast in. Het werd al snel duidelijk dat het werkelijke struikelblok lag bij de weigering van de christelijke partijen aan het idee te wenen dat zij openlijk homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in het bijzonder onderwijs zouden moeten aanzien. De vrijheid van onderwijs was in het geding de schoolstrijd moest opnieuw gestreden. Daar lag het hankijzer zes jaar geleden en daar ligt het nu nog. Al is er met name bij de christelijke vakbonden engelszins sprake van progressie.

HET is mij daarom volstrekt onduidelijk wat de PvdA bezeld heeft met het indienen van een wetsvoorstel op dit moment. De politieke verhoudingen zijn niet wezenlijk veranderd in de laatste jaren. De PvdA heeft het voorstel geheel alleen ingediend. De rol die de VVD in deze hele kwestie speelt is nog steeds even dubieus. Wordt na de euthanasie ook de Gelijke Behandeling geofferd op het altaar van het kabinet of is er toch een deal gesloten met het CDA? Laten we hopen dat het de PvdA niet alleen om een goedkoop electoraal succes over de rug van vrouwen- en homobeweging heen te doen is.

HEEFT de homobeweging nu ook iets aan dit voorstel? Om te beginnen is er geen sprake van een Wet Gelijke Behandeling die bijvoorbeeld ook ras of geloof zou omvatten, maar van een wet tegen seksdiscriminatie op grond van 'geslacht, homoseksualiteit, burgerlijke staat of leef- en woonsituatie' (het verschil tussen die laatste twee onttrekt zich engelszins aan de waarneming). De homobeweging heeft altijd gesteld dat zij seksuele voor-

UN 8-9 →

UN

DINSDAG 8 SEPTEMBER 1987

Seksediscriminatie: beter geen wet dan een slechte

(vervolg)

keur een betere omschrijving vindt, omdat je geen onderscheid moet maken tussen op dit moment kennelijk wel fatsoenlijk geachte seksuele voorkeuren (zoals hetero- en homoseksualiteit) en seksuele voorkeuren, die dat op dit moment niet, of niet meer, zijn, zoals pedofilie.

Toegeven aan deze overweging lijkt gevaarlijk op je aanpassen aan het 'gezonde volksgevoelen' en de Amerikaanse persie. Daarmee hoeft de effectieve bescherming van bijvoorbeeld minderjarige overigen niet te verminderen; de onaantastbaarheid van het menselijk lichaam is immers een van de grondrechten en ieder behoudt zijn verantwoordelijkheid voor de wet.

OVER de uitzonderingsbepalingen wordt een tweeslachtige uitspraak gedaan in het voorstel. Weliswaar wordt een grondrechtenufweging gemaakt die stelt dat het non-discriminatieprincipe in de Grondwet zo belangrijk is dat het niet alleen als artikel 1 is opgenomen, maar door alle andere grondwetsartikelen heen een rol speelt, dus ook door de vrijheid van godsdienst (die ook al door een aantal andere toezichtmaatregelen van de overheid effectief wordt ingeperkt), aan de andere kant wordt gesteld dat een werkgever wel 'respect' kan eisen op grond van een bestaande religieuze grondslag.

Ik zie de ruzies die daarover kunnen ontstaan al voor me. Moeten al die arme medewerkers die momenteel in het kader van reorganisaties verplicht naar christelijke universiteiten en ziekenhuizen worden overgeheveld hun roze driehoek dan maar weer afdoen?

Ondubbelzinnig is het voorstel weer wel in het intrekken van subsidies aan instanties die aantoonbaar discrimineren. Hiermee wordt aan een oude eis voldaan.

HET wetsvoorstel wil zoveel mogelijk terreinen van het openbare leven omvatten. Het noemt met name: de hele arbeidssituatie, de voorlichting over school- of beroepskeuze, het onderwijs, het aanbieden van woonruimte, goederen en diensten. Uitzonderingen worden alleen daar gemaakt waar specifiek sprake is van activiteiten van godsdienstige of levensbeschouwelijke aard, waar een achterstand van vrouwen bestaat of waar specifiek aan vrouwen aangepaste voorzieningen moeten worden gemaakt (die eeuwige w's-met-haakje!).

Een onderzoek van de werkgroep Homostudies enkele jaren geleden heeft echter duidelijk gemaakt dat veel homodiscriminatie zich nu juist niet op deze vlakken afspeelt, maar in een grensgebied dat zich half tussen de openbare sfeer en de privé-sfeer bevindt. Men

worden in of bij hun huis lastig gevallen of bedreigd, in huis-aan-huis verspreide bladen wordt opgezet tot haat tegen homoseksuelen. Veel discriminatie is bovendien zo structureel (bijvoorbeeld in de belastingwetgeving) dat het niet door een incidentgerichte aanpak valt op te lossen.

TENSLOTTE blijken ook de sanctiemaatregelen die in het wetsvoorstel staan uitermate mager. Evenals in het oude wetsvoorstel wordt voorgesteld een commissie in te stellen, die klachten van benadeelden moet bekijken. Voor het eerst wordt nu ook mogelijk gemaakt dat belangenbehartigingsorganisaties, zoals het COC, als klager kunnen optreden, de zogenaamde groepsactie.

Ook kan de commissie op eigen initiatief een onderzoek laten instellen en hoeft zij niet de klachten af te wachten. De commissie zal worden samengesteld uit onafhankelijke deskundigen. De commissie heeft echter totaal geen tanden. De meest effectieve sanctiemogelijkheid blijkt te bestaan uit het publiceren van de zaak (iets waar de commissie volgens de wet openbaarheid van bestuur overigens toch al toe verplicht zou zijn). Wat is er voor straf aan openlijk als homohater te boek staan? Wibo van de Linde heeft er onlangs nog de coverstory van het gezaghebbende Amerikaanse weekblad Times mee gehaald en is er kennelijk nog trots op ook! Verdwenen is het voorstel om gediscrimineerde en discrimineerder met elkaar te laten praten; in plaats hiervan kan de commissie nu nog slechts aanraden naar de rechter te stappen. Wat te doen als de discrimineerder weigert aan het onderzoek mee te werken is niet duidelijk. En hoeveel geld zal de commissie uiteindelijk ter beschikking staan voor haar werk?

KORTOM: de PvdA heeft de homobeweging met dit voorstel, waar de rek al goeddeels uit lijkt te zijn, geen echte dienst bewezen. Wat dat betreft is het maar goed, dat het valt onder het werktarief van de minister van 'emancipatiebeleid', waaronder we die van Sociale Zaken moeten verstaan. De PvdA heeft kennelijk nooit van de PvdA Homogroep gehoord dat al sinds ruim een jaar de minister van WVC minister voor het homobeleid is!

Het CDA heeft het PvdA-voorstel nu al afgewezen. Wellicht komt er deze maand alsnog een regeringsvoorstel. We zijn benieuwd. We wachten al tien jaar en wel onder het motto: beter geen wet, dan een slechte wet.

Ongelijke vertraging

Eén ding staat vast: de regering doet niet aan gelijke behandeling van wetten. Het langdurig uitstel van een anti-discriminatie wet lijkt al een vorm van onderscheid. **CARRIÈRE 12**

Ook binnen enkele jaren kan de geschiedenis zich herhalen. Er wordt een initiatief-wetsontwerp tegen discriminatie gemaakt door een politieke partij, vervolgens steunen de andere partijen het voorstel niet. Het kabinet belooft voor een bepaalde datum met een eigen wet te komen, maar haalt die tijd niet.

Sinds Jeltien Kraaijeveld-Wouters en Job de Ruiter in 1981 als respectievelijk CDA-staatssecretaris van Emancipatie en CDA-minister van Justitie een voorontwerp voor de Wet Gelijke Behandeling indienden, staat er nog geen letter extra in de wet. Hun voorstel hoorde bij de „smalle“ variant: een verbod van discriminatie op grond van geslacht, burgerlijke staat of homofilie. De reactie van CDA en streng christelijke (onderwijs)organisaties was heftig en doeltreffend. Wanneer christelijke instellingen geen homofiel personeel wilden, dan moest dat mogen. De EO, niet afkerig van net klinkende krachttermen, had het over een anti-christelijke tataratuur. Overigens lieten juristen evenmin een regel van de wet heel.

In 1982 werd in het regeerakkoord van het eerste kabinet-Lubbers vastgelegd dat er een nieuw ontwerp kwam. Midden

1985 maakte de premier al zijn twijfels kenbaar over deze belofte. Het kabinet kwam er niet uit en enkele maanden later zei Lubbers tegen de Tweede Kamer dat er misschien beter een wet kon komen tegen alle vormen van discriminatie. De overstap naar een „brede“ aanpak — inclusief ras, godsdienst, levensovertuiging en politieke gezindheid — was gemaakt. In het regeerakkoord van 1986 beloofden de coalitiepartners dat er voor juli 1987 een Wet Gelijke Behandeling zou komen. Ook deze datum bleek moeite op te leveren. Dit na-jaar moet het er dan toch echt van komen.

Al die tijd zat het parlement niet stil. In december 1985 trakteerde de VVD op iets wat net geen initiatief-wetsontwerp was. Voor het CDA gingen de voorstellen te ver. Ook de PvdA onthield haar steun, onder meer omdat het een wet van de „brede“ variant was. De partij is bang dat dit alleen maar vertraging oplevert.

De PvdA vond al het uitstel welletjes en kwam eind augustus met een echt initiatief-wetsontwerp. De opstellers ervan zijn Jeltje van Nieuwenhoven en Ineke Haas-Berger. De laatste kwam al in 1978 met een bijna unaniem aangenomen motie waarin de rege-

ring om een wet tegen seksediscriminatie werd gevraagd.

Het nu ingediende wetsontwerp richt zich tegen discriminatie op grond van geslacht, homoseksualiteit, burgerlijke staat of woon-en leefsituatie. De drie bestaande wetten gelijke behandeling (de Wet Gelijk Loon voor Mannen en Vrouwen, de Wet Gelijke Behandeling van Mannen en Vrouwen in het Arbeidsproces en de Wet Gelijke Behandeling van Mannen en Vrouwen in de Burgerlijke Openbare Dienst) zijn in het ontwerp meegenomen.

Het meest omstreden punt van het ontwerp is dat levensbeschouwelijke instellingen geen medewerkers mogen weigeren op grond van de bovengenoemde kenmerken. Wel vindt de PvdA dat van betrokkenen gevraagd mag worden om respect te tonen voor de richting van de instelling. Wordt er toch gediscrimineerd, dan kan er een financiële vergoeding worden geëist plus een verbod op het maken van verder onderscheid. Dat hoeft de betrokkene niet zelf te doen. Ook belangenverenigingen, als het COC, kunnen namens een lid actie ondernemen. Een andere straf voor een instelling die discrimineert, is het intrekken van de subsidie.

De wet zou niet van toepassing zijn op activiteiten van godsdienstige en levensbeschouwelijke aard, op besloten bijeenkomsten in de gezelligheids-sfeer, op het openbaren van ge-

dachten en gevoelens en dergelijke. Ook positieve discriminatie van vrouwen mag, voorlopig voor een periode van vijf jaar. Ondertussen werkt de PvdA aan een nieuw „breed“ wets-

ontwerp, dat zich zal richten tegen discriminatie op grond van ras, geloof, politieke overtuiging en jegens vreemdelingen. Voorlopig maakt echter het huidige initiatief-wetsontwerp al niet veel kans. CDA

en VVD wachten eerst het voorstel van het kabinet af. Gezien de trouw van de christen-democratische en liberale Kamerleden aan de regering maakt dat dan ook meer kans dan het PvdA-plan.

Anti-discriminatiewet klaar

Christelijke school mag leerkracht en leerling weigeren

Van onze parlementaire redactie
DEN HAAG — Christelijke scholen en instellingen krijgen in de algemene wet gelijke behandeling, die het kabinet-Lubbers voorbereidt, de ruimte personeel te werven of te ontslaan.

Daarnaast biedt de wet, die discriminatie wegens ras, geloof, politieke gezindheid, burgerlijke staat, geslacht en seksuele geaardheid zal verbieden, scholen op levensbeschouwelijke grondslag de mogelijkheid leerlingen te weigeren. Deze uitzondering geldt niet voor andere levensbeschouwelijke instellingen, zoals bejaardenoorden.

Het wetsvoorstel dat de ministers Van Dijk (CDA, binnenlandse zaken) en Korthals Altes (VVD, justitie) hebben opgesteld, is nagenoeg gereed. Verwacht wordt dat het kabinet vandaag zal besluiten het ontwerp voor advies naar de Raad van State te zenden. De regeringsfracties van CDA en VVD zijn nauw bij de totstandkoming van het compromis betrokken geweest.

De wet gelijke behandeling is een uitwerking van artikel 1 van de grondwet, waarin het non-discriminatiebeginsel is vastgelegd. Dit beginsel zal algemeen gelden voor vrijwel alle maatschappelijke terreinen. Het kabinet maakt echter wel uitzonderingen mogelijk, die in de sfeer van de arbeidsverhoudingen (werkgever-werknemer) anders zijn dan in het verkeer tussen instellingen.

In de sfeer de arbeidsverhoudingen (benoeming, salariering, ontslag) is een uitzondering gemaakt voor alle instellingen op levensbeschouwelijke of godsdienstige grondslag. Scholen, bejaardenoorden of ziekenhuizen, kunnen sollicitanten werven of personeelsleden ontslaan, zij het onder strikte voorwaarden. Zo moet de instelling duidelijk maken dat een sollicitant vanwege de grondslag niet voor een bepaalde functie in aanmerking kan komen. Hierbij mag het privéleven van de kandidaat geen rol spelen. De rechter kan achteraf toetsen of de instelling 'in redelijkheid' heeft gehandeld, zoals de wet zal verlangen.

In de verhouding instelling-client geldt deze uitzondering alleen voor scholen op levensbeschouwelijke of godsdienstige grondslag. Een christelijke, islamitische of joodse school kan dus een leerling weigeren toe te laten. Andere instellingen (bejaardenhuis, woningbouwcorporaties, maatschappelijk werk) mogen cliënten, die verklaren de grondslag te respecteren, niet werven. De christen-democraten hebben de afgelopen maanden gepoogd ook

andere instellingen onder de uitzonderingsbepaling voor scholen op te nemen. Deze pogingen sturten echter op verzet van de VVD. De onenigheid hierover is de oorzaak van het lange uitblijven van het wetsvoorstel. Door de betrokkenheid van beide regeringsfracties bij het overleg mag worden aangenomen, dat zij

zich op hoofdlijnen in het compromis kunnen vinden. Het ontwerp wijkt sterk af van het initiatiefvoorstel dat de PvdA-fractie drie weken geleden indiende. CDA en VVD reageerden daar terughoudend op. In dit voorstel worden voor levensbeschouwelijke instellingen geen uitzonderingen gemaakt op de anti-discriminatieregel.

donderdag 17 september 1987

Akkoord over wet gelijke behandeling

Door onze politieke redactie

DEN HAAG, 17 sept. — Binnen het kabinet is overeenstemming bereikt over een algemene wet gelijke behandeling. De nieuwe wetgeving zal geen ruime uitzonderingen bevatten op het beginsel van non-discriminatie.

Alleen voor het bijzonder onderwijs is een specifieke uitzonderingsbepaling opgenomen. Voor andere maatschappelijke terreinen, zoals de gezondheidszorg, de maatschappelijke dienstverlening, volkshuisvesting en bejaardenzorg geldt dat geen onderscheid gemaakt mag worden op grond van geslacht, geloof, ras en politieke overtuiging. Het kabinet beslist waarschijnlijk morgen het wetsvoorstel voor advies naar de Raad van State te sturen.

De regeringsfracties CDA en VVD hebben informeel ingestemd met het bereikte akkoord. Binnen het kabinet bestond aanvankelijk vooral verschil van opvatting tussen minister Van Dijk (binnenlandse zaken) en Korthals Altes (justitie). CDA-minister Van Dijk wilde aanvankelijk voor een aantal maatschappelijke terreinen, buiten het onderwijs, ook uitzonderingsbepalingen opnemen om zo de identiteit van levensbeschouwelijke instellingen te beschermen.

In het wetsvoorstel is voor het bijzonder onderwijs de mogelijkheid opgenomen dat onder een aantal strikte voorwaarden onderwijzend personeel kan worden geweigerd dan wel ontslagen. De instelling kan dat alleen met een beroep op de eigen levensbeschouwelijke grondslag en doelstelling als de aard van de functie en moet daarvan ook de redelijkheid kunnen aantonen. Bij die beoordeling moet het schoolbestuur het persoonlijke levenssfeer van de

betrokkene buiten beschouwing laten.

Voor andere maatschappelijke instellingen wordt een dergelijke uitzondering niet gemaakt. Wel kent het wetsvoorstel een bepaling die voorwaarden stelt aan gebruikers van instellingen, zoals bejaardenoorden. Levensbeschouwelijke instellingen mogen cliënten niet weigeren zolang de betrokkene bereid is de grondslag van de instelling te respecteren. Hierbij is aansluiting gezocht bij de gegroeide praktijk, waarbij instellingen met een levensbeschouwelijke achtergrond een algemeen toelatingsbeleid hanteren.

Personen die zich gediscrimineerd voelen op grond van geslacht, geloof, ras, politieke overtuiging en seksuele geaardheid kunnen een beroep doen op de rechter. Het wetsvoorstel opent de mogelijkheid dat ook derden bij het Openbaar ministerie bezwaar kunnen aantekenen tegen het maken van onderscheid. In het wetsvoorstel wordt de mogelijkheid van „groepsacties” tegen overtreding van het discriminatieverbod met zoveel woorden vastgelegd.

Het kabinet zal het wetsvoorstel direct voor advies naar de Raad van State sturen. Hiertoe is besloten omdat maatschappelijke instanties eerder al hebben kunnen reageren op een voorontwerp van wet gelijke behandeling. Dit voorontwerp dateert van 1981 en kende overigens een minder wijde strekking.

CDA en VVD sluiten compromis over anti-discriminatiewet

Van onze verslaggever
ARENDO JOUSTRA

DEN HAAG — Het kabinet wil ook in de dienstverlening discriminatie op grond van geslacht, geloof, ras, politieke overtuiging en seksuele geaardheid verbieden. Het compromis dat nu is bereikt, betekent volgens VVD'ers dat er „wat minder uitzonderingen” zijn opgenomen dan het CDA in eerste instantie had bedongen.

Bij het CDA bestond weinig behoefte in de komende anti-discriminatiewet uitgebreid bescherming te bieden tegen het maken van onderscheid bij het verlenen van diensten. Daarbij kan gedacht worden aan een woningbouwvereniging die een huurder afwijst, een school die een leerling weigert of een bejaardenhuis dat een aspirant-bewoner niet wenst toe te laten.

Een CDA-minister relativeerde deze week het belang van een verbod op het maken van onderscheid in de dienstverlening. „Zo vaak komt dat niet voor. En als het gebeurt zal een rechter je nu al vrij snel gelijk geven. Onlangs werd een Surinaamse vrouw door een woningbouwvereniging geweigerd, maar de rechter bepaalde dat ze het huis toch mocht huren.”

De twee regeringspartijen waren het

eerder deze maand al in grote trekken eens over een wetsvoorstel Gelijke Behandeling, zoals de anti-discriminatiewet wordt genoemd. CDA-minister Van Dijk van Binnenlandse Zaken, de eerste ondertekenaar van het wetsvoorstel, ging ervan uit dat de ministerraad zich op 4 september achter het ontwerp zou scharen. In de VVD-fractie bestonden echter op het laatste moment bezwaren, zodat VVD-minister Korthals Altes van Justitie, de tweede ondertekenaar, opnieuw in de slag moest met zijn collega.

Even is met de gedachte gespeeld te wachten op de uitspraak van de Hoge Raad over Aram Brucker, de scholier die geweigerd is door het Maimonides Lyceum in Amsterdam omdat hij geen jood zou zijn. Een uitspraak van de Hoge Raad kan echter maanden op zich laten wachten. „Het zou interessant zijn de uitspraak te weten, maar we kunnen het wetsvoorstel niet langer ophouden. De politieke druk is te groot”, aldus een VVD-minister.

Het wetsvoorstel, waarover de voltallige ministerraad nog steeds niet heeft gesproken, zal voor de algemene beschouwingen (begin oktober) naar de Raad van State worden gestuurd voor commentaar, weet een CDA-minister die nauw bij het wetsvoorstel is betrok-

ken. Over een Wet Gelijke Behandeling spreken politici al bijna tien jaar lang. In het regeerakkoord van het eerste kabinet-Lubbers werd reeds een ontwerp toegezegd en deze belofte is in het regeerakkoord van Lubbers-II nog eens herhaald.

Het wetsvoorstel regelt niet gedetailleerd wanneer het maken van onderscheid verboden is. Het blijft bij algemene bepalingen, zodat in feite de rechter achteraf moet bepalen of ten onrechte is afgeweken van de regel dat iedereen gelijk moet worden behandeld. Een CDA-minister: „Nu we eenmaal gezegd hebben dat we met een Wet Gelijke Behandeling zouden komen, kunnen we niet meer terug. Maar het is natuurlijk niet erg verstandig iets dat in beweging is in een wet te fixeren. Je legt namelijk voor de komende jaren vast hoe in 1987 over discriminatie wordt gedacht.”

Zoals reeds in het regeerakkoord van CDA en VVD is afgesproken, zal de Wet Gelijke Behandeling wel uitzonderingen kennen. Zo zal iemand zich bij een sollicitatie moeten richten naar de grondslag en het doel van een instelling, bijvoorbeeld een school of een bejaardenhuis. Dit betekent dat een homoseksuele leraar door een school kan worden geweigerd, als hij die grondslag niet onderschrijft.

COC EN ONDERWIJSBOND ABOP VEGEN DE VLOER AAN MET VOORSTEL KABINET

Oppositie vindt anti-discriminatiewet te vaag

Van onze verslaggevers

DEN HAAG — De oppositiepartijen PvdA en D66 vinden de anti-discriminatiewet die het kabinet voorstelt, veel te vaag. Ze vrezen dat de wet moeilijk te handhaven zal zijn. De belangenvereniging van homoseksuelen COC heeft het kabinetsvoorstel met verontwaardiging van de hand gewezen.

Ook de onderwijsbond ABOP hekelde het afgelopen weekeinde de plannen van het kabinet. Leden van de Emancipatieraad (niet de hele raad) hebben van het kabinet geëist het wetsvoorstel in al zijn details openbaar te maken.

Volgens het PvdA-kamerlid Haas-Berger heeft het kabinet te veel in een wet willen regelen. „De reikwijdte van het voorstel is groot en het zal daarom moeilijk worden die wet te handhaven.” De PvdA en D66 willen — anders dan het kabinet en de regeringspartijen CDA en VVD — een meer beperkte anti-discriminatiewet. Discriminatie op grond van geloof, ras en politieke overtuiging willen PvdA en D66 in een andere wet regelen dan discriminatie op grond van geslacht, burgerlijke staat en seksuele geaardheid. Het voorstel van het kabinet kenmerkt zich door vaagheid, meent Haas-Berger. „Daarom kunnen CDA en VVD de wet ook ver-

schillend uitleggen”, verklaart het PvdA-kamerlid.

Apart

Vrijdagavond reageerden de woordvoerders van CDA en VVD verheugd op de indiening van het wetsvoorstel, maar zij gaven ieder een aparte interpretatie van de bepaling dat een schoolbestuur aan een leerkracht eisen mag stellen ten aanzien van het gedrag. Volgens de VVD heeft een bestuur niks te maken met iemands leven buiten schooltijd, maar volgens het CDA kan de grens moeilijk bij het schoolhek worden getrokken.

Het D66-kamerlid Groenman betreurt het dat het wetsvoorstel zo veel ontsnappingsmogelijkheden biedt. Zij doet daarmee op de uitzonderingen die het kabinet heeft gemaakt voor onderwijsinstellingen (die mogen personeel of leerlingen weren) en bejaardenhuizen (die van bewoners respect mogen vragen voor de grondslag). „De liberale inbreng bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel is onvoldoende tot zijn recht gekomen”, constateert Groenman.

De PvdA handhaaft haar eigen anti-discriminatiewet, waarvoor Haas-Berger en haar collega Van Nieuwenhoven eind augustus een initiatief-wetsvoorstel hebben ingediend. Haas-Berger verwacht dat de Raad van State eerst commentaar zal leveren op het PvdA-voor-

stel en dan pas het kabinetsvoorstel van een advies zal voorzien. D66 en PvdA vinden dat de Tweede Kamer begin volgend jaar maar een keuze moet maken uit de twee voorstellen.

Openbaar

Drie leden van de Emancipatieraad, alsmede een extern deskundige van dit adviesorgaan van de regering, vinden dat het wetsvoorstel openbaar moet worden gemaakt. Het kabinet heeft het wetsvoorstel vrijdag naar de Raad van State gestuurd en pas als dit adviesorgaan zijn commentaar heeft gegeven, mag de Tweede Kamer kennis nemen van de inhoud. Tot dan blijven de teksten geheim.

Volgens de leden van de Emancipatieraad, Evenhuis (D66), Goldschmidt (PvdA), Van der Stoep (PvdA) en hun deskundige Biesheuvel (CDA), kan door openbaarmaking van die tekst een maatschappelijke discussie worden gevoerd over alle voors en tegens. In hun verzoek aan minister Van Dijk van Binnenlandse Zaken stellen zij dat bij geheimhouding de discussie toch zal komen, maar helaas op basis van geruchten en speculaties.

Het COC wijst het wetsvoorstel met verontwaardiging van de hand. De homobelangenorganisatie vindt het onaanvaardbaar dat het kabinet op allerlei gebieden uitzonderingen toestaat. „Dat is in strijd met artikel 1 van de Grond-

wet.” De meer behoudende stromingen in het kabinet hebben gewonnen, concludeert een woordvoerder van de belangenvereniging. „In het onderwijs en de bejaardenzorg wordt iemands toelating weer afhankelijk van het oordeel van de regenten over zijn of haar levenswijze of seksuele voorkeur”, aldus het COC. Volgens de organisatie worden homo's weer gedwongen hun identiteit te ontkennen of moeten ze een dubbelleven leiden.

Dat slachtoffers van discriminatie naar de rechter kunnen stappen, vindt het COC geen oplossing. De belangenvereniging voorziet jarenlange procedures over persoonlijke zaken. „Wie is daarmee gebaat? Het tevreden stellen van de meest behoudende minderheid in kerkelijke kring was voor het kabinet kennelijk belangrijker dan uitvoeren wat een grote meerderheid in de Nederlandse samenleving en in het parlement al jaren wil”, zo stelt het COC. „Liever geen wet dan deze wet.”

Onderwijs

Ook de Algemene Bond van Onderwijzend Personeel (ABOP) hekelde het wetsontwerp gelijke behandeling. „Dit wetsontwerp biedt geen enkele rechtszekerheid voor homoseksuele leerkrachten binnen het bijzonder onderwijs. Integendeel, discriminatie op grond van seksuele voorkeur wordt nu wettelijk mogelijk gemaakt. Geconstateerd moet worden dat de VVD na de

CDA en VVD geven verschillende uitleg aan anti-discriminatiewet

VK
19/9

Van onze verslaggevers

DEN HAAG — De regeringspartijen CDA en VVD geven ieder een eigen uitleg aan de anti-discriminatiewet, waarover de ministerraad het vrijdag eens is geworden. Volgens VVD-woordvoerder Rempt mag een christelijke school alleen bepaalde eisen stellen aan een leerkracht binnen de schoolhekken, maar CDA-woordvoerder Krajenbrink benadrukte dat een schoolbestuur in zijn oordeel ook het gedrag buiten school mag betrekken. Het kabinet heeft vrijdag tevens besloten de anti-discriminatiebepalingen in het Wetboek van Strafrecht aan te scherpen.

In principe verbiedt de anti-discriminatiewet, waarover al bijna vijftien jaar wordt gesproken, het maken van onderscheid. Maar bij het werven of ontslaan van personeel is wel een uitzondering mogelijk. Zo mag bijvoorbeeld een christelijke school (met oog op haar grondslag en doel) eisen stellen aan een leerkracht. Die eisen moeten wel verband houden met de functie. Zo mag van een maatschappijdocent of godsdienstleraar meer worden gevraagd dan van de docent wiskunde.

Het kabinet is wel overeengekomen dat de school respect moet tonen voor de persoonlijke levenssfeer. Maar vooral aan deze voorwaarde kennen de CDA-woordvoerder en VVD-woordvoerder ieder een eigen betekenis toe. Volgens Rempt (VVD) heeft het schoolbestuur niets te maken met hetgeen de leerkracht buiten school doet. Rempt: „Binnen de werkverhouding mogen wel eisen worden gesteld, maar dan alleen nog op basis van de functie die wordt uitoefend. Maar buiten de schoolhekken moet het bestuur de persoonlijke levenssfeer respecteren.”

Krajenbrink geeft hieraan een eigen uitleg. Hij erkent dat de eisen die een school mag stellen verband moeten houden met de werkverhouding, maar vindt dat ook het gedrag buiten school betrokken mag worden bij het oordeel. „Het feit dat twee mannen samenwonen zou geen reden mogen zijn voor ontslag, maar we kunnen ook niet stellen dat na vijf uur alles is afgelopen. Ik besef dat ik nu wel de wet al aan het interpreteren ben.” Hij benadrukt dat altijd nog aan de rechter een oordeel kan worden gevraagd.

Beide woordvoerders zeiden vrijdagavond verheugd te zijn dat het kabinet nu eindelijk met een Algemene Wet Gelijke Behandeling is gekomen, zoals het kabinet de anti-discriminatiewet wenst te noemen. Volgens Krajenbrink sluit het voorstel in hoofdpunten aan bij het regeerakkoord. Rempt zei dat liberalen zich niet hoeven te schamen, omdat het wetsontwerp overeenkomt met de voorstellen die de VVD eind 1985 zelf heeft gelanceerd. „Ik wil dan ook eigenlijk niet spreken over een compromis”, aldus Rempt.

Het wetsvoorstel verbiedt het maken van direct dan wel indirect onderscheid wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, burgerlijke staat en seksuele geaardheid. Ook wordt discriminatie verboden bij arbeid, bij voorlichting over school en beroepskeuze en bij het aanbieden van goederen of diensten door commerciële of publieke instellingen. Daarbij kan gedacht worden aan woningbouwverenigingen, bejaardenzorg, ziekenhuizen, scholen en andere vormen van maatschappelijke dienstverlening.

Het kabinet heeft wel uitzonderingen gemaakt op deze regel. Zo mogen bijzondere scholen eisen stellen aan de leerlingen die ze aannemen. Volgens het wetsvoorstel zou het Maimonides Lyceum in Amsterdam met recht van Aram Brucker mogen eisen dat hij jood is. Deze eisen moeten wel passen bij de grondslag. Een

joodse homoseksuele scholier zou niet geweigerd kunnen worden door het lyceum, aldus Rempt.

Ook mag een katholiek bejaardenhuis van een oudere eisen dat hij respect heeft voor de grondslag van het bejaardenhuis. Volgens het VVD-kamerlid Rempt mogen andere dienstverlenende bedrijven geen eisen stellen aan klanten, noch ziekenhuizen, noch woningbouwverenigingen, noch clubhuizen of andere vormen van maatschappelijke dienstverlening.

Strafrecht

De Tweede Kamer kan binnenkort een wetsvoorstel tegemoet zien waarin de bestaande discriminatiebepalingen in het Wetboek van Strafrecht worden aangescherpt. In de bepaling waarin het openlijk beledigen van mensen wegens hun godsdienst, levensovertuiging en ras als misdrijf strafbaar is gesteld wordt het begrip seksuele gerichtheid toegevoegd.

Ook de bepaling wordt uitgebreid waarin het openlijk aanzetten tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen is strafbaar gesteld. Hierbij komen seksuele gerichtheid en geslacht. Hetzelfde geldt voor de bepaling over het openbaar maken dan wel verspreiden van beledigende of discriminerende opmerkingen.

In een aparte bepaling wordt een uitzondering gemaakt voor uitlatingen „die ertoe strekken een oordeel te geven over openbare belangen, en die er niet op gericht zijn ook in een ander opzicht zwaarder te grieven dan uit de strekking voortvloeit”. De vrijheid van meningsuiting zou volgens het kabinet anders in gedrang komen. Uit de discussie over de aanscherping van de discriminatie-artikelen in het Wetboek van Strafrecht heeft minister Korthals Altes van Justitie aangegeven dat wordt gedacht aan uitingen in de sfeer van kunst en religie.

abortus en de euthanasie nu voor de derde maal door het CDA door de mangel wordt gehaald”, aldus de ABOP.

Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) verwerpt de mogelijkheid leerlingen en studenten te weren. Volgens het comité mogen alleen verenigingen die geen publieke functie vervullen, eisen aan de leden stellen. Instellingen die wel een publieke functie vervullen (zoals scholen), dienen het gelijkheidsbeginsel wel na te leven in hun relatie met leden, cliënten en werknemers.

Het comité huldigt op basis van de vrijheid van onderwijs de redenering dat aan leerkrachten zekere eisen mogen worden gesteld. Gaat het om de in de discussie over de gelijke behandeling steeds terugkerende homoseksuele leerkracht, dan dient te worden negegaan of het maken van onderscheid in het belang van de godsdienstige identiteit van de school strikt noodzakelijk is.

Een dergelijk noodzaak bestaat naar de mening van het NJCM niet als de betrokkene in het onderwijs en het schoolleven de richting van de school respecteert. „Het gelijkheidsbeginsel en het recht op persoonlijke levenssfeer verzetten zich er echter tegen om leerkrachten niet aan te nemen of te ontslaan, die zich buiten het schoolleven gedragen op een wijze die afwijkt van de richting van de school”, aldus het NJCM.

Behalve de misdrijf-artikelen worden ook de bestaande overtredingen in het Wetboek van Strafrecht aangepast. Het gaat om het deelnemen aan of steunen van activiteiten die op discriminatie zijn gericht en op het onderscheid maken tussen personen in een beroep of bedrijf.

Deze bepaling was al niet van toepassing, als het maken van onderscheid tot doel heeft om feitelijke achterstanden in de maatschappij weg te werken van vertegenwoordigers van een etnische of culturele bevolkingsgroep. In de voorgestelde tekst geldt de uitzondering ook voor vrouwen.

Het onderscheid naar geslacht in pensioenregelingen is voorlopig buiten het wetsvoorstel gebleven. De ingangsdatum zal bij Koninklijk Besluit worden geregeld.

Voorstel gelijke behandeling valt goed

Uitzonderingen geen probleem voor CDA en VVD; oppositie en COC teleurgesteld

Van onze parlementaire redactie
DEN HAAG, BUNNIK - De regeringspartijen CDA en VVD zijn tevreden over de ontwerp-wet gelijke behandeling van het kabinet. De oppositiepartijen PvdA en D66 reageerden teleurgesteld, evenals het COC, de vereniging die opkomt voor de belangen van homoseksuelen. De CDA fractie vindt dat het voorstel evenwichtig is en recht doet aan de vrijheid van onderwijs. VVD-fractieleider Voorhoeve noemde de uitzonderingen die het ontwerp aan levensbeschouwelijke instellingen toestaat op de non-discriminatie-regel 'beperkt en redelijk'. Hij zei, dat als het deze kabinetsperiode lukt de euthanasie en gelijke behandeling

te regelen 'een echte stabiele coalitie is ontstaan'. PvdA en D66 zijn het niet eens met de uitzonderingen. De PvdA heeft een eigen voorstel ingediend, dat dergelijke uitzonderingen niet toestaat. Deze partij meent dat discriminatie 'nooit is geoorloofd'. Het COC concludeerde, dat het kabinet het kennelijk belangrijker vond 'de meest behoudende minderheid in kerkelijke kring tevreden te stellen dan recht te doen aan de wens van een grote meerderheid in de samenleving'. Volgens de vereniging zijn de uitzonderingen in strijd met het discriminatieverbod in de grondwet. „In het onderwijs en de bejaardenzorg

wordt iemands toelating weer afhankelijk van het oordeel van de regenten over zijn of haar levenswijze of seksuele voorkeur." Minister Van Dijk (CDA) van Binnenlandse Zaken zei, dat het voorstel recht doet aan de veelkleurigheid en pluriformiteit van onze samenleving. „Het staat alleen in zeer bijzondere gevallen en onder strikte voorwaarden uitzonderingen op de algemene non-discriminatie-regel toe." Van Dijk verwacht niet, dat de ontsnapingswegen de ontwikkeling naar meer tolerantie zullen 'bevrozen', zoals het kabinet twee jaar geleden nog vreesde. „Integendeel, we hopen dat we mensen aan het

denken zetten. Ze moeten zich gaan afvragen of wat ze steeds als normaal en redelijk hebben beschouwd, nog wel normaal en redelijk is." Een aantal organisaties dat zich de afgelopen jaren heeft geroerd over dit onderwerp, weigerde commentaar. Zo lieten de christelijke onderwijsvakorganisatie PCO en de Christelijke Besturenraad weten eerst de tekst te willen zien. Drie leden van de Emancipatieraad hebben er bij Van Dijk op aangedrongen de ontwerp-wet openbaar te maken, zodat er een discussie kan loskomen. Het kabinet wil de tekst pas publiceren na het advies van de Raad van State.

Lafheid van CDA en VVD 'IK 24

JARENLANG is politieke strijd gevoerd over de vrijheid van levensbeschouwelijke organisaties om bij benoeming en ontslag en bij het aanbieden van goederen en diensten onderscheid te maken naar geslacht, burgerlijke staat en/of seksuele geaardheid. Het CDA en de kleine reformatorische partijen verdedigen die vrijheid. De VVD en links menen — op veel betere gronden — dat particuliere organisaties geen recht hebben om te discrimineren. Zij kunnen aan hun werknemers eisen stellen binnen het dienstverband, maar de levensstijl van die werknemers gaat hun verder niet aan.

In dit conflict heeft het kabinet een compromis gevonden, dat overigens niet in de openbaarheid komt totdat de Raad van State (binnen enkele maanden) heeft geadviseerd. CDA en VVD hebben zich beide tevreden getoond met dit voorstel voor een Algemene Wet Gelijke Behandeling, maar wel op basis van een heel verschillende uitleg van (aan anderen onbekende) teksten.

Het CDA meent dat met name scholen wel degelijk rekening mogen houden met wat een leerkracht in zijn of haar vrije tijd doet. De VVD meent van niet. De vraag rijst of zo'n discussie wel erg zinnelijk is, nu toetsing en controle door derden vrijwel onmogelijk is. Eigenlijk moet het kabinet bij zulke politiek omstreden wetsontwerpen toch maar tot publikatie overgaan op het moment van verzending naar de Raad van State.

Inmiddels is wat meer duidelijkheid ontstaan over de belangrijkste teneur van het wetsontwerp. CDA en VVD schuiven hun conflict af naar de rechter. Die moet beoordelen of levensbeschouwelijke organisaties hun eisen aan werknemers „in redelijkheid" kunnen stellen, gezien „de aard van de functie" en „met inachtneming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene".

Het politieke conflict wordt dus beslist door de jurisprudentie die ontstaat na aanneming van dit ontwerp. Dat wil zeggen: of en wanneer gediscrimineerd mag worden, hangt straks af van rechtensrecht. De politiek geeft in moreel opzicht niet thuis. CDA en VVD moeten vriendjes blijven door beide hun verantwoordelijkheid af te schuiven. En ze zijn nog blij ook met deze laffe vindingrijkheid. Een miselijke gang van zaken.

De VVD treft extra blaam. De zogenaamde liberalen waren in de gelegenheid om met een meerderheid van de Tweede Kamer de mogelijkheid van discriminatie in te perken en de persoonlijke leefstijl van mensen te beschermen. Een liberaal punt bij uitstek.

Maar VVD'ers lijken vooral een warm gevoel van een — bescheiden — belastingverlaging te krijgen. Een prettige coalitie gaat kennelijk vóór principes en zelfs voor de morele plicht de beste inhoudelijke oplossingen te vinden en parlementaire meerderheden tot hun recht te laten komen.

Kamer kiest volgend jaar uit 2 anti-discriminatie wetten

Door onze politieke redactie

DEN HAAG, 19 sept. — De Tweede Kamer zal volgend jaar twee anti-discriminatie wetten moeten behandelen. De PvdA heeft besloten om haar eigen initiatiefwet te handhaven als alternatief voor het wetsontwerp dat het kabinet gisteren goedkeurde.

In het wetsontwerp dat het kabinet nu voor advies naar de Raad van State heeft gestuurd, wordt het maken van onderscheid wegens ras, geslacht of seksuele gerichtheid verboden. Het kabinet wil echter een aantal uitzonderingen handhaven. De wet is niet van toepassing als het gaat om vrouwen of migranten uit een etnische dan wel culturele minderheids-groep die „feitelijke" achter-

standpositie met behulp van „positieve actie" kunnen inlopen. Bovendien wil het kabinet het levensbeschouwelijke instellingen niet volledig verbieden om onderscheid te blijven maken. Als een school of andere maatschappelijke instelling op grond van zijn godsdienstige, levensbeschouwelijke of politieke grondslag bepaalde mensen niet in dienst wenst te nemen, moet dat mogelijk zijn als de „werkverhouding" dat vergt. Het kabinet denkt zo twee belangrijke artikelen uit de Grondwet, het eerste artikel waarin elke vorm van discriminatie wordt verboden en het artikel waarin de vrijheid van onderwijs is verankerd, te kunnen verzoenen.

De PvdA acht het voorstel van het kabinet „wel heel globaal". D66 „betreurt de vele ontsnapingsmogelijkheden" en preferert daarom het concept van de PvdA.

Voor het eerst een anti-discriminatie wet die haalbaar lijkt

door Hans Goslinga

DEN HAAG — Na zes jaar gebakkelei is er een anti-discriminatie wet ophanden, die voor het eerst politiek haalbaar lijkt.

Het compromis dat binnen het kabinet over een wet gelijke behandeling is bereikt, kan althans in grote lijnen rekenen op steun van CDA en VVD, die in de zomermaanden nauwelijkt over de schouders van de betrokken ministers Van Dijk (binnenlandse zaken) en Korthals Altes (VVD) hebben 'meegekeken'. Het politieke belang van het compromis is, dat de VVD zich ook voor de oplossing van dit vraagstuk aan het CDA heeft verbonden.

Aanvankelijk leek dat niet vanzelfsprekend, maar de abortus- en euthanasiekwestie hebben geleerd, dat de VVD uiteindelijk toch zaken doet met de christen-democraten. Ze heeft ook geen andere keus, zolang ze met het CDA wil regeren. In de euthanasiekwestie, waarin de VVD eerst ook naar collaboratie met de oppositie neigde, hoefde Lubbers maar even met een crisis te dreigen om de liberalen als makke schapen in het hok van de coalitie terug te drijven.

Solo

De solo die de VVD twee jaar geleden in de zaak van de gelijke behandeling begon, was vooral bedoeld om het liberaal denkende deel van de aanhang tevreden te houden. Niet toevallig viel de voorbereiding van een eigen voorstel samen met het begin van de verkiezingscampagne '86.

Tot indiening van een eigen voorstel heeft de VVD het echter niet laten komen. Het is gebleven bij 'een concept van een mogelijk initiatiefvoorstel'. Daaruit bleek trouwens dat de partij het CDA een heel eind tegemoet kwam. De liberalen bleken toen al bereid voor christelijke scholen en instellingen een uitzondering te maken op de algemene non-discriminatie-regel.

Met dit standpunt verwijderden ze zich op dat moment reeds van de lijn van de PvdA die, zoals uit haar initiatief blijkt, van geen ontsnapingswegen voor christelijke instellingen wil weten. De socialistische fractie vindt dat besturen van christelijke scholen slechts van hun leerkrachten mogen verlangen dat zij de grondslag respecteren.

Het kabinet-Lubbers voelde twee

jaar geleden, vanuit een andere optiek, evenmin voor uitzonderingen, een weg die was gewezen door ambtenaren om uit het probleem van de botsende grondrechten (vrijheid van onderwijs en godsdienst tegenover gelijke behandeling) te komen.

Lubbers vreesde, dat zo'n oplossing in een ontwikkeling die zich keert tegen discriminatie 'bevrozing' zou werken. Ze zou met het openen van ontsnapingswegen het tegenovergestelde bereiken van wat je wilde. Des te opvallender is het dat nu toch voor deze formule is gekozen.

Afwijkend

In de arbeidssfeer geldt voor alle levensbeschouwelijke instellingen een uitzonderingspositie. Ze mogen in principe een personeelsbeleid (benoeming, salariering, ontslag) voeren, dat afwijkt van de algemene non-discriminatie-regel. In de ontwerp-wet zijn wel strikte voorwaarden opgenomen en uiteindelijk kan de rechter toetsen of een bestuur 'in redelijkheid' heeft gehandeld. Voor levensbeschouwelijke (lees: vooral christelijke) scholen geldt uitzondering ook bij de toelating van leerlingen. In dit verband is de juridische afloop van de zaak-Aram Brucker tegen het Mamonides Lyceum in Amsterdam nog van belang. Deze school weigerde de jongen toe te laten, omdat hij geen jood zou zijn. De Hoge Raad moet hierin het laatste woord spreken, nadat rechtbank en hof tot verschillende uitspraken kwamen.

Troetelkind

Uit de dubbele uitzonderingspositie voor het christelijk onderwijs blijkt wel, dat de christen-democraten goed voor hun troetelkind hebben gezorgd. Nochtans wordt in liberale kring met kracht tegengesproken, dat de VVD op dit onderdeel wel erg veel water in de wijn heeft gedaan. Een VVD Kamerlid zei dezer dagen, dat je de grondwet zou moeten veranderen om het bijzonder onderwijs niet een uitzonderlijke plaats toe te kennen.

De VVD heeft wel weten te bereiken dat de dubbele uitzondering tot het bijzonder onderwijs beperkt blijft. Instellingen als bejaardenheden en woningbouwverenigingen mogen geen bewoners welen, zolang die verklaren de grondslag te respecteren. Dat kan de indruk niet wegnemen dat de liberalen flink door de pomp zijn gegaan.

Vik 29/9

HEIMELIJKHEID KABINET STOORT D66-KAMERLID Groenman wil openlijk debat over anti-discriminatiewet

Van onze verslaggever
ARENDO JOUSTRA

DEN HAAG — Het D66-kamerlid Louise Groenman vindt het onbegrijpelijk dat het kabinet zijn eigen wetsvoorstel voor een anti-discriminatiewet niet openbaar wil maken. „De regel is dat een wetsvoorstel geheim blijft zo lang het voor advies bij de Raad van State ligt. Maar waarom zou bij zo'n belangrijk wetsvoorstel geen uitzondering kunnen worden gemaakt? Te meer daar er twee initiatief-wetsvoorstellen op dit terrein zijn ingediend door de fracties van D66 en PvdA.”

Groenman (47) weet dat het kabinet soms zelf van de regel afwijkt dat wetsvoorstellen niet openbaar zijn tot de Raad van State ze van commentaar heeft voorzien. „Minister Brinkman van WVC heeft onlangs zijn voorstel voor een Wet Jeugdhulpverlening zowel naar de Raad van State als naar de Tweede Kamer gestuurd, dus waarom niet met deze Algemene Wet Gelijke Behandeling?”

Het D66-kamerlid heeft zelf wel een verklaring voor de „radiostilte” die het kabinet heeft afgekondigd. Groenman: „Het is duidelijk dat het kabinet tijd wil winnen. CDA en VVD hebben een wankel compromis bereikt en die zijn er niet bij gebaat als allerlei organisaties nu al kritiek gaan leveren.” Veel zal het niet helpen, meent Groenman. „Er komen toch allerlei discussies, maar dan op basis van geruchten.”

Zelf vindt ze het niet juist dat het kabinet zo veel mogelijk gronden waarop gediscrimineerd kan worden in de wet heeft willen onderbrengen. Niet alleen discriminatie op grond van geslacht, burgerlijke staat en seksuele geaardheid, maar ook discriminatie op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid en ras moet de nieuwe wet — uitzonderingen daargelaten — verbieden. Net als de PvdA-fractie vindt Groenman dat al die zaken niet in één wet te regelen zijn.

Onhandig

„Het is een truc van het CDA, waar de VVD is ingetrapt. Al die jaren hebben

GROENMAN

we steeds gesproken over discriminatie op grond van geslacht, burgerlijke staat en seksuele geaardheid, maar het CDA heeft opeens ook die andere gronden erbij betrokken. En de VVD is daarmee akkoord gegaan. Erg onhandig allemaal, want het houdt alleen maar op. Discriminatie van vrouwen en homo's is een probleem dat dagelijks voorkomt en waartegen dus zo snel mogelijk een wet moet komen, terwijl discriminatie op grond van geloof eigenlijk nooit speelt.”

Wat Groenman betreft hadden de fracties van VVD, D66 en PvdA in 1985 al gezamenlijk een anti-discriminatiewet ingediend. „Die wet had dan nu al van kracht kunnen zijn. Maar ja, de verkiezingen kwamen eraan en zowel de VVD als de PvdA wilde het CDA als mogelijk toekomstige coalitiepartner niet voor het hoofd stoten. Beide fracties hebben toen hun kans laten lopen en het gevolg is dat het CDA nu heeft kunnen bepalen hoe de anti-discriminatiewet eruit komt te zien.”

Met name het nieuwe element in het voorstel dat onderwijsinstellingen niet alleen leerkrachten maar ook leerlingen kunnen weigeren, stoort Groenman. „Daar is nooit over gediscussieerd.

Het is toch erg vreemd dat de Vrije Universiteit volgens het wetsvoorstel van het kabinet studenten mag gaan weigeren? Die krijgen een briefje van de plaatsingscommissie dat ze naar de VU moeten en dan blijkt opeens dat de VU ze niet wil toelaten omdat ze een verkeerd of geen geloof hebben.”

Ook voorzitter Overbeek van de Katholieke Onderwijsvakorganisaties KOV heeft zich aan deze bepaling gestoord. „Dat zou mijns inziens een totaal nieuwe ontwikkeling zijn”, heeft Overbeek opgemerkt. Hij ziet nog geen redenen voor katholieke scholen om van de mogelijkheid leerlingen te weigeren gebruik te maken, maar Groenman wil hem graag herinneren aan de uitspraak van bisschop Gijsen dat katholieke scholen meer „recht in de leer” moeten worden.

Inmiddels is Groenman van plan haar eigen wetsvoorstel gewoon door te zetten. Het is geen volledige anti-discriminatiewet; haar voorstel beoogt organisaties als de Anne Frank Stichting en het COC de mogelijkheid te bieden een proces aan te spannen namens slachtoffers van discriminatie. Deze week krijgen de overige fracties in de kamer haar Memorie van Antwoord, waarin ze ingaat op alle schriftelijke vragen en opmerkingen van haar collega's.

Ook in het wetsvoorstel van het kabinet krijgen organisaties de mogelijkheid namens individuen naar de rechter te stappen. Maar volgens Groenman heeft het kabinet in zijn voorstel deze zogeheten groepsacties te veel aan banden gelegd. „Bij een ongelijke behandeling van mannen en vrouwen of bij een ongelijke beloning zijn deze groepsacties bijvoorbeeld niet mogelijk. Minister Korthals Altes van Justitie heeft gezegd dat organisaties niet kunnen optreden als het gaat om individuele arbeidsverhoudingen.”

Groenman, ooit afgestudeerd op *Het Sinterklaasfeest in cultureel-historisch perspectief*, heeft nog een reden om haar initiatief-wetsvoorstel niet in te trekken. „Mijn wet zou eind 1988 of begin 1989 al in werking kunnen treden. Daar kan dus snel van worden profiteerd. Het wetsvoorstel van het kabinet daarentegen kan pas op zijn vroegst 1 januari 1991 van kracht kan worden. Dan moet wel alles meezitten.”

PvdA-partijraad wil aanpassing voorstel tegen discriminatie

Van onze verslaggever V.K. 28

AMSTERDAM — De PvdA-fractie in de Tweede Kamer moet van de partijraad van de PvdA haar eigen initiatief voor een anti-discriminatiewet aanpassen. Niet discriminatie op grond van „homoseksualiteit” maar op grond van „seksuele voorkeur” moet door de wet worden verboden. De partijraad van de PvdA heeft dit zaterdag — met steun van het partijbestuur — aan de fractie voorgesteld.

Volgens de partijraad roept een verbod van discriminatie op grond van homoseksualiteit misverstanden op. Het wekt de indruk dat mensen met andere seksuele voorkeuren wel door hun huisbaas of werkgever mogen worden gediscrimineerd, betoogt de partijraad. „Het is een uitnodiging om te gaan wroeten in iemands persoonlijke levenssfeer.”

De PvdA-fractie zal met een aanpassing van haar initiatief-wetsvoorstel nog even moeten wachten, want dat ligt al bij de Raad van State. Pas bij een behandeling in de Tweede Kamer kan een wijziging worden aangebracht. In het wetsvoorstel dat het kabinet vorige week naar de Raad van State heeft gestuurd, wordt overigens gesproken over discriminatie op grond van „seksuele geaardheid”.

De definitie die de partijraad voorstelt komt overeen met het PvdA-verkiezingsprogramma. Eerder hebben organisaties als de FNV, de onderwijsvakbond ABOP, de belangenorganisaties van homoseksuelen COC en het Humanistisch Verbond de PvdA-fractie aangemoedigd „seksuele voorkeur” als formulering te kiezen in plaats van „homoseksualiteit”.

Van Dijk steunt VVD bij anti-discriminatiewet

(Van onze politieke redactie)

DEN HAAG — Minister Van Dijk van binnenlandse zaken (CDA) steunt de VVD in haar interpretatie van de nieuwe ontwerp-wet tegen discriminatie, in het meningsverschil dat tussen CDA en VVD is gerezen. Volgens minister Van Dijk hebben werkgevers en instellingen als be-

jaardenoorden niets te maken met de 'persoonlijke levenssfeer' van hun werknemers of 'klanten'. Wat mensen in hun privé-leven doen, kan nooit reden zijn om hen te discrimineren.

Op zijn persconferentie vrijdagavond gebruikte Van Dijk het voorbeeld van de leiding van een bejaar-

denoord, die zich niet heeft te bemoeien met wat 'het ouwetje achter zijn deur uitvoert'. De woordvoerder van Van Dijks ministerie bevestigde maandag dat de minister de eerbiediging van persoonlijke levenssfeer strikt interpreteert.

Het CDA Kamerlid Krajenbrink vindt echter dat 'je niet kan doen

alsof na vijf uur de deur volstrekt is dichtgetrokken'. „De voorzitter van de bond tegen het vloeken kan toch ook na zes uur 's avonds niet keihard gvd roepen?” De VVD daarentegen is voor een strikte scheiding tussen het openlijk functioneren binnen een instelling en het prive leven.

De oppositiepartijen zijn ontevreden over het nieuwe ontwerp van een anti-discriminatiewet. De PvdA fractie houdt vast aan het eigen voorstel voor een anti-discriminatiewet, dat een paar weken geleden werd ingediend. Het PvdA kamerlid Jeltje van Nieuwenhoven zei zaterdag voor de VARA radio dat het belangrijkste punt, het discrimineren van homoseksuele leerkrachten en leerlingen door christelijke scholen in het kabinetsontwerp 'niet geregeld wordt'. „Dat is nou net het punt waar we al jarenlang over gediscussieerd hebben.” Ook D66 vindt dat het kabinetsvoorstel christelijke instellingen te veel ontsnappingsmogelijkheden biedt.

De belangenvereniging van homoseksuelen, COC, is diep verontwaardigd. „In het onderwijs en de bejaardenzorg wordt iemands toelating weer afhankelijk van het oordeel van de regenten over zijn of haar levenswijze of seksuele voorkeur.”

Raad wil advies gelijke behandeling

Door onze politieke redactie

DEN HAAG, 21 sept. — De Emancipatieraad is ontstemd dat het kabinet geen advies vraagt over het wetsontwerp gelijke behandeling. De raad voelt zich buiten spel gezet door deze gang van zaken. In een brief aan minister-president Lubbers wordt vandaag bezwaar gemaakt tegen de procedure die het kabinet heeft gekozen.

Volgens de Emancipatieraad is het kabinet op grond van de wettelijke adviestaak van de raad gehouden over de anti-discriminatiewet advies in te winnen. De raad beroept zich daarbij op eerdere toezeggingen van minister Van Dijk (binnenlandse zaken) en De Koning (sociale zaken) aan zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Het kabinet besliste afgelopen

vrijdag het wetsvoorstel rechtstreeks voor advies aan de Raad van State te sturen. Voor deze procedure is gekozen omdat eerder al een maatschappelijke discussie is gevoerd over een zogenaamd voorontwerp van wet inzake gelijke behandeling. Dit voorontwerp, dat in 1981 werd gepubliceerd, had overigens een minder wijde strekking dan het huidige wetsvoorstel. Nu het kabinet het voorstel direct voor advies aan de Raad van State stuurt blijft wordt de wetstekst alsook de toelichting op het wetsontwerp niet gepubliceerd.

Bejaarden vergrijpen zich aan meisje(13)

HAAKSBERGEN — Twee Haaksbergers, de 74-jarige Te L. en de bijna 90-jarige M., hebben zich volgens de Almelose officier van justitie mr. M. Koopmans op 7 april vergrepen aan een 13-jarig meisje. Dat moet zijn gebeurd in het huis van de oeroude van de twee. Te L. zou het meisje hebben verkracht; M. zou het ook hebben geprobeerd, maar dat was niet gelukt. Bij de rechtbank in Almelo werd gisteren tegen Te L. zes maanden voorwaardelijk geëist. M. wordt gezien zijn hoge leeftijd niet vervolgd. Beide mannen ontkennen overigens elke betrokkenheid.

Het meisje had die dag voor M. de boodschappen gedragen en was met hem mee

naar huis gegaan. Daar was op dat moment ook Te L. geweest. Toen ze weg wilde, zou ze zijn vastgepakt, naar de slaapkamer gevoerd, op bed gegooid, uitkleed, vastgebonden en verkracht. Als ze niet meewerkte, zou ze een pak rammel krijgen. M. had de deur op slot gedaan en zou het meisje in bedwang hebben proberen te houden. Het slachtoffer had zich nog wel aan M. kunnen ontworstelen, maar Te L. was te sterk geweest. Twee dagen na het gebeuren had ze het verhaal aan een vriendin verteld en via haar kwam het bij de politie.

Toen agenten de zaak onderzochten, had M. tegen hen gezegd: „Waar maken jullie je zo druk over. Ze nam zelf het initia-

tief”. Hij heeft van meet af zijn eigen rol ontkend. Te L. heeft verschillende verklaringen afgelegd. Aanvankelijk vertelde hij nooit bij M. te zijn geweest, later dat hij er wel was geweest, maar niets had gedaan en vervolgens bekende hij. Het verhaal was toen bijna gelijklopend aan dat van het meisje. Ook bij de rechter-commissaris, in het bijzijn van advocaat mr. C. de Vlieger, heeft Te L. de verkrachting toegegeven. „Ik wilde naar huis en ik was bang, dat ik anders weer werd vastgehouden”, gaf hij als motivering. Gisteren zei hij tegen de rechtbank: „Ik ben er niet geweest en ik heb niets gezien”.

Mr. De Vlieger had M. opgeroepen als getuige à décharge. Leunend op een blin-

denstok en ondersteund door een gezinsverzorger schuifde M. naar het hekje. De president van de strafkamer, mr. H. Drewes, moest schreeuwen om zich verstaanbaar te maken. „Oh, ze was een hele slimme. Wat een meid, wat een meid”, aldus M. over het slachtoffer. Hij vermoedde, dat het meisje wraak op hem had willen nemen, omdat hij haar de deur had gewezen. „Ze was heel brutaal en wilde maar een ding, geld, geld, geld”.

De officier van justitie vertelde, dat het bij opa M. een zoete inval was. Het was er regelmatig open huis. Meisjes lieten zich uitgebreid feteren, kregen koek, snoep en vaak geld. „Ze tolereerden, dat opa aan hen zat te insinueren onder het motto: voor

wat, hoort wat”, aldus Koopmans.

Te L., de man die het meisje zou hebben verkracht, heeft een schoon strafblad. „Zo bij justitie binnen komen, met stip nog wel, dat geeft te denken”, vond de de officier van justitie. „Ik ben bijna 40 jaar getrouwd. U denkt toch niet, dat ik m'n huwelijk voor zoiets op het spel zet”, zei Te L. Volgens advocaat De Vlieger is er in de hele zaak onvoldoende bewijs om tot een veroordeling te komen. Hij betreunde het, dat de verschillende tijdstippen, die in het onderzoek zijn genoemd, niet zijn nagetrokken. Ook had hij de indruk, dat de politie te weinig is ingegaan op wat Te L. en M. naar voren hebben gebracht.

De uitspraak is dinsdag.

Eis: cel voor bejaarde wegens verkrachting

(Van onze correspondent)
HAAKSBERGEN — De officier van justitie bij de rechtbank in Almelo, mr. Koopmans, heeft dinsdag zes maanden voorwaardelijk geëist tegen de 74-jarige O. J. te L. uit Haaksbergen wegens verkrachting van een 13-jarig meisje. Zijn 89-jarige plaatsgenoot M. wordt verdacht van een poging tot verkrachting.

De officier zei M. wegens zijn leeftijd niet te zullen vervolgen. Bij Te L. hield hij bij het stellen van zijn eis eveneens rekening met diens leeftijd. Beide mannen ontkennen elke betrokkenheid.

De twee bejaarden worden ervan verdacht afgelopen juni het meisje in M.'s woning te hebben vastgebonden, waarna Te L. zich aan haar zou hebben vergrepen.

UN 23

Bejaarde vrijgesproken van verkrachting jong meisje

ALMELO (ANP) — De rechtbank heeft dinsdag de 74-jarige G. te L. uit Haaksbergen vrijgesproken van verkrachting van een dertienjarig meisje. De rechtbank achtte het bewijs niet geleverd.

De officier van justitie in Almelo vond het feit vorige week wel bewezen en eiste een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden. De man zou het

meisje hebben verkracht samen met de 89-jarige M. uit Haaksbergen, tegen wie vanwege zijn leeftijd geen vervolging is ingesteld.

Rechtbankpresident mr. Drewes zei dinsdag dat het erg is voor het slachtoffer als iemand wordt vrijgesproken die zich toch aan de verkrachting heeft schuldig gemaakt, maar dat het nog erger is als iemand ten onrechte wordt veroordeeld.

Weer jaar cel geëist voor ontucht met stiefdochter

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM — Omdat bezwezen werd geacht dat hij ontucht heeft gepleegd en gemeenschap heeft gehad met zijn stiefdochter, veroordeelde de Utrechtse rechtbank de 46-jarige De V. uit Vleuten-De Meern begin dit jaar tot twaalf maanden gevangenisstraf. Dinsdagmorgen vroeg procureur-generaal mevrouw mr. Koers van der Linde het Amsterdamse Gerechtshof bevestiging van dit vonnis.

Zowel de officier van justitie in Utrecht als de veroordeelde waren er tegen in beroep gegaan. De officier omdat hij ontucht van De V. met zijn dochter ook bewezen achtte, de veroordeelde omdat hij de straf te zwaar vond. De V. ontkende voor het hof dat hij gemeenschap heeft gehad met zijn stiefdochter in de periode februari '83 tot februari '85. Hij verklaarde dat het meisje, dat geboren is in '69, maagd was gebleven ondanks zijn omgang met haar. De ontucht bekende de man wel. Hij ontkende in de periode december '79 tot december '82 gemeenschap te hebben gehad of ontucht te hebben gepleegd met zijn dochter (geboren '67).

Volgens een psychiatrisch onderzoek kent De V. psycho-sexuele problemen, maar had de man geen reden om zijn dochters lastig te vallen. Zijn daden zijn hem aan te rekenen, stelt het rapport. De V. gaf toe dat hij fout had geweest. Hij voerde ter verontschuldiging aan dat zijn vrouw hem in die perioden diverse keren had verlaten. Dit zou hem het excuus hebben gegeven met zijn dochters te mogen vrien, zei hij voor het hof. „Ik gaf mezelf toestemming”.

De V. zei dat hij zich had gerealiseerd in welke problemen zijn stiefdochter kwam door zijn handelswijze. Hij verklaarde te hebben geprobeerd zijn gedrag te wijzigen, omdat hij inzag dat het niet kon. „Ik vind mezelf ook erg slap”.

Bewijs

De procureur-generaal achtte de gemeenschap met zijn stiefdochter, ook al zei De V. dat hij het meisje niet had ontmoet, juridisch bewezen. Ook de ontucht achtte zij zonneklaar. Ze was het met de Utrechtse rechtbank eens dat de ontucht met de dochter niet kon worden bewezen. De verschillende verklarin-

gen liepen daarvoor te ver uiteen.

De procureur wees De V. er op, dat de stiefdochter ernstig emotioneel was beschadigd en dat hij misbruik had gemaakt van de realite vader-stiefdochter. „Het is zeer de vraag of ze daar overheen komt. Het zijn gruwelijke dingen die zij heeft moeten meemaken”. De procureur vond het positief dat De V. een aantal zaken had bekend. „Dat is van belang voor de therapie voor het slachtoffer”, zei ze, doeleind op zekerheid die het slachtoffer nu kent dat het gebeurde echt is geweest en geen verzonnen. Ze eiste twaalf maanden met afbrek van voorarrest.

De raadsman van De V., mr. J. van der Graaf vroeg het hof om een nieuw psychologisch onderzoek. Hij zei niet in vergelding te geloven voor zijn client, meer in begeleiding. De Graaf vroeg een voorwaardelijke straf.

De V. zei in zijn laatste woord erg bang te zijn voor de gevangenis. Hij had informatie ingewonnen en geleerd dat mensen als hij in elkaar worden geslagen. Hij vreesde bovendien ontslag bij zijn baas en een toekomst in de sociale dienst.

Uitspraak over twee weken.

Celstraf geëist na ontucht

ROTTERDAM — Tegen een 37-jarige man uit Spijkenisse is voor de rechtbank in Rotterdam een gevangenisstraf geëist van achttien maanden, waarvan vier voorwaardelijk. De man wordt verdacht van het plegen van ontucht met zijn stiefdochter. Dat zou zijn gebeurd in 1982 en 1983, toen zijn stiefdochter dertien en veertien jaar oud was. De ontucht hield volgens de verdachte op toen zijn vrouw hem met de stiefdochter betrapte. Later deed de stiefdochter alsnog aangifte bij de politie. Het slachtoffer woont inmiddels bij haar echte vader.

ACHT MAANDEN
GEEÏST
TEGEN MOEDER

Incest in gezin ^{Bh} 30/19 jarenlang verborgen

DEN HAAG — Een 54-jarige vrouw uit de Leidse regio stond gisteren voor de Haagse rechtbank terecht wegens ontucht met drie van haar zonen, en medeplichtigheid aan ontucht van haar man met één van hun vier dochters. Zij zou deze feiten hebben begaan in de periode van 1977 tot augustus 1986. Ter zitting bleek dit echter slechts het topje van de ijsberg te zijn.

Rechtbankpresident mr. S.F. Kootte schetste uitvoerig de gang van zaken. Voor de buitenwereld leek het alsof het hier een doorsnee Nederlands gezin betrof: vader, moeder, vier dochters, vier zonen, streng katholiek en trouwe kerkgangers. De werkelijkheid bleek heel anders. Onder het mom van seksuele voorlichting had de vader regelmatig gemeenschap met zijn dochters zodra deze de „daartoe geschikte leeftijd” van 12 of 13 jaar hadden. Moeders rol bestond uit het bestellen van condooms bij een postorderbedrijf en het naar vader sturen van de dochters, meestal zeggend: „Toe nou maar, dan is het het snelst weer voorbij”.

Vaak gebeurde het dat vader eerst naar bed ging met een dochter en dat daarna het gezin naar de kerk toog. Uiteindelijk ontastte het gezin zo, dat niet alleen vader met dochters, maar ook moeder met zonen en broers en zussen met elkaar naar bed gingen.

Volgens de vrouw was het altijd van haar man uitgegaan. Zij zou hem vaak hebben verweten „vuil bezig te zijn”. Ook de seksuele omgang met haar zonen zou het idee van haar man zijn, die bij de eerste keer had gezegd dat het tijd werd dat ze maar eens een vrouw moesten zien. Ze vertelde verder dat ze jaren daarvoor al eens met haar man samen naar de pastoor was geweest om over een en ander te praten.

Uit het reclasseringsrapport blijkt dat de vader een zeer primitieve seksuele beleving had en het gehele gezin overheerste. De moeder was zwak en volgzaam. Bovendien zou de pastoor haar hebben voorgehouden dat een vrouw zich bij de wil van haar man dient neer te leggen en dat vaders' wil wet is.

Officier van justitie mr. D.J.C. van den Broek overwoog dat de incestueuse situatie bijna veertien jaar kon bestaan omdat het gezin een van de buitenwereld afgesloten eenheid was, met geheel eigen normen en waarden. Nooit was het gezin door de buitenwereld gecorrigeerd. Hij vond dat de kinderen onherstelbare schade was berokkend en dat de moeder moest begrijpen wat ze had aangericht. Hij eiste tegen de vrouw acht maanden cel, waarvan vier voorwaardelijk. De uitspraak volgt over 14 dagen.

Voor incest ^{cz} 15 maanden ⁸ cel geëist ^f

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT — „Deze zaak heb ik aangebracht om eigenrichting te voorkomen en om slachtoffers van incest te laten zien dat hun recht wordt gedaan”, zei officier van justitie mr. A. van Breukelen in de zaak tegen de 68-jarige Utrechter J. S. De officier eiste tegen hem een gevangenisstraf van een jaar en drie maanden wegens incest met een elfjarige meisje.

Het slachtoffer had pas dit jaar aangifte gedaan van de vijf jaar geleden gepleegde incest. Volgens haar was S. haar stiefopa, begonnen haar te betasten toen ze vier jaar oud was. Toen het meisje zes was had hij gepoogd gemeenschap met haar te hebben. Op haar elfde (in de periode juni 1975 tot januari 1976) zou S. geregeld gemeenschap met haar hebben gehad.

S. ontkende alles en weet de aangifte aan de ruzie die hij met de familie van het meisje heeft. Volgens hem was hij als stiefopa nooit door hen geaccepteerd.

Officier van justitie mr. A. van Breukelen geloofde niets van dit verhaal en noemde de gedetailleerde verklaring van het slachtoffer kenmerkend. „Na al die jaren staan die daden nog steeds in haar geheugen gegrift. Pas na een verhuizing heeft zij haar mond durven te openen”.

Raadman mr. R. Verbunt vond het heel moeilijk om het 'oude' feit te voorzien van vaststaand bewijs. Hij noemde het aanvullende bewijsmateriaal evenmin sterk. „Het is van zo'n dunne juridische kwaliteit dat het niet mag meetellen bij het vonnis”.

Mr. Verbunt pleitte voor vrijspraak, omdat hij het bewijsmateriaal te mager en te summier vindt om tot een veroordeling te kunnen komen.

Twee jongens na bedreiging van meisjes opgepakt

FINDHOVEN (ANP) — De politie heeft twee Eindhovense jongens van 16 jaar aangehouden die worden verdacht van een aantal zedenmisdrijven. De politie verwacht meer jongens aan te houden.

De twee verdachten maken deel uit van een groep die opereert in de Eindhovense wijk Tongelre. De jongens misbruikten en bedreigden meisjes van tussen de 13 en 16 jaar. De slachtoffers durfden uit angst geen aangifte te doen. De zaak kwam aan het rollen toen een volwassene er getuige van was dat een meisje werd meegenomen. Inmiddels beschikt de politie over zeven aangiftes en de politie verwacht er meer.

Geringe straf ^{VK 12}

Van het bericht „Pleger van incest op vrije voeten” (de Volkskrant van 25 augustus) zijn wij behoorlijk geschrokken. Ongelooflijk dat een man die zijn dochter zes jaar lang misbruikte, zo'n geringe straf (celstraf gelijk aan het voorarrest van drie maanden) krijgt. Er wordt meer rekening gehouden met het cellentekort en de verzachtende omstandigheden van de dader (maatschappelijk positie, spijt, enzovoort) dan met de vergaande gevolgen die incest voor een meisje of vrouw heeft.

NIJMEGEN *Annie de Vries, stichting Vrouwen tegen Verkrachting*

Procureur: verkrachting bewezen Nieuwegeiner hoort celstraf en 150 uur dienstverlening eisen

(Van een onzer verslaggevers) ^{UW 2}
AMSTERDAM — Procureur-generaal mevrouw mr. Koers-van der Linden heeft dinsdagmorgen voor het Gerechtshof in Amsterdam twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan negen voorwaardelijk, geëist tegen de 19-jarige S. uit Nieuwegein. Zij achtte bewezen dat S. geweld heeft gebruikt bij een poging een 15-jarig meisje te verkrachten.

De Utrechtse rechtbank veroordeelde de man eerder dit jaar tot zes maanden, waarvan drie voorwaardelijk. De Utrechtse officier van justitie eiste toen achttien maanden. De procureur vond het niet nodig dat S. terug naar het gevang ging, maar wilde wel 150 uur dienstverlening.

De Nieuwegeiner werd ten laste gelegd dat hij in een park in Nieuwegein een 15-jarig meisje in '86 verkrachtte en daarbij geweld gebruikte. Hij bedreigde het meisje met een mes. Verder sprak de telastelegging van een verkrachting in de slaapkamer van de toen 18-jarige jongen.

Een jaar eerder in '85 had de jongen onder bedreiging gemeenschap gehad met het toen 14-jarige meisje. Die feiten had hij bekend. Omdat hij toen minderjarig (17) was, had de officier van justitie hem alleen zaken uit '86, toen S. meerderjarig was, ten laste gelegd. De zaken uit '86 werden zo ad informandum. Ze mochten meespelen, maar de jongen kon er niet op worden veroordeeld.

S. gaf toe enkele malen met het meisje gemeenschap te hebben gehad. Hij had al bekend dat zij in '85 ernstige bezwaren had gemaakt en dat hij toen een mes had gebruikt om haar te dwingen. Van de hem ten laste gelegde zaken over '86 zei hij daarentegen voor het Hof dat ze weliswaar had gezegd geen gemeenschap te willen, maar dat hij haar niet had bedreigd.

De procureur vond geweld bewezen. S. zou het meisje in een Nieuwegeinse park achterover hebben geduwd om zo met haar gemeenschap te kunnen hebben. Bovendien zou hij in de slaapkamer hebben bedreigd dat het meisje hem niet kon ontvluchten omdat alle deuren op slot waren. „Ze was bang. Ze wist van vorige keer dat S. een mes had”.

De procureur zei dat het meisje steeds weer terug kwam bij S. omdat hij de enige was met wie ze haar afschuwelijke ervaring deelde. „In haar verwarring wilde ze toch een stukje zekerheid van hem. Ze hoopte op een andere behandeling”, zei Koers-van der Linden. „En dat is S. kwalijk te nemen. Hij heeft zijn psychologisch overzicht gebruikt op haar”. De procureur vond dat S. een zwaardere straf verdiende dan de rechtbank hem had opgelegd. Ze meende dat zulks tot uiting kon komen door S. 150 uur dienstverlening op te leggen.

De advocaat van S., mr. J. Hoogenberg, zei dat de door zijn client gedane feiten in '85 veel ernstiger waren dan de in '86 gepleegde feiten. Hij wees het Hof er op dat het meisje contact was blijven zoeken met S., ook na de door S. bekende verkrachting

van '85. Volgens de raadsheer was het aannemelijk dat zijn client niet had gelogen toen deze ontkende het meisje in het park onder bedreiging van een mes te willen verkrachten. „Hij bekende in april '85 wel het mes te hebben gepakt en in '86 niet. Toen hij die verklaring aflegde, wist hij nog niets van de telastelegging. Waarom zou hij dan liegen over het mes”.

Volgens Hoogenberg gebruikt S. in '86 geen geweld tegen het meisje. Zij was uit vrije wil naar de slaapkamer van de Nieuwegeiner gekomen. De raadsman trok de verklaringen van het meisje dat S. ook toen geweld had gebruikt in twijfel. Dat zijn client had bij de politie had verklaard dat hij S. had bedreigd, weet de raadsman aan de verhoormethoden. S. zou driedagen lang vele uren per dag zijn verhoord.

Hoogenberg vroeg vrijspraak en vond dat S. hooguit sex met een minderjarige ten laste kon worden gelegd.

De uitspraak is over twee weken.

Negen maanden voorwaardelijk ^{VW 13} voor incest

(Van een onzer verslaggevers)

UTRECHT — De 68-jarige Utrechter J.S. heeft wegens incest met een 11-jarig meisje een voorwaardelijke gevangenisstraf gekregen van negen maanden met een proeftijd van twee jaar. De eis van de officier van justitie luidde een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van een jaar en drie maanden.

Het slachtoffer had pas dit jaar aangifte gedaan van de vijf jaar geleden gepleegde incest. Volgens haar was haar stiefopa begonnen haar te betasten toen ze vier jaar oud was. Toen ze zes was had hij gepoogd gemeenschap met haar te hebben. Op haar elfde zou S. regelmatig gemeenschap met haar hebben gehad. S. ontkende op de zitting alle feiten.

De rechtbank verweet S. dat hij misbruik had gemaakt van het grote leeftijdsverschil. „U hebt het meisje ernstige lichamelijke en psychische schade toegebracht”.

„Ik heb grote moeite met de haat en afkeuring”

Prostituée Solange kritische figuur op congres in Stuttgart

(Door Patricia van der Zalm)

STUTTART — Ten minste één persoon voelde zich heel duidelijk niet thuis op de in Stuttgart gehouden internationale conferentie over prostitutie: de Zwitserse prostituée Griseldis Real, wellicht beter bekend onder haar werknaam Solange.

Dinsdag viel haar op de tweede congresdag hoon en afkeuring ten deel, toen zij samen met een collega door middel van een pamflet alle aandacht kreeg van een cameraploeg van de Duitse televisie.

„Dit kan toch niet, dit is een truc”, sisten enkele leden van de Franse Mouvement du Nid (Beweging van het nest, een organisatie die zich teweer stelt tegen seksuele uitbuiting en pornografie). Gevraagd naar de reden van dit misbaar, antwoordde een van hen dat Solange en haar zelfbewuste collega's allerminst representatief zijn voor de categorie waarvoor deze conferentie bijeen is.

De woede van de organisatie van het congres, de Internationale Abolitionistische Federatie (IAF) richtte zich op de inhoud van het pamflet van het Internationale Comité voor de rechten van prostituees (ICPR). Daarin staat onder meer: „De IAF beschouwt hoeren blijkbaar als onmenssen, terwijl de genodigden, afkomstig uit religieuze, academische en regeringsorganisaties het gelijk aan hun kant willen houden zonder naar de prostituees zelf te luisteren. Dat is een ontkenning van de kracht, intelligentie en het bewustzijn van hoeren”. Door commerciële seks als dreiging voor de mensheid te betitelen, rechtvaardigt de IAF dat zij alle prostituees over een kam scheert als slachtoffers in plaats van normale burgers en arbeiders, zo luidt de reactie.

Toch heeft dit uitgangspunt de Zwitserse mevrouw Real er niet van weerhouden naar Stuttgart

te komen. „Als ik er niet ben om te reageren, denkt iedereen dat ze het volste gelijk hebben met hun streven prostitutie in te dammen. „Maar”, zegt ze, „dit is wel de laatste keer. Ik dwing mezelf om te blijven en te reageren, maar ik heb grote moeite met de haat, de afkeuring die ik hier tegen mijn persoon voel. De IAF houdt ons voor dat ze er voor onze redding is. Ondertussen worden wij behandeld als onmondigen, als we al de kans krijgen om te praten. U merkte toch hoe ze op die cameraploeg reageerden?”

'Belachelijk'

Ze noemt het 'belachelijk' dat de IAF alle vormen van prostitutie op één hoop gooit, vrije prostitutie, handel in vrouwen en kinderen en kinderprostitutie. „Natuurlijk zijn alle weldenkende prostituees tegen dergelijke uitwassen. Wij zijn het met ruim de helft van het programma eens! Maar er zijn daarnaast duizenden vrouwen die vrijwillig dit vak hebben gekozen. Wij zijn geen slachtoffers, geen slaven. Wij zijn onafhankelijk en kunnen heel goed voor onszelf spreken en over ons eigen leven beslissen. Wij zijn heel gewone en moreel verantwoordelijke vrouwen en moeders, maar het punt is dat we hier niet als hoer worden geaccepteerd en daardoor niet als mens”.

Die houding van de IAF verbaast haar niet echt. In de loop van twaalf jaar, toen ze — in 1975 — voor het eerst een IAF-conferentie bijwoonde, heeft ze die langzame verandering van een menselijke naar een onderdrukkende, afkeurende houding zien voltrekken. „Ik kom hier nu dezelfde mensen tegen als twaalf jaar geleden, alleen hebben ze nu grijs haar. Deze mensen willen geen andere meningen horen, dat is de basis. Ze willen als enige gelijk hebben en zijn uit op de morele en politieke macht”.

Over de houding jegens prostituees in haar eigen, tamelijk behoudende, land zegt ze dat er na jaren sprake is van enige verbe-

tering. Voor haar persoonlijk komt daarbij dat ze jarenlang actief is geweest in een socialistische commissie in Genève. „Ze beschouwen me daar nu als normaal mens, hooguit vinden ze me een beetje excentriek. Verder heb ik afgelopen juli na jaren eindelijk een betaalbaar appartement kunnen huren. Jarenlang kwam ik alleen in aanmerking voor peperdure woonruimte. Ze dachten dat ik dat als prostituée makkelijk kon betalen”.

Solange heeft ook in haar land nooit verzwegen dat ze in het vak zit. „Ik ben er trots op, maar dat heeft me vele jaren gekost.

Bezorgdheid op congres in Stuttgart

Steeds meer kinderen in prostitutie

(Door Patricia vd Zalm)

STUTTART — Een groot deel van de afgelopen twee dagen stond het prostitutiecongres van de Internationale Abolitionistische Federatie in Stuttgart in het teken van de kinderprostitutie, die ondanks actie, de laatste jaren over de hele wereld sterk is toegenomen.

Vooraf in Azië, Latijns-Amerika en Afrika hebben duizenden kinderen geen andere mogelijkheid dan zich te prostitueren, op straat, in bordelen of in de pornobusiness. Van de Westduitse toeristen die naar de Thaise hoofdstad Bangkok gaan, doet één op de vijf dat met de bedoeling daar zijn seksuele wensen — vaak met minderjarigen — te bevredigen. Op de reisbureaus, Neckermann bijvoorbeeld, die deze reizen in bedekte termen aanprijzen, is juridisch weinig aan te merken. Zij hebben zich met hun advocaten tot nu toe met succes ingedekt tegen eventuele juridische stappen.

De Filipijnse hoofdstad Manila kent een soortgelijke situatie. Volgens Soledad Perpinan, een verpleegkundige, bestaat alleen al rond de Amerikaanse Clark luchtmachtbasis in de buurt van de hoofdstuk een complete seksindustrie, waarbij naar schatting 25.000 vrouwen en kinderen in de prostitutie zitten. Dit komt rond elke militaire basis te-

gen, niet alleen op de Filipijnen. Het is belangrijk dat de Amerikaanse regering opnieuw met de neus op de wantoestanden in deze militaire prostitutie wordt gedrukt”, zo benadrukte zij.

Ook in Frankrijk, West-Duitsland, Spanje, Italië en Nederland tiert de kinderprostitutie tamelijk welig, zo blijkt uit een rapport over kinderprostitutie, -handel en pornografie dat vorig jaar is opgesteld door de organisatie Defence for Children. In de Franse hoofdstad wordt het aantal minderjarige prostituees geschat op 8.000, van wie 5.000 jongens. Voor Nederland zou dit aantal liggen op rond de duizend.

Uit dit rapport blijkt dat kinderprostituees in Europa meestal op straat werken in plaats van in bordelen. Bovendien bestaat er hier geen duidelijke relatie met de georganiseerde misdaad. In Azië maken poeters en bordelhouders veelvuldig misbruik van de armoede van de plattelandsbevolking en ronselen op grote schaal duizenden kinderen naar de stad, onder het mom van normale werkverschaffing. Het rapport maakt melding van de situatie in de Filipijnse stad Olapango, waar vlakbij de marinebasis van de 7e Amerikaanse vloot rond de zeventuizend, voornamelijk minderjarige, 'gastvrouwen' werken, met officiële toestemming van de gemeenteautoriteiten. Een van de aanwezigen op de conferentie in Stuttgart maakte melding van een soort veiling in Thailand, waar kinderen voor een paar tientjes werden verkocht om vervolgens in de prostitutie ten behoeve van voornamelijk Westerse toeristen te belanden.

Daarom is in Stuttgart onder meer gepleit voor het opzetten van een onderzoeks- en informatiebureau, dat op internationaal niveau de stijd aanbindt met het verschijnsel prostitutie en informeert over eerdere genoemde wantoestanden. De laatste dag zullen resoluties worden opgesteld, die onder meer aan de Verenigde Naties en de Wereldgezondheidsorganisatie zullen worden overhandigd.

Zorgen over kinderprostitutie

(door Patricia van der Zalm)

STUTTART (GPD) — „Feministen moeten goed onthouden: mannen zijn de kinderen van vrouwen”, zo schreven Van Kooten en De Bie jaren geleden al op een van hun Bescheurkalenders. De Indiase Anima Basak, voorzitter van het in Stuttgart gehouden prostitutiecongres van de Internationale Abolitionistische Federatie (IAF), betoogde iets dergelijks gisteren eveneens. Ook in haar woorden speelden vaders geen rol, toen zij wees op de verantwoordelijkheid die rust op vrouwen bij de seksistische opvoeding van kinderen. „Wij maken verschil tussen jongens en meisjes, wij zijn medeverantwoordelijk voor de macht die mannen over vrouwen ontwikkelen. In dit geval op gebied van seksualiteit”.

Een groot deel van de afgelopen twee dagen stond in het teken van de kinderprostitutie, die ondanks actie, de laatste jaren over de hele

wereld sterk is toegenomen. Vooraf in Azië, Latijns-Amerika en Afrika hebben duizenden kinderen geen andere mogelijkheid dan zich te prostitueren, op straat, in bordelen of in de pornobusiness. Een op de vijf Westduitse toeristen kiest de Thaise hoofdstad Bangkok als coörd om zijn seksuele wensen — vaak met minderjarigen — te bevredigen. Op de reisbureaus, Neckermann bijvoorbeeld, die deze reizen in bedekte termen aanprijzen, is juridisch weinig aan te merken. Zij hebben zich met hun advocaten tot nu toe met succes ingedekt tegen eventuele juridische stappen.

De Filipijnse hoofdstad Manila kent een soortgelijke situatie. Volgens Soledad Perpinan, een verpleegkundige, bestaat alleen al rond de Amerikaanse Clark luchtmachtbasis in de buurt van de hoofdstuk een complete seksindustrie, waarbij naar schatting 25.000 vrouwen en kinderen in de prostitutie zitten. Dit komt rond elke militaire basis tegen, niet alleen op de Filipijnen. Het is belangrijk dat

de Amerikaanse regering opnieuw met de neus op de wantoestanden in deze militaire prostitutie wordt gedrukt”, zo benadrukte zij.

Ook in Frankrijk, West-Duitsland, Spanje, Italië en Nederland tiert de kinderprostitutie tamelijk welig, zo blijkt uit een rapport over kinderprostitutie, -handel en pornografie dat vorig jaar is opgesteld door de organisatie Defence for Children. In de Franse hoofdstad wordt het aantal minderjarige prostituees geschat op achtduizend, van wie vijfduizend jongens. Voor Nederland zou dit aantal liggen op rond de duizend.

Uit dit rapport blijkt dat kinderprostituees in Europa meestal op straat werken in plaats van in bordelen. Bovendien bestaat er hier geen duidelijke relatie met de georganiseerde misdaad. In Azië maken poeters en bordelhouders veelvuldig misbruik van de armoede van de plattelandsbevolking en ronselen op grote schaal duizenden kinderen naar de stad, onder het mom van normale werkver-

schaffing. Het rapport maakt melding van de situatie in de Filipijnse stad Olapango, waar vlakbij de marinebasis van de 7e Amerikaanse vloot rond de zeventuizend, voornamelijk minderjarige, 'gastvrouwen' werken, met officiële toestemming van de gemeenteautoriteiten. Een van de aanwezigen op de conferentie in Stuttgart maakte melding van een soort veiling in Thailand, waar kinderen voor een paar tientjes werden verkocht om vervolgens in de prostitutie ten behoeve van voornamelijk Westerse toeristen te belanden.

Daarom is in Stuttgart onder meer gepleit voor het opzetten van een onderzoeks- en informatiebureau, dat op internationaal niveau de stijd aanbindt met het verschijnsel prostitutie en informeert over wantoestanden. De laatste dag zullen resoluties worden opgesteld, die onder meer aan de Verenigde Naties en de Wereldgezondheidsorganisatie zullen worden overhandigd.

Omvang netwerk kinderprostitutie verbijstert Spanje

door TOM MCGIRK
The Independent

MADRID - De baas van een van de vele bordelen langs de snelweg buiten Valencia toonde zich onlangs verontwaardigd toen de politie hem oppakte. De man zei niet te weten dat het bont en blauw geslagen meisje waarmee hij in bed lag nog minderjarig was. Het kind was elf jaar. In een vlakbij gelegen bordeel bood de 'madame' twee agenten in burger, die zich hadden voorgedaan als klanten, de diensten aan van twee zusjes. De een was negen, de ander twaalf. De vrouw had de meisjes opgepikt buiten een school in een arme buurt en hen gedwongen in hun slippers voor de agenten te paraderen. "Julie moeten er voor acht uur mee ophouden", aldus de raad van de madame, "want de meisjes moeten dan thuis zijn voor het avondeten... hun moeder denkt dat ze bij een vriendinnetje huiswerk aan het maken zijn". Twee jaar geleden begon de politie in Valencia klachten te onderzoeken van een 15-jarig meisje dat was ontkomen aan een pooier die haar regelmatig dwong, soms onder bedreiging van de in haar mond gestoken loop van een pistool, om zich met mannen af te geven. De pooier, Arturo Carrasco, werd gearresteerd. Hij bleek een heel netwerk van kinderprostitutie te exploiteren. Zeven meisjes konden worden gered, de oudste was zeventien jaar. Zij werden min of meer gevangen gehouden in onverlichte kamertjes. Sommigen vertoonden sporen van mishandeling of zelfs marteling.

Arturo Carrasco en 33 andere beklaagden, onder wie een voormalige loco burgemeester van een stadje bij Valencia, staan nu terecht. Het proces is net zijn tweede week ingegaan en heeft de Spanjaarden geschokt. Spanje is een land waar ouders vaak op het eten bezuinigen om er zeker van te zijn dat hun kinderen in schone en nieuwe kleren naar school gaan. Ze worden beschermd en ver-

wend. Nog niet zo lang geleden werden jonge meisjes van school gehaald door oplettende grootmoeders.

Hoge eisen

De verontwaardiging onder de bevolking is tot uiting gekomen in de strenge straffen die werden geëist. De 34 beklaagden kunnen tot een gezamenlijke straf van 300 jaar worden veroordeeld. Pooier Arturo Carrasco kan tot 34 jaar gevangenis worden veroordeeld. Het proces zal waarschijnlijk nog enkele maanden duren.

Voor een andere hoofdverdachte, voormalig loco-burgemeester Santiago Gonzalez Diaz van de plaats Burjassot, ziet het er ook niet best uit. Hij trad af toen het schandaal in 1985 losbarstte. Gonzalez Diaz was volgens de aanklacht een van de vaste klanten van een 13-jarig meisje. Carrasco en twee andere pooiers recruteerden de kinderen uit jonge meisjes die van huis waren weglopen en ontredderd in Valencia belandden. Vervolgens werden de meisjes in contact gebracht met de eigenaars van de louches tenten aan de rand van de snelweg.

Maar de belangrijkste getuige is verdwenen. Zij is mogelijk ontvoerd om te voorkomen dat zij belastende verklaringen aflegt. Het meisje was door de politie gered uit een van de bordelen. "Ze was doodsbang", zei haar vader, "een zigeuner kwam zo'n tien dagen geleden langs en we hebben haar sinds die tijd niet meer gezien".

De meisjes werden in de val van de prostitutie gelokt met een mengeling van lokkertjes en geweld. Ze werden vaak bedolven onder ca deautjes, maar als ze probeerden te ontsnappen werden ze tot bloedens toe geslagen met riemen, zweepen en stokken. Daarna moesten ze soms hun hoofd door een strop steken bij wijze van 'waarschuwing' wat er zou gebeuren als ze het nog eens waagden.

„Ik heb ook mijn menselijke waardigheid” Congres legt nadruk op uitwassen in prostitutie

(Door Patricia van der Zalm)
STUTTGART — Er ging geroezemoes door de zaal toen Solange, bekend door haar pleidooien voor een betere positie van prostituees, opstond en het woord vroeg. „Ik ben 58 jaar, woon in Geneve en ben al twintig jaar prostituee. Ik blijf dit werk doen, niemand krijgt de kans mij uit te buiten. Ik ben moeder van drie kinderen en die verzorg ik goed. Ik heb ook mijn menselijke waardigheid. Dat ik prostituee ben, doet daar niets aan af”.

Een beetje opzien baarde ze maandag wel met haar pleidooi op de eerste dag van het in Stuttgart gehouden internationale congres over prostitutie. Niet voor niets is de titel 'Prostitutie, een dreiging voor de mensheid', georganiseerd door de Internationale Abolitionistische Federatie, die nauw is verbonden met de Verenigde Naties, Unesco en Unicef.

De nadruk van de internationale sprekers lag daarom vooral op de kwalijke uitwassen van prostitutie: de uitbuiting, vrouwenhandel en kinderprostitutie. Terecht, overigens, maar Solange kwam — eveneens terecht — op voor haar collega's die dit werk geheel vrijwillig als vak hebben gekozen. Een vak, dat goed betaalt bovendien.

Ben Whitaker, directeur van

de organisatie Rechten voor Minderheden en Brits lid van de mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties, bepleitte een verbeterde seksuele voorlichting en een mentaliteitsverandering van vooral mannen ten aanzien van vrouwen en seksualiteit. „Clitoridectomie (een gebruik in een aantal Afrikaanse landen, waarbij de clitoris wordt verwijderd) gaat door, zonder al te veel protest. Als een dergelijke genotsbeperkende ingreep bij mannen 'normaal' zou zijn, zou er voortdurend tegen zijn geïntereerd. Dat bedoel ik met verandering van mentaliteit. Die lijn kun je doortrekken naar vele facetten van de prostitutie”.

Burgemeester R. Ulrich van Fellbach had eerder al betoond dat wekelijks grote aantallen 'gefrustrateerde mannen' naar Thailand vliegen, waar ze hun kans op goedkope seks schoon zien. „En dat voor een land als West-Duitsland”, had hij er bitter aan toegevoegd.

Binnen de Unesco wordt de 'mevrouw prostitutie' genoemd en dat geeft volgens de Algerijnse Wassyla Tamzali exact aan hoezeer dit gebied voor velen onbekend terrein is. Zij wees maandag dan ook met nadruk op het belang dat het zwijgen rond prostitutie wordt doorbroken. „We zijn nu aangeland bij de bron van dit oudste beroep ter wereld. Vandaag

de dag wordt overal druk gesproken over de patriarchale verhoudingen in de prostitutie, zowel ten aanzien van vrouwen als van kinderen. Dat verklaart voor een deel de zwijzaamheid van de samenleving en zouden ingrijpende veranderingen nodig zijn en zo eenvoudig is dat niet. Makkelijker is het om alles bij het oude te laten”.

De Franse advocaat Alain Feder, verbonden aan het Hof van Beroep in Parijs, was de zeldzame mening toegedaan. „Uit angst voor uitstoting zal je prostituees niet horen roudblijzen dat ze dit werk doen evenmin als mensen met Aids makkelijk over hun ziekte vertellen. Maar we moeten er juist met z'n allen wel over praten, thuis en op straat, zodat hoeren niet meer worden beschouwd als abnormale tweederangs mensen. Voor kinderprostitutie geldt hetzelfde: iedereen weet dat het voorkomt, maar de geïndustrialiseerde landen sluiten doorgewoond de ogen voor de situatie in Derde Wereldlanden. Terwijl kinderprostitutie een van de meest ernstige misdaden tegen de menselijkheid is en in strijd met diverse artikelen over slavernij, marteling en het recht op een normaal gezinsleven zoals die zijn vastgelegd in het VN-verdrag voor de mensenrechten”.

Homo-prostitutés vermijden meestal seksuele handelingen met veel risico

Van onze verslaggever
AMSTERDAM — Homo-prostitutés zijn een duidelijke risicogroep bij de verspreiding van seksueel overdraagbare aandoeningen. Een groot deel van hen heeft dergelijke aandoeningen of heeft ze gehad. Toch valt het met de zogenoemde risicovolle handelingen wel mee, met name in de clubs. Veel homo-prostitutés hebben een geslachtsziekte opgelopen bij privé-contacten.

Uit een onderzoek van de Amsterdamse GG en GD onder vijftig homo-prostitutés blijkt dat zij vooral lijden hebben geleden aan syfilis en hepatitis B. Van de groep werden 32 mannen onderzocht op de aanwezigheid van antistoffen tegen het Aids-virus in het bloed. Bij vier van hen werden die aangetroffen.

Van de ondervraagden werken er 42 in een club, zes op straat en twee zowel op straat als thuis. Tien procent gaf op nooit een condoom te gebruiken, 46 procent soms en 44 procent

altijd. De meest toegepaste seksuele technieken zijn actieve en passieve masturbatie en fellatio. Slechts een zeer klein aantal prostitutés heeft anale contacten bij het werk.

Het druggebruik ligt vrij hoog. Tweederde van de ondervraagden gebruikt regelmatig soft drugs en iets minder dan de helft cocaïne. Zes prostitutés hadden ooit heroïne gespoten en drie doen dat nog steeds. Dat er zo weinig spuiters onder de mannen zijn, verklaart de GG en GD deels uit het feit dat de eigenaren van de meeste clubs niet toestaan dat hun werknemers spuiten.

De hygiënische omstandigheden zijn in de meeste clubs goed, aldus de GG en GD. In alle clubs liggen folders over geslachtsziekten en voorlichtingsmateriaal over Aids en safe sex. Twee bordelen verplichten de mannen zich maandelijks te laten onderzoeken op seksueel overdraagbare aandoeningen, in drie is het gebruik van condooms „min of meer” verplicht.

De meeste homo-prostitutés bleken tamelijk goed op de hoogte te zijn van de risico's van Aids. Toch wordt de voorlichting niet altijd juist geïnterpreteerd. Zo zagen veel mannen geen verschil tussen seropositief zijn (antistoffen tegen het Aids-virus in het bloed hebben) en daadwerkelijk lijden aan Aids. Vooral tot de buitenlanders, 24 van de vijftig ondervraagden, blijkt de voorlichting over Aids slecht door te dringen.

De straatprostitutie wordt vooral uitgeoefend door buitenlanders. Locaties daarvoor in Amsterdam zijn het Centraal Station en de sex-bioscopen en gokhallen op en om het Rokin. Hoeveel mannen zich daarmee bezig houden, is volgens de GG en GD slechts te schatten. Volgens „insiders” zouden het er honderd tot tweehonderd zijn. Slechts zes straatprostitutés hebben meegedaan aan het onderzoek. Ze zijn allen heteroseksueel en prostitueren zich om aan geld voor drugs te komen.

DEAR Bosie," schrijft Oscar Wilde aan het eind van de vorige eeuw vanuit de gevangenis. „Onze rampspoedige en allerbeklagenswaardigste vriendschap is voor mij geëindigd in ondergang en openbare schande, maar toch denk ik vaak aan onze genegenheid van destijds..." Oscar Wilde werd in 1885 veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf vanwege zijn 'tegennatuurlijke' verhouding met Bosie, de zestien jaar jongere Lord Alfred Douglas. Tegen het einde van zijn gevangenisstraf, als Oscar Wilde nog steeds niets van Bosie gehoord heeft, schrijft hij hem een lange brief met daarin een uitvoerig verslag van hun voortdurende strijd tijdens de drie jaren dat ze elkaar gekend hebben.

HP5

Pederast op de zware klei

Veroordeeld tot acht maanden cachot wegens een 'diepe zonde.' Bij de honderdste geboortedag van Willem de Mérode.

door JASPER VELDHUIS

In deze brief, die onder de titel *De profundis* gepubliceerd werd, is een verbitterde Wilde aan het woord, hoewel hij het epistel ondertekent met: 'Je toegenege vriend Oscar Wilde.'

Een kwart eeuw later, in 1924, schrijft Willem de Mérode in Groningen eveneens vanuit het cachot over zijn jongensliefdes. De Calvinistische dichter zit daar acht maanden ge-

vangen vanwege seksuele contacten met een minderjarige jongen. De Mérode is net als Wilde verbitterd, maar daar houdt elke vergelijking op, beide mannen zijn qua habitus elkaars tegenpolen. Tegenover de fin-de-siècle zwier van Wilde staat de ingetogen en sobere levensstijl van De Mérode. Hoewel, op de foto's die van zijn reizen in het buitenland gemaakt zijn, kan hem een

even houterige als dandy-achtige houding niet ontzegd worden. Deel Wilde zijn liaison met vriend Bosie uitte uit de doeken, Willem de Mérode geeft in zijn verzen heimelijk blik van zijn 'pathologie' en raakt innerlijk verstrikt in zijn orthodoxe achtergrond.

Willem de Mérode is zesentwintig jaar als op 26 februari 1924 de marechaussee bij hem aanschelt. Willem Eduard Keuning was al zeventien jaar een onbetrouwbare schoolmeester aan de Gereformeerde school geweest, die bij zijn hospita een teruggetrokken leven leidde. Buiten school hield hij zich met het schrijven van gedichten bezig. Tijdens de acht maanden gevangenisstraf is dat dan ook zijn belangrijkste uitlaatklep. In de kwatrijnenbundel *De Rozenhof* schrijft hij:

„Vrijmoedig heb ik in U'w tuin g'dwaald,
de schoonste rozen heb ik stout g'haald.
O' dromen van hun donkerrode zoetheit!
Helaas, helaas, ik heb ze duur betaald."

Wat er in 1924 met 'meester Keuning' gebeurde was een regelrechte shock voor het steile kerkvolk op de zware kleigronden van het Noord-Groningse Uithuizermeeden. Hier werd 'de zonde van Sodom' bedreven, iets waar men weinig begrip voor kon opbrengen. 'Waarde broeder,' was de aanhef van een beleerende brief die de kerkeraad naar het Huis van Bewaring stuurde. De eens zo gerespecteerde 'meester Keuning' kreeg hierin te horen dat 'de kerkeraad der Gereformeerde Kerk met diepe smart kennis nam van uw zonde. De kerkeraad ziet haar in de noodzakelijkheid, u te plaatsen onder den eersten trap der kerkelijke censuur.'

Op woensdag 2 september is het honderd jaar geleden dat Willem de Mérode geboren werd in Spijk, een dorpje dichtbij Uithuizermeeden. Het laatstgenoemde dorp waar Willem de Mérode met zoveel op het vertrekken moest, eert hem nu - compleet met standbeeld - op dezelfde datum als een beëdigd dichter. Dit eerherstel is voor een belangrijk deel te danken aan Hans Werkman, de biograaf van De Mérode. Werkman: „Het is niet waar dat, zoals Boudewijn Buch beweert, dit dorp De Mérode des-

tids uit heeft gekost. Ook na zijn gevangenisstraf had De Mérode nog contacten in Uithuizermeeden. Toen hij in Eerbeek ging wonen heeft een delegatie uit het dorp nog zijn opwachting bij hem gemaakt. Dat hij nu, ondanks zijn verleden, herdacht wordt is toch ook een genereus gebaar." Boudewijn Buch, die ooit schreef dat Mérodes grootste pech zijn biograaf was, vindt dat Werkman van Willem de Mérode een gelovige, naieve christen wilde maken, die af en toe aan jongensliefde deed. „Zijn christelijke stukken zijn juist het zwakste deel van zijn werk, zijn jongensgedichten zijn uniek," liet Buch kortgeleden voor NCRV's *Literama* weten. In datzelfde radioprogramma vertelde Buch dat De Mérode na Achterberg zijn favoriete Nederlandse dichter is. Om te onderstrepen dat De Mérodes seksuele voorkeur minder vriendschappelijk was dan Werkman in zijn biografie wil doen voorkomen, publiceerde Boudewijn Buch in het februari-nummer van *Maatstaf* een afschrift van het vonnis zoals dit in 1924 door de rechtbank is uitgesproken. In aanstekelijk koddebeiers-proza wordt hier verslag gedaan van de gepleegde feiten:

„Overwegende, dat aan beklagde in gevolge voormeld bevelschrift van verwijzing bij dagvaarding is ten laste gelegd dat hij, meerderjarig zijnde, te Uithuizermeeden op verschillende tijdstippen in de jaren 1922, 1923 en 1924 opzettelijk met de minderjarige knapen Jakob Kamp en Jacob Bakker (in *Maatstaf* waren de achternamen weggelaten, red.) van hetzelfde geslacht, wier minderjarigheid hij kende, opzettelijk ontuchtige handelingen heeft gepleegd door telkens ontuchtiglijk de ontbloote mannelijkheid van genoemde knapen aan te vatten en daaraan te trekken of deze mannelijkheid in den mond te nemen en daaraan te zuigen.

„Overwegende, dat de beklagde t.t. heeft opgegeven, dat hij, meerderjarig zijnde, te Uithuizermeeden op verschillende tijdstippen in de jaren 1923 en 1924 in zijn woning de ontbloote mannelijkheid van den knaap Jacob Kamp, wiens minderjarigheid hij kende, uit diens broek te voorschijn heeft gehaald en daaraan heeft getrokken, dat hij zulks deed om aan zijn lusten te voldoen, dat genoemde Kamp een oud leerling van hem was

„Overwegende, dat Jacob Kamp als getuige heeft verklaard dat hij is geboren op 21 Oktober 1907, dat de beklagde op verschillende tijdstippen in 1924 in zijn woning te Uithuizermeeden zijn getuige's ontbloote mannelijkheid uit zijn broek te voorschijn heeft gehaald en daaraan heeft getrokken.

„Overwegende dat door voorschreven bewijsmiddelen wetten en overtuigend is bewezen, dat beklagde meerderjarig zijnde, te Uithuizermeeden op verschillende tijdstippen in 1924 opzettelijk met de minderjarige knaap Jacob Kamp van hetzelfde geslacht, wiens

men niet hem daar als een zondeling „Een versleten donkerbruin pak, de pet op, zo zag ik hem meest 's morgens vroeg of 's avonds tegen de schemering wel rondlopen." De heer Grolleman was destijds overbuurtman van de dichter en een van de weinigen die wel eens een onbekommerd buurtpraatje met De Mérode aanknoopte. Grolleman: „Hij leefde hier als een soort kluisenaar, hij meed de mensen. Moest hij zijn post in het dorp brengen, dan liep hij om over het zandpad om maar niemand tegen te hoeven komen. Je zag hem altijd in gedachten lopen. Groette je hem, dan keek hij verschrikt op." De

door de verhalen die zijn meester wist te vertellen en las De Mérode voor uit zijn gedichten. Tot zijn achttiende heeft Okke een naieve bewondering gehad voor zijn meester. Tot die tijd heeft de knaap zich de verholde gevoelens van de dichter niet gerealiseerd.

Als De Mérode in 1924 wordt veroordeeld woont Okke in het westen van het land. Hij is dan ook geschokt als hij het bericht te horen krijgt en besluit om nooit meer in contact met hem te treden, ondanks de vele dichtbundels, brieven en uitnodigingen die De Mérode hem nog toestuurt.

Okke Ubbens is momenteel 81

'Meester Keuning' al zeventien jaar een onbetrouwbare schoolmeester

minderjarigheid hij kende, ontuchtige handelingen heeft gepleegd door telkens ontuchtiglijk de ontbloote mannelijkheid van genoemde knaap aan te vatten en daaraan te trekken, alsmede zijn schuld daaraan."

Het is opmerkelijk dat Werkman in zijn biografie van Willem de Mérode zo weinig aandacht besteedt aan deze gegevens en volhoudt dat De Mérode zich slechts aan een knaapie heeft vergrepen, temeer omdat het archiefmateriaal voor iedereen toegankelijk is.

Na zijn gevangenschap in Groningen wordt De Mérode korte tijd ondergebracht bij een broer in het Friese Bergum. Een oudere dichteres, Wilma, haalt hem naar Eerbeek, een dorpje aan de Veluwezoom. De veertien jaar van zijn verdere leven zal De Mérode een teruggetrokken, ziekelijk, maar zeer productief leven leiden. Willem de Mérode woont in een klein kamertje van de boerderij van zijn hospita, mevrouw Doorn. Met de dorpsgenoten in Eerbeek heeft hij geen contact.

enige keer dat Grolleman bij hem binnen kwam was met zijn begrafenis, om zijn laatste burenplicht te doen en de dichter naar zijn graf te dragen.

Leidde De Mérode voor de buurt een saai en eenzaam kluisenaarsbestaan, zijn periode in Eerbeek was, ondanks alle ziektes, zijn productiefste. Na de dichtbui die hem bezielde, raakte hij volkomen uitgeput waarna De Mérode pas langzaam weer herstelde. Het dichten kostte hem fysiek veel kracht. Contact met de buitenwereld onderhield hij vooral door de vele brieven die hij schreef. De dichteres Wilma en de dorpsdominee Louw waren de enigen die hem regelmatig in de boerderij aan de Ringlaan opzochten.

Willem de Mérode heeft een grote, onbeantwoorde liefde gekend: Okke Ubbens. Ekko, zoals De Mérode hem in zijn verzen noemt, was een van de jongens die na schooltijd regelmatig bij 'meester Keuning' op bezoek mochten komen. Daar raakte de jonge Okke gebesid

jaar en zal tijdens de herdenkingsdienst in de Gereformeerde Kerk van Uithuizermeeden één van de sprekers zijn. Een telefoontje naar huize Ubbens leert dat de aandacht die er dezer dagen voor het werk van Willem de Mérode is ook daar de nodige emoties teweeg brengt Okke Ubbens. „Mijn vrouw heeft mij verzocht om alle afspraken af te zeggen. Met Trouw heb ik buitenshuis nog een gesprek gehad, maar als ik het allemaal weer oprakelt dan ontgaat het haar niet. Dat kan ze niet meer aan. Ik sluit dan ook niet uit dat ik op twee september het standbeeld niet kan onthullen."

Oscar Wilde's reputatie als spraakmakend society-figuur was na zijn proces van de eeuw geknakt. Drie jaar na zijn gevangenschap stierf hij, verslingerd aan de alcohol, in armzalige omstandigheden te Parijs.

De Mérode sleet zijn leven na het in zijn biotoop niet minder geruchtmakende proces in een huurkamer, eenzaam schruwend aan zijn oeuvre.

Geef mij dan maar het objectieve artikel over De Merode in de Gay-Krant, geschreven door Frits Eik. Een artikel als dat van Veldhuis heeft niets meer te maken met een belangrijk dichter, maar dient in boulevardstijl een onsmakelijke kletse hap op Amersfoort

Hans Werkman

Naschrift Jasper Veldhuis: Toen ik bij de voorbereidingen van het artikel over Willem de Merode zijn biograaf Werkman sprak, zei laatsgenoemde dat de dichter slechts met één knaap seksueel contact heeft gehad en dat 'die inmiddels is overleden'. Van de andere knaap heb ik, ondanks mijn pogingen, niet kunnen nagaan of hij nog in leven is. Omdat het vonnis in 1924 werd gewezen en de archiefstukken daaromtrent voor iedereen toegankelijk zijn, heb ik gemeend de pieteit geen geweld aan te doen met het publiceren van de namen van de jongens. In zijn reactie overigens rept Werkman nu over 'de jongens' en 'de weduwen en de kinderen van de jongens'. Dat De Merode 'een op zichzelf staande periode van enkele weken seksueel contact met een jongen had', zoals Werkman stelt, wordt door het vonnis ondubbelzinnig weersproken. Maar Werkman wil ons doen geloven dat het hier om een futiliteit gaat, een heel vluchtig en weg te cijferen seksueel contact, dat het leven en werk van de dichter eigenlijk niet beïnvloedde. Mijn artikel was slechts een poging de bekrompenheid van De Merode's biotoop te schetsen.

Rectificatie: In de reactie van de Amro Bank op het artikel *Kafka in Nederland* is door een technische fout in de tweede passage een zin weggefallen, waarvoor onze excuses. De volledige passage luidde:
 ● In dit verband achten wij dan ook de passage over het misverstand rondom het begrip 'lege' bv. uiterst ongeloofwaardig. Het is gangbaar als een lege bv. zoals Heliastarte aan te merken een vennootschap die haar activiteiten heeft beëindigd, haar activa bestaan doorgaans steeds uit een banksaldo en haar passiva uit het aandelenkapitaal en reserves.

Pederast op de zware klei
 (HP 5 september 1987)

Wat Jasper Veldhuis over De Merode schrijft dient op menig punt rechtgezet te worden. Het is dwaasheid om een man die in een op zichzelf staande periode van enkele weken seksueel contact met een jongen had en daar later heftig berouw over toonde, een pederast te noemen.

Jasper Veldhuis en de HP handelen anti-humanitair door het vonnis te publiceren met de volledige namen van de jongens over wie de aanklacht ingediend werd. Ik heb in mijn biografie *De Wereld van Willem de Merode* het vonnis slechts in samengevatte vorm gegeven, omdat ik niet wilde dat de weduwen en de kinderen van de jongens om wie het toen ging, het vonnis met de voor hen schokkende bewoordingen zouden lezen. HP gooit nu alles op tafel en beschadigt daarmee medemensen. Boudewijn Buch is vergeleken bij Jasper Veldhuis een fatsoenlijke meneer; hij liet in zijn Maatstaf-publicatie in elk geval de achternamen nog weg.

Jasper Veldhuis vindt het 'opmerkelijk' dat ik volhoud 'dat De Merode zich slechts aan één knaap heeft vergrepen'. Hij laat echter na uit het vonnis te citeren dat De Merode vragesproken werd van 'hetgeen beklagde moer of anders is ten laste gelegd'. Opmerkelijk. Het stuk van Veldhuis mist alle objectiviteit.

Pederast op de zware klei (2)
 (HP 5 september 1987)

Je zult als dichter en praktiserend homoseksueel begenadigd worden met een biograaf als Hans Werkman! Jasper Veldhuis citeert in HP het vonnis, op grond waarvan Willem de Merode veroordeeld is. Daaruit blijkt dat de rechtbank hem schuldig achtte aan knapenschennerij op verschillende tijdstippen in de jaren 1922, 1923 en 1924. Wat Veldhuis meedeelt over Oscar Wilde is onnauwkeurig. Wilde werd in 1895 veroordeeld en formeel had het vonnis niets met 'kiesje' te maken.

Werkman schrijft prompt een brief op piken: „Het is dwaasheid om een man die in een op zichzelf staande periode van enkele weken seksueel contact met een jongen had en daar later heftig berouw over betuonde, een pederast te noemen”

Wat een logica! Die periode van enkele weken lijkt me door het bovenstaande weersproken te worden, maar ook overigens wanneer is iemand dan een pederast? Als hij geen berouw toont? Of als hij in niet-aaneengesloten perioden jongens bepotelt?

Dank zij Werkman kon ik de afgelopen twee weken menigmaal ademloos in de nieuwe *Verzameld Gedichten* van De Merode lezen. En ook al zou de dichter niet gepakt en veroordeeld zijn, dan zou ik hem nog een pederast of een homoseksueel genoemd hebben. In Bzzleijn 147 schreef ik onlangs een artikel over de 'code' die dichters tussen 1870 en 1950 gebruikten als ze een homoerotische thematiek wilden verwoorden. Ik noem daar bijvoorbeeld het significante verwijzen door bepaalde namen te bezigen, zoals August Graf von Platen of Ganymedes. Of het 'beeldgedicht', zogenaamd de beschrijving van een kunstwerk waarop een man of jongen is uitgebeeld. Of het verhuide gebruik van bepaalde metaforen en symbolen via begrippen als 'geheim', 'schroom', 'stout', 'eenzaamheid'. Of het zogenaamd geslachtsneutrale bijgedicht, wat bij De Merode eerder een bijgedicht blijkt. Al deze technieken zijn buitengewoon frequent in het werk van De Merode, zo frequent dat hij mij een typische epigoon lijkt en zeker geen eerste klas-dichter. Mede dank zij Werkman en bewonderaars als Hans Warren en Boudewijn Buch dreigt De Merode een veel groter man te worden dan hij was. Nuhof sprak destijds van de 'zelfvoldane onvolgroeidheid' en de 'behaagzieke achterlijkheid' van de dichter. Hij noemde De Merode (heel aardig en troepasselijk) een dichter die 'nu reeds twaalf jaar lang jeugdpoëzie laat horen, met zeer zeker een aardige stem maar voordurend de baard in de keel'.

Overigens laat het mij koud of De Merode wel of niet praktiseerde. Zijn werk is echter in hoge mate beïnvloed door zijn homoseksuele verlangens, zodat die van groot belang voor de interpretatie van dat werk zijn. Werkman zal nog de schrik van zijn leven krijgen als hij daar ooit onbesnoeid aan begint! Tot nog toe behoorde hij tot degenen die 'ziende niet zien, en hoerende niet hooren noch ook verstaan'. (Mattheus 13:13)

Amsterdam

Wim Hottentot

HP 12

Het COC op zoek naar een vijand

door MARTIJN SMIT

Hoe overbodig is het homomonument? Het COC als 'arrogant, blasé zootje' en de haat en nijd tussen potten en slikkers.

DE KONINKLIJKE agenda was vol, Willem Alexander had vliegles, Claus was de volgende dag jarig en ging slingers ophangen. Brinkman moest de rozen snoeien, Lubbers kon een paar weken voor Prinsjesdag geen minuut missen wegens ander snoeiwerk en dus mocht Hans van Manen afgelopen zaterdag het homo-monument aan de Westermarkt in Amsterdam 'in gebruik nemen'. Niet 'onthullen', want de drie roze driehoeken - van graniet en niet van marmer, wat oorspronkelijk de bedoeling was, want daarop geeft een glas witte wijn al kringen - moeten een levend monument vormen. De podiumdriehoek, wijzend naar het COC-gebouw aan de Rozenstraat, kan dienen voor manifestaties en optredens. Op de waterdriehoek, wijzend naar het Nationaal Monument op de Dam, kan men vissen of de schaatsen onderbinden. En de gedenk-driehoek, wijzend naar het Anne Frankhuis - met daarop de tekst 'naar vriendschap zulk een mateloos verlangen', uit een gedicht van Ja-

cob Israel de Haan - moet de herinnering aan een verleden van onderdrukking en ontkenning levend houden. Dit door-dachte concept is afkomstig van Karin Daan - een eerder idee van de PPR-homogroep om een urinoir om te bouwen tot info-stand haalde het niet. „De roze driehoek, destijds een teken van schande, straalt nu trots en zelfbewustzijn uit,” aldus het Amsterdamse VVD-gemeenteraadslid Anne Lize van der Stoep, voorzitter van de Stichting Homo-monument, in haar openingstoespraak. Eenieder die de bijeenkomst in de Westerkerk bijwoonde kreeg naast het boek over de moeizame totstandkoming van het monument vier roze driehoekstickers cadeau. „Draag je die met de punt naar boven, of met de punt naar beneden,” vroeg een genodigde zich af.

„Dat hangt van je stemming af,” zei een ander.

Begin jaren zeventig was er binnen het COC een stroming op gang gekomen - naar buitenlands voorbeeld - die meende dat je gangbare stigma's ten eigen bate kon ombuigen: ze noemden zich sliker en droegen een roze driehoek. Zo had schelden namelijk geen zin meer. Veel navolging vond die stroming niet en is ze inmiddels bijgezet in het familiegraf van *flower power* en te-ge-weet-je-wel. Zo af en toe duikt het sentiment nog op, bij een homodemonstratie, of op 4 mei bij de dodenherdenking en natuurlijk op het NOS-journaal als er een homoseksuele leraar op een christelijke basisschool aanschouwelijk gemaakt moet worden. Maar verder zie je er

geen enkele homo mee lopen. Het symbool, afkomstig uit de concentratiekampen van de nazi's, dient tevens om de in die tijd vervolgdde homo's te gedenken. Hiermee is een teer punt aangestipt. Het COC heeft de laatste jaren steeds aangedrongen om op 4 mei ook een kranst te mogen leggen. Maar waarom eigenlijk? Volgens het Rijksinstituut voor Oorlogsdo-

documentatie is er geen enkele Nederlandse homoseksuele om reden van diens seksuele geartheid op transport gesteld. Dr L. de Jong kreeg de woede van het COC over zich heen want zijn definitie van 'vervolg' deugde niet. Kamervragen waren het gevolg, een rapport door een onafhankelijke deskundige werd toegezgd. Volgende maand zal dit rapport verschijnen, met als conclusie: er heeft géén homoseksuelen-vervolg plaatsgevonden.

Het wekte bij het RIOD bevreemding toen men daar in het gelegenheidsboek over het monument las over 'waarschijnlijk enkele tientallen' vervolgd. „Of je weet het zeker, of je weet het niet zeker,” aldus RIOD-medewerkster Gerritsen. Pieter Koenders, namens het

COC zitting hebbend in de Stichting Homomonument en schrijver van het boek, zegt hierover: „Bij de dodenherdenking worden toch ook alle omgebrachte joden herdacht en niet alleen de Nederlandse? In Duitsland zelf zijn tienduizenden homo's opgepakt en naar de kampen overgebracht. Het gaat erom dat hier in de Tweede Wereldoorlog de wetten ten aanzien van homoseksualiteit zijn veranderd. Alleen hadden de Duitsers het te druk met oorlogvoeren om die te effectueren. Ze verweten de Nederlandse politie dan ook slapt op dit punt.”

Inmiddels is Nederland, in ver-

gelijking tot andere landen, een Eldorado van tolerantie geworden. De populairste landgenoot laat niet na op zijn *zo zijn* te wijzen. Adriaan van Dis mag zich zo nu en dan graag in een lederen *deux pièces* hijsen en zelfs hij wordt niet nagefloten.

Toch blijft het oppassen, vindt Koenders: „Als je op zaterdagavond door de Leidsestraat loopt met al die MacDonalds-jeugd voel je je toch niet op je gemak. Vroeger heette het nog de 'Rue de Vaseline', maar ze kunnen je nu ieder moment aanvallen. De ouderen zullen goedkeurend toekijken en des-

noods de eieren leveren. Ook als je kijkt naar de gevallen van potenrammen die nog steeds bekend worden zijn we er nog lang niet. Het is tekenend dat we voor een tribune bij het monument twintig procent extra verzekeringspremie moesten betalen vanwege verhoogd risico - omdat het een homo-manifestatie betrof.” Nu zijn verzekeringsmaatschappijen nooit voorlopers geweest inzake maatschappelijke ontwikkelingen en de vraag lijkt inmiddels gerechtvaardigd of de structurele intolerantie, cq discriminatie van homo's, in Nederland niet voorbij is. De reacties op AIDS wezen al in die richting. Niet in de laatste plaats dank zij het COC is de hysterie, die elders zo welig tiert, uitgebleven en is nooit met een beschuldige vinger richting homo's geweest - maar daarvoor moet de grond wel vruchtbaar zijn.

Een ander teken is, paradoxaal genoeg, de situatie binnen het COC zelf. De ondertitel die de organisatie voert - Vereniging tot integratie van homoseksualiteit - levert al problemen op. Moeten homo's volledig opgaan in de samenleving, of moet toch de nadruk gelegd worden op de eigen (sub)cultuur. „Een onoplosbaar probleem,” erkent Koenders, „we willen geen getto's zoals in de VS, maar we willen ons ook niet volledig aanpassen.” Het COC heeft met bijvoorbeeld de kraakbeweging en de NVSH gemeen dat het zelfopheffing als uiteindelijk doel heeft gesteld. Die taak is volbracht, het glas kan worden geheven. Als de gemeenschappelijke vijand die de leden bindt wegvalt is navelstaren het gevolg. Men heeft te kampen met een teruglopend ledental - het zijn er nu nog bijna zeventuizend - en met name bij het COC-Amsterdam, de stad waar de tolerantie bloeit, heerst haat en nijd tussen 'potten' en 'slikkers'. Ze vormen aparte afdelingen in het COC-gebouw, die nauwelijks met elkaar wensen te spreken. Zaterdagavond vrouwendisco ('verboden voor mannen'), huilbuien op ledenvergaderingen, lidmaatschapskaarten die verscheurd worden. Ook op landelijk niveau heeft het COC zich opgesplitst in een mannen- en een vrouwendeel. Ieder segment krijgt vijftig procent van het budget; alleen als de organisatie naar buiten

treedt gebeurt dat met één stem. Er zijn mannengroepen, vrouwengroepen en gemengde groepen en bestuurder Pieter Koenders verwacht dat het COC langzamerhand naar een federatieve vorm zal gaan. Het is een verzelfstandiging van de diverse groepen. Hij geeft toe dat er problemen zijn, maar spreekt toch van een 'wonderwel goed contact'.

Het begint er meer en meer op te lijken dat onder de noemer 'homoseksueel' twee groepen zijn samengekomen die net zo veel gemeenschappelijk hebben als een adelaar en een kwartel omdat het vogels zijn. En die stoppen ze in Artus ook niet in één kooi. Vooral de COC's in de grote steden kampen met het probleem dat het een vrijwilligersorganisatie is. Veel homo's steken hun capaciteiten en energie liever in hun eigen carrière, met als gevolg dat de organisatie van veel talent verstoken blijft. Oud-bestuurslid Pascal van den Noort vindt dan ook dat het COC veel meer aan PK zou moeten doen. Van den Noort: „Er moet een betere training van het kader komen.” Het COC-Amsterdam beschouwt hij als een 'ingeslapen, arrogant, blasé zootje': „Het wordt tijd dat ze daar wakker worden geschud.” Toch is hij van mening dat het COC niet moet verdwijnen. „Vooral in het buitenland heeft het COC een enorme betekenis. Men heeft de International Gay Association opgericht en er bestaan veel buitenlandse betrekkingen, waardoor het COC *know how* en ervaring kan exporteren. In het buitenland hebben ze gesmacht naar dat monument. Eindelijk iets waar we met z'n allen trots op kunnen zijn.” Uit een oogpunt van politieke macht vindt hij dat het COC zich niet moet opsplitsen. „Maar het moet wel met beide beentjes in de jaren negentig gaan staan. Met het pottenbeentje en het slikerbeentje.” Onlangs verklaarde een COC-bestuurslid echter: „We zijn er niet voor alle homo's.” Volgens Koenders, de auteur van het boek over het homo-monument, was dat een losse opmerking waar niet te veel betekenis aan gehecht moet worden. „Het COC is er ook voor dansnichten en vechtpotten.” Of, zoals Van den Noort het uitdrukt: „Je mag kanker op het COC, maar stiekem doet het toch een hele hoop.” ●

Homo-monument eerste ter wereld

TR 7

AMSTERDAM (ANP) - In Amsterdam is zaterdag het eerste homo-monument ter wereld in gebruik genomen. Het heeft een plaats gekregen aan de Keizersgracht, in de vorm van drie rose marmeren driehoeken. Bij de opening waren honderden mensen aanwezig. Het monument werd ontworpen door Karin Daan. De stichting Homo-monument nam acht jaar geleden het initiatief.

Met het monument worden drie doelstellingen nagestreefd. Het is bedoeld om degenen te herdenken die vervolgd en onderdrukt worden werden. Bovendien is het een teken dat de homobeweging moet inspireren in haar strijd tegen ver-

achting, discriminatie en onderdrukking. Verder moet het oproepen tot blijvende waakzaamheid. „Dit grootse monument straalt trots en zelfbewustzijn uit. Het teken van de rose driehoek, destijds bedoeld als teken van schande, is door de lesbische en homo-beweging omgezet in het teken van zelfbewustzijn en kracht”, aldus voorzitter Anne Lize van der Stoel van de stichting homo-monument bij de openingsplechtigheid in de Westerkerk.

In haar toespraak zei ze dat de stichting aan de ingebruikneming de nationale „Uitkomdag” gekoppeld heeft. „Enerzijds is dit de uitnodiging aan homoseksuelen om voor

hun geaardheid uit te komen en zich niet langer te verstoppen, anderzijds om de samenleving met de neus op de feiten te drukken.” In haar speech wees ze op de moeizame pogingen om de ruim vier ton bijeen te krijgen voor het monument. Van lesbische zijde, de homobeweging en sympathisanten kwam het geld wel binnen, maar het be-

drijfsleven liet zich, volgens Van der Stoel, niet van de beste kant zien. Van de diverse overheden kreeg de stichting wel geld. „De stichting homo-monument hoopt dat subsidiering het begin is van een trend waarin de overheid de individuele verantwoordelijkheid en het recht erkent van individuen de leefvorm te kiezen die hen past.”

Homomonument in gebruik genomen

NRC

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 7 sept. — Op de Amsterdamse Westermarkt is zaterdag het eerste monument ter wereld gewijd aan „lesbische vrouwen en homoseksuele mannen” in gebruik genomen. Het bestaat uit drie driehoeken van grijs-rose marmer, die in het bestaande plaveisel zijn opgenomen. De eerste driehoek heeft als tekst „Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen”, de tweede daalt trapsgewijs af naar het water van de Keizersgracht en de derde rijst als een podium op uit het marktplein.

„Na zijn keizerskroon en zijn wapenspreuk *Vastberaden Barmhartig Heldhaftig* heeft Amsterdam nu ook zijn rose driehoek”, aldus Anne Lize van der Stoel, voorzitter van de stichting die na acht jaar moeizaam verlopen fondsenwerving het homomonument tot stand

bracht. De rose driehoek is een uitvinding van de nazi's, die homoseksuelen net als joden en zigeuners wilden uitroeien. In de concentratiekampen moesten homo's (onder anderen ten minste 50.000 Duitsers en een onbekend aantal Nederlanders) rose driehoekjes van textiel op hun kleding dragen.

Lange tijd heeft de officiële geschiedschrijving deze groep slachtoffers vergeten, de pleidooien uit de homobeweging — van Niek Engelschman, Jef Last en later Jan Rogier — ten spijt. In de jaren zeventig werd de rose driehoek het symbool van de emancipatie van homoseksuelen. Ontwerpster Karin Daan nam het teken als uitgangspunt voor het monument, dat zowel de onderdrukking als de bevrijding der homoseksuelen gedenkt. De stichting Homomonument heeft de 5de september uitgeroepen als „uitkom-dag” om homoseksu-

elen aan te sporen „zich niet langer te verstoppen” en om de Nederlandse samenleving „met de neus op de feiten te drukken”.

Bij de openingsceremonie in de Westerkerk hekelde Anne Lize van der Stoel de laksheid van de regering bij het indienen van het wetsontwerp Gelijke behandeling. Onder anderen staatssecretaris Dees van volksgezondheid, burgemeester Van Thijn en kamervoorzitter Dolman wonden de plechtigheid bij. Te midden van een talrijk publiek op propvolle tribunes zagen zij hoe enige tientallen homo's en lesbiennes, soms vergezeld van kinderen, zich opstelden langs de lijnen van de driehoek en vervolgens op elkaar aflieten voor een omhelzing. Er volgde een feestelijk programma van popmuziek. In het Anne Frankhuis is een tentoonstelling te zien over de geschiedenis van de homo-onderdrukking

Homo-monument aan voet van Westertoren

TR 7

(Van onze correspondent)

AMSTERDAM (GPD) - Aan de voet van de Westertoren is zaterdag in Amsterdam het eerste homo-monument ter wereld officieel in gebruik genomen. Staatssecretaris Dees (volksgezondheid), Tweede-Kamervoorzitter Dolman, burgemeester van Thijn, enkele kamerleden en enkele duizenden homoseksuelen en sympathisanten waren daarbij aanwezig.

Ruim honderd mensen vormden onder leiding van choreograaf Hans van Manen een symbolische driehoek rond het monument. Onder de klanken van het canlon van de Westertoren werd de ingebruikneming daarmee een feit.

Het kunstwerk van Karin Daan aan de voet van de Westertoren be-

staat uit drie driehoeken van rose graniet. Samen vormen ze een grote driehoek. Elke driehoek staat respectievelijk symbool voor het verleden, het heden en de toekomst. De rose driehoek was ten tijde van de Tweede Wereldoorlog een teken van onderdrukking. In de nazi kampen werden homoseksuelen gedwongen een dergelijk teken te dragen. Later werd de rose driehoek door veel homoseksuelen gezien als teken van bevrijding en zelfbewustzijn.

In het Anne Frankhuis is een expositie te zien over de geschiedenis van homo vervolging. Hier is tevens een overzicht te vinden van hoe het monument bij de Westertoren tot stand kwam.

Schoolleidingen positief tegenover homosexualiteit

NVD

Van een onzer verslaggeefsters

AMSTERDAM, woensdag De leidingen van Amsterdamse scholen voor het voortgezet onderwijs staan positief tegenover homosexualiteit, zolang er van hen geen duidelijke actie wordt gevraagd. Homosexualiteit wordt eerder geëerd dan geaccepteerd.

Als leerkrachten of leerlingen openlijk uitkomen voor hun geaardheid, of als het gaat om het geven van voorlichting door scholen, wordt er terughoudend gereageerd. Het wordt niet verboden, maar evenmin aangemoedigd.

Conclusie

Die conclusie kan worden getrokken uit een onderzoek dat twee studentes van het Pedagogisch Didactisch Instituut van de Universiteit van Amsterdam hebben gepleegd naar de standpunten van schoolleidingen ten aanzien van homosexualiteit en onderwijs.

Alle 114 bijzondere en openbare scholen in de hoofdstad werden door Corine van den Boer en Bernadette Schöpping benaderd. Ongeveer de helft, 54, was bereid om mee te werken.

Beleid

Homosexualiteit vormt volgens de meeste schoolleidingen op hun school geen probleem. De bereidheid om iets te doen aan homo-emancipatie tijdens de lessen is dan ook minimaal. Als een individuele leerkracht iets wil ondernemen is dat toegestaan. Van beleid is echter geen sprake.

Dezelfde terughoudendheid komt naar voren bij sollicitaties. Zevenenvertig scholen hebben geen bezwaar tegen het aannemen van een homo-sexuele leerkracht. Als de kandidaat echter te openlijk voor zijn geaardheid uitkomt, trekt een derde van de scholen zich terug. Uit vrees voor problemen met leerlingen en ouders, of uit angst dat de leerkracht wordt weggepest. De neiging om de leerkracht daartegen te beschermen is het sterkst op de

scholen voor lager beroeps onderwijs.

De opvattingen van byzondere en openbare schoolleidingen blijken niet of nauwelijks van elkaar te verschillen. Opvallend vonden de onderzoeksters dat homosexualiteit bij vrouwen blijkbaar minder snel wordt onder-

kend. De leidingen die homoseksuelen in hun omgeving kenden spraken bijna uitsluitend over mannen.

Volgens de onderzoeksters is het raadzaam als de gemeente het volgen van cursussen (homo-emancipatie voor leerkrachten onder werktijd stimuleert.

Gay Krant: snelst groeiende tijdschrift

Uitgebreid zal de *Gay Krant* in het eerstvolgende nummer verslag doen van de ingebruikneming van het Homomonument deze week in Amsterdam. Veel tekst en maar liefst twee fotopagina's. Was de verslaggeving in de gewone dagbladen en tijdschriften, zeg maar de hetero-pers, soms niet goed?

Nee, eigenlijk was die heel behoorlijk, zegt Henk Krol, hoofdredacteur van de *Gay Krant*. Er waren bladen die er afgelopen week heel aardig over bericht hebben en er waren er die het nieuwsfeit negeerden. Buitenlandse bladen schreven over de ingebruikneming van het homomonument in Amsterdam, maar het grootste dagblad van Nederland, geen letter. Zoals het grootste dagblad (ja natuurlijk bedoelt hij *De Telegraaf*) het afgelopen jaar elk relevant nieuwsfeit over homo's in het algemeen en de *Gay Krant* in het bijzonder verzwegen.

En al was de algemene berichtgeving perfect geweest over het homomonument — de *Gay Krant* heeft altijd iets extra's toe te voegen, kijkt met een eigen oog naar andere details, kan zaken bekend veronderstellen. De *Gay Krant* hoeft niet uit te leggen wat de betekenis is van de roze driehoeken die het monument vormen.

Het maandblad voor homo's zal kritiek niet uit de weg gaan. Krol had vooraf met enige verbazing gekeken naar de dag die geprikt was voor de feestelijke ingebruikneming. Nota bene op de dag dat ook een bloemencorso door Amsterdam trok, zodat de ruimte voor een massaal feest in de Amsterdame straten beperkt bleef. Achteraf blijkt het toch een feest geworden, maar hij zou willen dat de homobeweging zich eindelijk eens professioneler zou opstellen.

Krol, 36 jaar, ex-radiojournalist, ex-voorlichter van de VVD-fractie in de Tweede Kamer, PR-man voor het internationale telecommunicatieconcern ITT en in zijn vrije tijd fulltime hoofdredacteur van de *Gay Krant*, weet als geen ander hoe dat moet, professioneel werken. Zijn *Gay Krant*, een paar jaar geleden puur amateuristisch begonnen als een soort grap voor cafe-vrienden, is uitgegroeid naar de status van snelst groeiend tijdschrift in Nederland. De oplage is 27 duizend. Omgerekend naar inwonertal is de *Gay Krant* het grootste homoblad ter wereld.

Nog is sprake van een merkwaardige mengeling van amateurisme en professionalisme. Een uitgebreid team van vrijwilligers (onder wie de beide ouders Krol) verzorgt inhoud en verspreiding van de krant. De huiskamer van Krol en zijn vriend Joop Boonstra is echter allang verlaten. De redactie en uitgeverij zijn verplaatst naar een volledig geautomatiseerd kantoor in Best, een dorpje bij Eindhoven. De eerste betaalde kracht, eindredacteur Arjen Broekhuizen, trad onlangs in dienst.

De *Gay krant* bracht in juli, als experiment een eerste kleurenbijlage uit. Fantastisch goed ontvangen, meldt Krol, zowel bij de lezers als bij de adverteerders. Met name de reacties van de adverteerders waren zo bemoedigend en commercieel interessant dat hij ermee doorgaat. Voortaan zal elk kwartaal een full colour bijlage, op magazine-formaat en glanspapier verschijnen.

De *Gay Krant* heeft het image veel en tamelijk plat amusement te brengen: veel bloot, veel luchtig nieuws over muziek en televisie. De krant brengt meer: artikelen over politiek en gezondheidszorg. De redactie verzorgt, samen met de homovereniging het COC, het invoegblad *Aids-info* dat met rijks subsidie ook op grote schaal los wordt verspreid. *Aids-info*

blijkt, volgens onderzoek van de rijksuniversiteit in Utrecht, effectiever dan de miljoenen gulden kostende reclamecampagne van de overheid de belangrijkste risicogroep voor te lichten over de virusziekte.

De eerste kleurenbijlage van de *Gay Krant* gaf een beschrijving van de Amerikaanse „homostad“ San Francisco. Krol was er zelf voor op reportage geweest. Aangrijpend vond hij het. De stad is veranderd sinds Aids — en in het kielzog daarvan de morele herbe wapeners — de actieve Amerikaanse homobeweging trof. Castro Street, ooit bruisend van homocultuur en politieke emancipatie, is half uitgestorven. Letterlijk. „Weet je dat je daar de Aids-patiënten gewoon op straat ziet lopen? Denk je een oude man te zien strompelen, blijkt het dichterbij komend een jonge vent van in de twintig die Aids heeft. Nog wel strijdbaar met een vlaggetje op zijn jas genaaid, als teken van de homo-emancipatie.“

Op Krol's initiatief is deze zomer ook een internationaal persbureau opgericht dat nieuws, re-

portages, artikelen en foto's verspreidt over alles wat homo's kan interesseren. Er zijn afspraken gemaakt tussen uitgever en redacteurs van vijftien Europese bladen. De *Gay and Lesbian Press Association* in de Verenigde Staten sloot zich daarna officieel aan bij het nieuwe media-netwerk.

De samenwerkende bladen verplichten zich via het persbureau onderling elkaars nieuws gratis aan te bieden. Overname van grotere reportages kan, maar daarvoor moeten per keer afspraken worden gemaakt tussen vrager en aanbieder. Elk tijdschrift kan bid worden maar Krol verwacht niet dat gewone bladen zich snel zullen aansluiten. De prijs van deelname is vijf cent per oplagenummer. Voor de homobladen met doorgaans oplagen van enkele duizenden is die prijs interessant. Voor gewone dagbladen en tijdschriften met oplagen die kunnen oplopen tot enkele honderdduizenden en weinig interesse voor homonieuws is dat te duur.

De Nederlandse *Gay Krant* zal de voornaamste leverancier zijn van het netwerk. Nu al prijken haar artikelen en nieuws veelvuldig in de buitenlandse homobladen. Het redactiekantoor in Best fungeert als centraal zenuwpunt van het homopersbureau, en daarmee is het blad zo langzamerhand het meest invloedrijk in de homobeweging.

Er wordt weleens verondersteld dat veel bedrijven niet durven te adverteren in de *Gay Krant*. Dat blijkt niet correct. Sommige bedrijven zijn inderdaad huiverig, maar ondernemers die het durfden, hebben er geen spijt van. De respons van de koopkrachtige lezersgroep van de *Gay Krant* op een advertentie van Diners Club was enorm. Die firma adverteert nu meer. Het gebrek aan advertenties moet eerder worden toegeschreven aan het lakse advertentiebeleid van de krant zelf. Er is geen acquisiteur in dienst. Niettemin sloot de *Gay Krant* vorig jaar voor het eerst met winst af. Er is een aantrekkelijke nevenactiviteit: de reisafdeling die homovriendelijke vakantie-adressen en dito reisarrangementen aanbiedt.

Zijn werkgever ITT heeft nooit bezwaar gemaakt, de VVD-fractie destijds ook niet. Tegenwoordig merkt hij zelfs dat hij zakelijk voordeel kan boeken met zijn bekendheid als hoofdredacteur van de *Gay Krant*. ITT boekte een mooie order bij het ministerie van Defensie, toch een bolwerk van hetero's. Na het afwikkelen van de laatste details loopt een man van Defensie op hem af in de gang, klopt op zijn schouder en zegt: „Goeie krant, ik lees hem ook. Je ziet, het werkt naar twee kanten.“

JOSF SMITS

VAN HOUWELINGEN BLIJFT BIJ STANDPUNT:

Marechaussee meldde homofilie militair niet

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Staatssecretaris Van Houwelingen van Defensie houdt vol dat de marechaussee de Amerikaanse militaire autoriteiten op Soesterberg niet op de hoogte heeft gebracht van de homofiele relatie van een Amerikaanse militair met een Nederlandse vriend. Nader onderzoek heeft volgens de bewindsman wel uitgewezen dat de marechaussee in eerste instantie niet alle gegevens aan hem heeft doorgegeven.

Daardoor waren zijn antwoorden op vragen uit de Eerste Kamer deze zomer niet volledig. De marechaussee is uit zijn functie ontheven. Van Houwelingen zei dat dinsdag in de Tweede Kamer in een spoeddebat over deze kwestie, dat werd aangevraagd door Lankhorst (PPR) en Groenman (D66). De aanvullende informatie van de gestrafte militair heeft volgens de bewindsman geen ander licht op de zaak geworpen.

De marechaussee bracht op 14 april 1987 een bezoek aan de woning van de Amerikaanse militair om informatie te winnen over een vermeende fraude met een woningtoelage. Volgens Van Houwelingen had de betrokkene slechts opdracht antwoord te vernemen op zeven concrete vragen over de huur. De Nederlandse vriend van de Amerikaanse militair heeft later bekend gemaakt dat de marechaussee veel verder ging en ook de slaapkamer wilde inspecteren.

Lankhorst: „Hij wist donders goed waar het eigenlijk om ging en de staatssecretaris ook.“ Volgens Van Houwelingen zou uit de antwoorden op de gestelde vragen wel indirect afgeleid kunnen worden dat de Amerikaanse militair een homofiele relatie onderhield. Maar onderzoek daarna was niet de opdracht. Die informatie is volgens de bewindsman evenmin via de marechaussee op de basis Soesterberg terechtgekomen.

Uit antwoorden van staatssecretaris Koning van Financien is enkele maanden terug al gebleken dat de douanebeambte die bij de kwestie betrokken was, fouten heeft gemaakt en de informatie aan de Amerikanen heeft doorgegeven. Koning heeft maatregelen getroffen om

herhaling te voorkomen. Van Houwelingen maakte gisteren bekend dat minister Van Eekelen op 21 augustus in een brief aan de commandanten van de marechaussee nog eens heeft benadrukt dat op verzoek van buitenlandse autoriteiten alleen medewerking mag worden verleend aan onderzoeken naar overtredingen van de Nederlandse wetgeving.

Daarbij moet de persoonlijke levenssfeer volgens de Nederlandse normen worden beschermd. Aanvragen van vreemde mogendheden om medewerking zullen in het vervolg door de districtscommandanten vooraf moeten worden beoordeeld. Volgens Groenman (D66) leidt de macho-sfeer in het leger er toe dat opsporingsambtenaren zich op pad laten sturen met een discriminerend onderzoek voor homo's.

Gedogen

Groenman en Lankhorst maken zich ongerust over de houding van Van Houwelingen tegen de Stichting Homosexualiteit en Krijgsmacht, die de zaak van de Amerikaanse militair aan het rollen bracht. Volgens Lankhorst wekt hij de indruk de stichting alleen te gedogen zolang ze de militaire leiding geen strobreed in de weg legt. Hij maakte dat ook op uit het schriftelijk antwoord op vragen over de beperkte bewegingsvrijheid van Homosexualiteit en Krijgsmacht, die gisteren werden gepubliceerd.

De initiatiefnemers van de stichting klaagden onlangs over de druk die op hen wordt uitgeoefend om geen controverse zaken aan te pakken. Van Houwelingen schijft in de antwoorden dat „de bestuursleden van de stichting destijds is geadviseerd zo op te treden dat geen hindernissen worden opgeworpen die de acceptatie van homoseksuelen in de krijgsmacht zouden kunnen bemoeilijken“.

Volgens Van Houwelingen deelden de bestuursleden van de stichting die opvatting. De staatssecretaris benadrukte gisteren in de discussie dat er geen enkele twijfel hoeft te bestaan over de „serieuze rol die hij de stichting wil laten spelen“.

BRITSE REGERING: HOMOSEKSUALITEIT IS NIET NORMAAL

LONDEN — Homoseksualiteit mag op scholen in Groot-Brittannië niet meer als een normaliteit worden afgeschilderd. Het ministerie van onderwijs heeft alle onderwijsinstellingen een brief gestuurd, waarin wordt verboden homoseksueel gedrag op welke manier dan ook aan te moedigen. De regering reageerde daarmee op de onderwijspolitiek van verscheidene uiterst linkse gemeentebesturen, die zich hebben ingezet voor een „positief beeld van de homoseksualiteit“ als acceptabel alternatief voor heteroseksuele relaties. Het ministerie maakte verder bekend dat ouders gerechtigd zijn hun kinderen niet aan lessen over seksualiteit te laten deelnemen.

Van de schoolbanken verdreven, gebrandmerkt als pestlijders

DE HEKSENJACHT OP DE AIDS-KINDEREN

Het begin van het schooljaar confronteert de Amerikanen met een nieuw, afschuwelijk probleem: de eerste generatie AIDS-kinderen. Zij werden al door hun moeder ter dood veroordeeld bij hun geboorte, of kregen het virus via bloedtransfusie. Nu worden ze door bange burgers van de schoolbanken verbannen, uit hun huis verjaagd, als pestlijders gemeden in de ziekenhuizen. Over een paar jaar zullen er 20.000 zijn: de onschuldige kinderen van de rekening.

DE PEST

De eerste schooldag is voor veel kinderen al geen prettige aangelegenheid, maar wat Ricky (10), Robert (9) en Randy (8) uit Arcadia, Florida, bij het begin van dit schooljaar overkwam, zal hen de rest van hun wellicht korte leven als een nachtmerrie blijven achtervolgen. Ricky, Robert en Randy Ray hebben Aids. Niet dat ze daar wat aan konden doen, want ze lijden alle drie aan de bloedziekte hemofilie, waardoor ze aangewezen zijn op bloedtransfusies. En één daarvan werd hen fataal: in de herfst van vorig jaar werden zij seropositief bevonden. En prompt werd hen de toegang tot hun school ontzegd. Vader Clifford Ray liet het daar echter niet bij zitten en nu, een jaar later, verkreeg hij van de rechtbank een bevel waardoor zijn drie zoons opnieuw in de school moesten worden toegelaten. Dat was evenwel niet naar de zin van veel andere ouders in Arcadia. Een inderhaast opgericht «Citizens Against Aids»-komitee organiseerde een protestmeeting aan de schoolpoorten, waaraan een duizendtal mensen deelnamen. Maar de rechtbank trok haar beslissing niet in en op 24 augustus bracht vader Ray zijn kinderen naar school. De boycot van het comité leverde echter resultaat op: slechts 632 leerlingen daagden op, 337 ouders vertikten het hun kinderen samen met AIDS-patienten op school te laten, alsof het om pestlijders ging. De hetze nam angstwekkende vormen aan: de volgende dag ontving de schooldirectie diverse bommeldingen en de ouders van Ricky, Robert en Randy kregen doodsbedreigingen toegestuurd. Dat ze die beter ernstig hadden genomen bleek nog een paar dagen later, op 29 augustus, toen het huis van de Ray's door een onverklaarbare oorzaak vuur vatte en zo goed als helemaal uitbrandde. Gelukkig werd er niemand gewond, maar het was duidelijk dat hier geen sprake kon zijn van een toevallige samenloop van omstandigheden.

Terneergeslagen besloten de ouders met hun doodsbanige kroost de stad te verlaten, in de hoop ergens een nieuwe woonplaats te vinden, waar de burgers meer verdraagzaamheid aan de dag leggen. De dramatische gebeurtenissen in Arcadia illustreren treffend een nieuw dilemma waarmee de Amerikaanse samenleving in toenemende mate geconfronteerd wordt: moeten mensen die aan AIDS lijden verplicht worden dat publiek kenbaar te maken, als ze van tevoren weten dat ze het slachtoffer zullen worden van allerlei vormen van discriminatie? Want hoewel de medische wereld nog steeds van oordeel is dat AIDS enkel kan overgebracht worden door seksueel contact of besmet bloed, en dus zeker niet door dergelijke contacten zoals samen op dezelfde schoolbanken zitten, zijn veel Amerikaanse burgers duidelijk een andere mening toegedaan. Een recente Gallup enquête legt er niet om: 45% van de Amerikanen meent dat AIDS lijdens zell de schuld dragen van hun ziekte, en 42% ziet er een symptoom in van de verloedering der morele waarden. Nog eens 60% vindt dat AIDS dragers met een duidelijk zichtbare badge moeten rondlopen. De terugkeer naar de gele ster van de joden of de ratel van de melkzuisen? Met alle gevaren voor discriminatie vanden, want een derde van de ondervraagden meent dat werkgevers het recht hebben AIDS lijdens te ontslaan, enkel wegens hun ziekte. Hoe verdeeld en heetgebakerd de publieke opinie ook moge raageren, de morele argumenten en het schuldverwijf waarmee de moralidders zo graag uitpakken, zijn in ieder geval niet van toepassing op jonge kinderen, die het slachtoffer van de epidemie worden. Volgens het researchcentrum in Atlanta zijn op het ogenblik ongeveer tweeduizend kinderen onder de dertien jaar drager van het virus, maar men verwacht dat dit in 1991 zal zijn opgelopen tot twintigduizend.

Een poster die het droevig lot van de AIDS-kinderen illustreert. «Aspblieh, knuffel mij, ik kan je niet ziek maken.»

Begrijpelijk dat de paniek stilaan toeslaat en dat overal in de Verenigde Staten voor rechtbanken en inschrijvingskantoren van scholen heftige debatten worden gevoerd om te komen tot een enigszins eenvormige politiek over de vraag: wat moet er gebeuren met AIDS-kinderen op school? In New York City, waar een derde van alle Amerikaanse AIDS-kinderen wonen, gebeurt de toelating tot de school in het grootste geheim: een commissie onderzoekt of het aangewezen is dat het kind een gewone schooltijd aankan en de directie, noch de leraars van de school worden op de hoogte gebracht, om elke stigmatisering te voorkomen. Dan stelt zich echter de vraag of het voor de gezondheid van het patientje en zijn klasgenootjes wel zo veilig is dat er niemand een oog in het zeil kan houden om bepaalde symptomen te onderkennen. De meeste rechtbanken in de States oordelen evenwel dat AIDS-kinderen gewoon naar school moeten kunnen zoals hun leeftijdgenoten. In Carmel, de stad van burgemeester Clint Eastwood, werd twee jaar geleden nog een achtjarige jongen verplicht thuis te studeren. Hij is inmiddels gestorven, «maar als dit zich nu nog zou voordoen, zouden we hem wél toelaten.»

Vijandigheid en gevoelens van medelijden strijden om voorrang in de Amerikaanse dorpen en steden. In Swansea, Massachusetts ontdekte men twee jaar geleden bij een ander hemofilie-patientje, Mark Hoyle, dat hij AIDS drager was. De schooldirectie oordeelde dat hij de lessen mocht blijven bijwonen, maar ook hier begonnen sommige ouders een protestactie. Hun petitie leverde echter maar 43 handtekeningen op en de school boycot doofde uit. Inmiddels had een groep moeders zich verenigd in «The Friends of Mark», en ze zamelden tienduizend dollar voor hem in. Toen Mark vorig jaar stierf, was heel de gemeente verenigd rond zijn graf.

Kinderen zoals Ricky, Robert en Randy zullen in de toekomst wellicht zeldzamer worden, want alle bloedstalen voor transfusies worden nu gescreend op aanwezigheid van het virus. Er is echter een tweede groep kinderen die steeds talrijker wordt: zij die het AIDS-virus bij hun geboorte van hun moeder hebben meegekregen en die het hebben overleefd tot hun schooltijd. Ongeveer de helft van de moeders die drager zijn van het virus, geven het door aan hun kind. Dat kan gebeuren via de baarmoeder, tijdens de bevalling of zelfs via de moedermelk. Er is al een geval bekend van een moeder die een tweeling kreeg, waarvan slechts één van beide kinderen het virus meekreeg. Het gebeurt ook vaak dat moeders pas ontdekken dat ze AIDS hebben, als vastgesteld wordt dat hun pasgeboren baby het heeft. Dan dringt zich telkens dezelfde vraag op: «Wie zal er eerst sterven ik of mijn kind?» En in de meeste gevallen wordt de moeder het eerste slachtoffer en laat zij een AIDS-wees achter. In een stad als New York, waar er dit jaar naar schatting duizend met AIDS besmette kinderen zullen geboren worden, vormt dit een ernstig probleem in het Albert Einstein Hospital leidt dokter Rubinstein er het grootste pediatrie AIDS-centrum van het land, en hij ziet de toekomst zeer duister in. «Ons Health Care systeem is nu al duidelijk niet bestand tegen de opvang van die kinderen. Er is nauwelijks ziekenhuispersoneel te vinden dat hen wil verzorgen, laat staan de liefde geven die hen toekomt. Ik heb overal in advertenties gevraagd voor een assistent om met AIDS-kinderen te werken, maar er kwamen geen sollicitanten opdagen, uit angst voor de ziekte. Hospitaaldirecties weigeren een AIDS-afdeling op te zetten, omdat ze bang zijn dat hun andere patienten zullen wegblijven. Ik heb 50.000 dollar aan donaties ontvangen voor mijn Children's Immunology Research Fund, maar dat is een druppel op een gloeiende plaat. Ik moet al tevreden zijn als de onverschilligheid niet onttaardt in vijandigheid. Een paar jaar geleden kreeg ik anonieme telefoontjes van iemand die dreigde een bom in mijn wagen te plaatsen. Toen ik vorig jaar een bouwplan indiende om mijn prive woning te laten vergroten, probeerden mijn bureu dat met alle middelen te beletten, uit angst dat ik daarin AIDS-kinderen zou onderbrengen. Ik had ook regelingen getroffen om een zomerkamp voor jonge AIDS-patientjes te organiseren, maar toen de eigenaars van het kampeerterrein hoorden om welke kinderen het ging, mocht het niet doorgaan. Ik heb zoveel weerstanden moeten overwinnen dat ik er stilaan zelf moedeloos van word. Met zoveel vijandigheid en zo weinig middelen denk ik niet dat we nog lang kunnen doorgaan. Over een paar jaar zal dit instituut wellicht gesloten zijn, maar het aantal AIDS-kinderen zal blijven stijgen.» In een land waar de rechten van de mens meer dan waar ook hoog in het vaandel worden gedragen, zullen zij de kinderen van de rekening worden. Op de posters waarmee de AIDS-telefoon voor kinderen adverteert, staat te lezen: «Ik heb AIDS: neem mij in je armen als je blijft, ik zal je niet ziek maken...»

Als de zoen bij de oren terecht

(door Rian van Kuppenveld)
Aids. Voor heel wat homoseksuele mannen is het leven drastisch veranderd sinds deze ziekte zijn intrede deed. Sommigen hebben jaren geen seksueel contact meer gehad, velen weten niet precies wat bij het vrijen nu wel en wat eigenlijk niet meer mag, alle informatiecampagnes ten spijt. Een steeds groter wordende groep homoseksuele mannen raakt vrienden en kennissen aan de gevreesde ziekte kwijt en velen vinden het moeilijk goed te reageren op mensen die seropositief zijn of aan Aids lijden. Voor bijna alle homoseksuelen geldt dat het heel moeilijk is de Aids in hun leven in te passen.

Karel van Deun komt uit Antwerpen. Hij is homoseksueel. Het afgelopen weekend heeft hij deelgenomen aan een weekend rond Aids. In een vormingscentrum in de buurt van Barneveld werd onder begeleiding van medewerkers van de Stichting Aanvullende Dienstverlening (Sadi) van vrij-

dag tot zondag gepraat over Aids, gezondheid en seksualiteit. De ligging van het centrum lijkt haast symbolisch voor het isolement waarin veel homoseksuele mannen sinds de ziekte zijn intrede deed terecht zijn gekomen: ver af in de weilanden en zeker op zondag nauwelijks met het openbaar vervoer bereikbaar.

In België zit Aids nog in de taboesfeer. De overheid dropte weliswaar een informatiefolder in iedere huiskamer maar verder wordt er weinig aan gedaan. De ziekte is voor veel Belgen identiek met homoseksualiteit. Karel had inmiddels heel wat over Aids gelezen, maar „Het zijn brokstukken, in feite moet je Aids in je leven zien te integreren. Je moet een zekere levenswijze zien te krijgen. Je levensstijl veranderen“.

Het meest in het oog springende effect van de om zich heen grijpende Aids is de angst, twijfel en onzekerheid onder homoseksuele mannen over het aangaan van een seksuele relatie. De behoefte aan een vaste relatie groeit, het is de beste methode om zo weinig mogelijk risico te lopen. Maar weet je zeker of je „veilig“ bent, moet je jezelf laten testen op seropositief zijn? En hoe zit het met je partner? Veilig vrijen willen de meesten, maar hoe doe je dat en hoe geef je

dat aan? Het zijn allemaal onderwerpen die in het weekend aan de orde kwamen. En het is bepaald niet makkelijk daar over te praten.

Karel: „Je moet anderen in je binnenste laten kijken, hen laten binnendringen in je heel eigen leefwereld, vertellen wat je wel en niet doet, wat je wel en niet fijn vindt. En dat is moeilijk. Ik heb mij indertijd toen ik in de Gaykrant over deze weekenden las, in een impulsieve bui opgegeven, maar ik moest toch wel een drempel overwinnen om echt te gaan“.

Zondagmiddag is Karel blij dat hij gegaan is. Het vrij-uit praten over eigen verlangens bleek makkelijker dan gedacht, vooral vanwege de sfeer van vertrouwen die er al snel ontstond.

Otto Renema en Meine-Willem Dijkstra beleeiden het weekend. Otto: „Praten over Aids is eigenlijk praten over je eigen seksualiteit. Hoe beleeft je die, want vind je fijn. Voor sommigen betekent de noodzaak in de toekomst veilig te vrijen ook dat zij afscheid moeten nemen van gedrag dat ze heel plezierig hebben gevonden. Een van de grootste problemen is aan een partner aan te geven dat je veilig wilt vrijen. Er is inmiddels een speciale veiligheidsspel gekomen, die dat uitstraalt. Hij kan op of aan de achterkant van de rehers gedragen

worden. Otto: „Het is natuurlijk helemaal niet nodig om tijdens het vrijen ineens een vergadering te gaan beleggen over veiligheid. Je kan heel veel non-verbaal doen, bijvoorbeeld een hand wegduwen. Dat is ook communiceren“.

Meine praatte met de groep ondermeer over alternatieven tijdens het vrijen. Ontdek je plekje, heet dat tijdens het weekend. „Je moet eigenlijk komen tot een herwaardering van lichaamsplekken die je voordien niet zo met vrijen associeerde, maar die wel fijn zijn en geen risico betekenen“. Er ontstaat hilariteit als hij de voet als erogene zone aangeeft. Wim geeft aan dat die dan wel eerst gewassen dient te zijn, waarna het genot dat een rituele voetwassing kan brengen ter sprake komt.

Wim woont in Tilburg. Hij schreef zich in voor het weekend naar aanleiding van het gedrag van een vriendin. „Ik heb al jarenlang een heel goede relatie met haar, maar plotseling merkte ik dat ik niet meer op de gebruikelijke manier werd gekust, maar dat de zoen ergens in de buurt van mijn oren terecht kwam. Ik wil dat met haar bespreken, maar dan moest ik eerst wel meer weten. Meer dan de zuiver wetenschappelijke informatie die nu van alle kanten op je afkomt“.

Los van deze ervaringen, die ieder-

een wel heeft, hebben jonge homoseksuelen volgens Otto Renema nog een ander probleem. „Het is heel moeilijk voor hen om voor hun homoseksualiteit uit te komen. Hun ouders leggen meteen de link met Aids en zelf hebben zij het gevoel dat voor hen geen liefde en seks is weggelegd. Toch blijkt juist voor hen zo'n weekend heel bevrijdend te kunnen werken. De reactie van veel ouders is „Prima dan loop je tenminste niet meer in zeven sloten tegelijk“.

Dit jaar komen er nog acht van dergelijke weekends. Het programma voor volgend jaar wordt binnenkort opgesteld. De belangstelling voor de weekends en de eveneens door de Sadi georganiseerde cursussen van vijf avonden, groeit. Naarmate meer mensen hebben deelgenomen, wordt de drempel voor anderen lager. En ook Wim: „Je krijgt hier een duidelijk beeld wat Aids is en hoe je ermee om moet gaan. En door middel van rollenspelletjes leer je ook duidelijk te maken waarom je iets wel en waarom je iets niet doet. Mensen hoeven helemaal geen drempelvrees te hebben, want zodra je hier binnenstapt merk je dat dat niet nodig is. Daarvoor is er veel te veel warmte, onderling begrip en gezamenlijkheid“.

Informatie over de Aids-weekenden en cursussen is te krijgen bij de Sadi, tel. 020 - 222733.

de Volkskrant van DINSDAG 8 SEPTEMBER 1987

COC NOEMT ALGEMENE TEST ONACCEPTABEL

Verzekeraars gaan wellicht Aids-onderzoek eisen

Van onze verslaggeefster
JOSE SMITS

AMSTERDAM — Levensverzekeringsmaatschappijen in Nederland overwegen het invoeren van een algemene test op besmetting met het Aids-virus. Dat zou moeten gebeuren als het te verzekeren bedrag meer bedraagt dan 250 duizend gulden. Een andere mogelijkheid waarover wordt gesproken is het opnemen van een standaardbepaling in polissen dat maatschappijen niets uitkeren, indien blijkt dat de aanvrager binnen vijf jaar na het afsluiten overlijdt aan Aids.

Levensverzekeraars proberen zich met deze maatregelen in te dekken tegen het verkopen van polissen aan mensen die besmet zijn met het Aids-virus. Maatschappijen gaan ervan uit dat het grootste gedeelte van deze groep besmette mensen (die ook wel wordt aangeduid als seropositieven) na verloop van enkele jaren de ziekte Aids ontwikkelt en daaraan overlijdt.

De belangenvereniging van homoseksuelen, het COC, heeft de verzekeraars laten weten dat een algemene test onacceptabel is. Woordvoerder W. van Ginckel: „Het is in strijd met het beleid van staatssecretaris Dees van volksgezondheid, die routinematig testen op Aids afwijst, net als de Gezondheidsraad. Wij zijn tegen een algemene test gezien de gevolgen voor betrokkenen.“

Het COC erkent dat maatschappijen grote financiële risico's kunnen lopen. Eerder heeft het voorgesteld de risico's te dekken door een onderling vereveningsfonds, waarin alle verzekeraars en eventueel de overheid zouden moeten deelnemen. Directievoorzitter M. Fruitema van Nationale Nederlanden Levensverzekeringen Maatschappij wijst dat idee af, omdat de lasten van zo'n fonds volgens hem te hoog zijn.

Besmet

Omdat inmiddels naar schatting tien tot twintigduizend mensen in Nederland zijn besmet, vrezen de verzekeraars op den duur grote financiële schade op te lopen als deze groep niet wordt uitgesloten. De angst bij levensverzekeraars voor die financiële verliezen is

bijzonder sterk, ook al is er geen reële schatting bekend van de hoogte van de schade die verzekeraars verwachten.

De angst wordt gevoed met de onder verzekeraars levende veronderstelling dat met het Aids-virus besmette personen bewust proberen verzekeringsmaatschappijen te benadelen. Een in dit verband opmerkelijk uitspraak staat deze week gepubliceerd in News, een Engelstalig personeelsblad van Nationale Nederlanden, bestemd voor het topkader van het concern.

Fruitema zegt daarin letterlijk: „Het gevaar schuilt in een opzettelijk aanval op onze maatschappij. We hebben redenen om aan te nemen dat bepaalde organisaties van homoseksuelen hun leden adviseren een levensverzekering te kopen wanneer ze ontdekken dat ze zijn geïnfecteerd met het AIDS-virus. We moeten ons daartegen beschermen door middel van een zorgvuldige acceptatiepolitiek.“ Welke organisaties van homoseksuelen Fruitema bedoelt is onduidelijk. Bij navraag blijkt hij op ervaringen in de Verenigde Staten te doelen.

Hij is behalve topfunctionaris van Nationale Nederlanden ook voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Levensverzekeraars NVL. In die functie is hij al enige tijd betrokken bij het overleg met de artsenorganisatie KNMG en maatschappelijke organisaties, zoals het COC, over de gevolgen van Aids voor verzekeraars.

In dat overleg kondigden de Vereniging van Levensverzekeraars NVL aan dat ze wilden proberen met Aids besmette personen zoveel mogelijk uit

te sluiten. In overleg is gezocht naar een manier die niet al te stigmatiserend werkt voor de bekende risicogroepen: homoseksuele mannen en mensen die drugs spuiten.

Vraag

Dat overleg heeft geleid tot een nieuw geformuleerde standaardvraag op aanvraagformulieren, die inmiddels door de meeste levensverzekeringsmaatschappijen wordt gehanteerd. De vraag luidt volgens het advies van de NVL: „Is uw bloed wel eens onderzocht op bijvoorbeeld bloedziekte, suikerziekte, geelzucht, seksueel overdraagbare aandoening zoals syfilis en Aids, vetgehalte.“ De volgende vraag luidt dan: „Wat was het resultaat?“

Wie ooit een onderzoek heeft laten doen naar besmetting met Aids en de uitslag positief (dus besmet) kreeg, moet dat invullen naar waarheid. Er is geen verzekeringsmaatschappij in Nederland die een polis verkoopt aan iemand die besmet is.

Volgens Fruitema zijn levensverzekeraars bang dat het opnemen van deze vraag op de formulieren de maatschappijen niet afdoende beschermt tegen de financiële risico's die met Aids besmette klanten van verzekeringsmaatschappijen zouden vormen. Aanvragers van polissen kunnen bewust liegen, als ze het formulier invullen. Daarop duidt Fruitema als hij het heeft over „een opzettelijke aanval op onze maatschappij“.

Hij is ook bang dat veel mensen weigeren hun bloed te laten testen. In Nederland weigeren inderdaad veel mensen zich te laten testen op Aids. Zij volgen daarmee adviezen van medici en belangenorganisaties van homoseksuelen. Een negatieve uitslag (geen besmetting) leidt volgens hen tot schijnzekerheid. Aids-besmetting kan na een test optreden als bij het vrijen geen voorzorgsmaatregelen (het gebruik van condoms bijvoorbeeld) worden genomen.

komt
hi no

Vrijdag 25-9-1987

'Rechter moet kind onder twaalf horen'

Van een onzer verslaggeefsters
ROTTERDAM - Kinderen die betrokken zijn bij echtscheidingszaken moeten niet vanaf hun twaalfde, maar vanaf hun tiende gehoord worden door de rechter. Ook jongere kinderen moeten gebruik kunnen maken van het hoorrecht wanneer zij daar de wens toe uitspreken.

Drs. Carla van Wamelen pleit deze verlagings van de leeftijdsgrens in haar proefschrift 'Ouderschap en ouderlijk gezag na scheiding'. Gisteren is zij hierop gepromoveerd bij de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Van Wamelen vroeg ruim achthonderd leerlingen van zestien basisscholen in Arnhem en Schiedam naar hun mening over gezin en echtscheiding.

Negen tot dertien

De ondervraagden variëren in leeftijd van negen tot dertien jaar. Het merendeel woont in een twee-oudergezin. Honderd kinderen hebben de scheiding van hun ouders meegemaakt. Van deze groep wonen er zeventig in een één-oudergezin en dertig kinderen hebben inmiddels een stiefouder.

Bijna allemaal zijn ze het erover eens dat ouders moeten scheiden als ze het samen niet meer kunnen vinden. Uit hun argumenten blijkt niet alleen begrip voor de situatie van ou-

ders. Zij vinden ook dat kinderen de dupe kunnen worden van een slechte sfeer thuis.

De tolerantie is minder groot als hun eigen belangen in het geding zijn.

Slechts een kwart van de ondervraagden is het ermee eens dat ouders van jonge kinderen mogen scheiden. De rest is ervan overtuigd dat een kind twee ouders nodig heeft.

In een één-oudergezin zou het tekort komen.

Op de vraag wat er met kinderen moet gebeuren als hun ouders gaan scheiden, antwoordt ongeveer de helft van de ondervraagden dat zij bij één van de ouders kunnen wonen.

Afwisselend

Zeven procent noemt de mogelijkheid dat het kind afwisselend bij elk van de ouders intrekt. Nogal wat leerlingen hebben verkeerde voorstellingen die een scheiding extra bedreigend maken.

Zij denken dat kinderen in inrichtingen, tehuisen en pleeggezinnen terecht kunnen komen.

Verreweg de meeste ondervraagden vinden dat er na de scheiding contact moet blijven tussen het kind en de ouder die ergens anders woont.

Volgens tachtig procent moeten er vaste afspraken komen over deze omgang. Zij denken aan minstens twee keer per maand. Het liefst zouden zij dan een dagje uitgaan of spelletjes doen.

De kinderen uit een twee-oudergezin denken dat het anders is om alleen bij een moeder te wonen dan bij een vader. Zij vinden de eerste mogelijkheid het meest voor de hand liggend.

Toch staan ze niet negatief tegenover een alleenstaande vader die zijn kinderen opvoedt. Maar dan moet hij zijn werktijden wel zodanig regelen, dat hij vaak bij de kinderen kan zijn. Bovendien moet hij zich weten te redden in het huishouden, traditioneel een taak van vrouwen.

Durven kinderen zelf tegen hun ouders te zeggen bij wie zij na de scheiding willen wonen? 'Nee' zegt veertig procent van de basisschoolleerlingen.

Straf of slaag

De ene helft van deze groep denkt vooral aan een negatieve reactie van de niet gekozen ouder in de vorm van straf of slaag. De anderen vermoeden dat een kind zijn ouders liever niet wil kwetsen. Het hoorrecht voor kinderen van twaalf jaar en ouder is volgens driekwart van de ondervraagden een goede zaak. Toch vindt de helft dat jongere kinderen ook gehoord moeten worden.

Op grond van dit onderzoek pleit Carla van Wamelen ervoor dat er een zogeheten 'Wohlfahrtenspflicht' voor gescheiden ouders in de wet moet worden opgenomen.

Ook moeten kinderen het recht krijgen op informatie over de ouder bij wie het na de scheiding niet woont.

Bezuinigen op de rechtsorde is fataal

Door Aad Kosto *NRC 15*

Onder de titel „Rechtspraak moet ook gebruik maken van niet-juristen” verscheen afgelopen zaterdag op de Opiniëpagina van NRC Handelsblad een artikel van de hand van J.B. van der Kooij, wetenschappelijk hoofddambtenaar te Groningen. Na een aanval op de „subcultuur, genaamd justitie” roept hij de volksvertegenwoordigers op zich te realiseren „dat er iets fundamenteel mis is met de bestaande rechtshandhaving”.

Van der Kooij reikt vervolgens een eenvoudig middel aan: aan iedere rechtsprekende instelling moet een niet-jurist worden toegevoegd. Deze krijgt een absolute machtspositie. Hij mag een veto uitspreken over vonnissen en septs die op „irrelevante jurisprudentie” berusten, terwijl hij ook toezicht moet houden op een „adequate uitvoering van de vonnissen”. Dusdoende zal ook een eind kunnen worden gemaakt aan een visie op de vrijheidsstraf, die de gevangenis heeft omgebouwd tot een „psycho-sociaal welzijnsinstituut” voor ontspoorde. Eindresultaat is dan dat een rechtsstaat terugkeert, waarin angstgevoelens zijn verdwenen, behalve bij de potentiële misdadiger.

Ondoordacht

Van der Kooij's kritiek is tot op zekere hoogte terecht maar zijn voorstel is ondoordacht. Er is inderdaad veel mis met de rechtshandhaving. En dat is de meeste volksvertegenwoordigers wel degelijk opgevallen. Regels worden massaal overtreden, maar gemiddeld slechts 23 procent van wat aan normaal wettig gedrag ter kennis van de politie komt, wordt opgehelderd. Een hoog percentage, vooral van de zogeheten veel voorkomende criminaliteit,

komt nooit voor de rechter. Er is een tekort aan cellen, waardoor menig „euvelvader” ten onrechte op vrije voeten gaat. In huizen van bewaring en gevangenis kan misdadig gedrag vaak niet worden voorkomen, wat bij aanwezigheid van zoveel talent ook niet zo verwonderlijk is.

Er is op grond hiervan veel onrust bij het volk en zijn vertegenwoordigers. Die onrust kan het kookpunt bereiken als ook nog blijkt dat vormfouten in de procesregels, het zoek raken van dossiers, of het verstrijken van te veel tijd ertoe leiden dat verdachten van misdrijven vrijuit gaan. Regering en volksvertegenwoordiging hebben het vraagstuk van de criminaliteitsbestrijding al enkele jaren zeer nadrukkelijk op de politieke agenda. Het kabinet heeft een nota „Samenleving en criminaliteit” uitgebracht, gevolgd door voortgangsrapporten, waarvan de jongste deze week mag worden verwacht. De Kamer debatteerde bij verschillende gelegenheden over het vraagstuk. Uit een en ander vloeit wel degelijk iets voort dat uitzicht op verbetering kan geven.

Maar het is niet genoeg. Justitie en politie hebben achterstanden uit het verleden, omdat men vroeger te deftig was om zich te storten in de politieke slag om de middelen. Beide overheidsorganen worden daarbij geconfronteerd met een toenemende vraag naar hun diensten, die de groei van de bevolking ruimschoots te boven gaat. Die diensten bestaan uit het verlenen van hulp, het beslechten van civiele geschillen, het opspo-

ren en vervolgen van strafbare feiten en het executeren van vonnissen. Alles volgens strikte regels, die waarborgen inhouden voor de verdachte, die tegenover de machtige overheid als zwakke partij geldt.

Deeloplossingen

Er is een veel voorkomende, hinderlijke criminaliteit en een zware georganiseerde misdaad, die internationaal vertakt is. Er zijn geweldige criminele vermogens, die beroepsmisdadigers in staat stellen met alle moderne technische middelen en duur betaalde adviseurs hun wetsschendingen uit te voeren en de strafrechtelijke gevolgen te ontlopen. Tussen een deel van de misdaad en de overheid is het machtsevenwicht verschoven, doordat politie en openbaar ministerie door geldgebrek minder geschat in stelling kunnen brengen dan de tegenstanders.

De regering onderkent het probleem, maar heeft de neiging vooral te kiezen voor deeloplossingen die geen of weinig geld kosten. Zo zijn politie en rechterlijke macht onderworpen aan efficiëntie-onderzoeken, die tot reorganisaties leiden. Er worden wetswijzigingen doorgevoerd, waardoor de alleen rechtsprekende rechter in toenemende mate de meervoudige Kamer vervangt. Er komen voorstellen voor alternatieve sancties en het administratief afdoen van verkeersovertredingen. Politie en justitie mogen in kwaliteit van hulpofficier van justitie bij overtredingen aan verdachten een

transactie aanbieden en op basis van experiment is dat straks hier en daar ook mogelijk voor het misdrijf winkeldiefstal. Onderzocht wordt in hoeverre criminele vermogens met omkering van bewijslast mogen worden aangetast, als hun eigenaars schuldig zijn bevonden aan het bedrijven van zware misdaden.

Maar budgettaire is het mis. De regering stelt politie en justitie niet vrij van het algehele bezuinigingsbeleid. Weliswaar wordt iets gedaan aan het inhalen van achterstanden, bijvoorbeeld door het bouwen van vijf nieuwe gevangenis en een zekere uitbreiding van personeel, maar vervolgens worden weer kortingen toegepast.

Simpel

In dit licht is het wel buitengewoon simpel om de problemen terug te brengen tot wereldvreemde juristen, die door een niet-jurist moeten worden gecorrigeerd. Een niet-jurist overigens, die toch zoveel jurist moet zijn dat hij kan beoordelen wat „irrelevante jurisprudentie” is en die bovendien het tekort aan cellen kan oplossen. Zulke eenvoudige oplossingen bestaan niet.

Het gaat in werkelijkheid om de politieke wil voldoende middelen ter beschikking te stellen om de rechtsorde op een voor de samenleving aanvaardbaar niveau te handhaven. Daaraan ontbreekt het. Het kabinet is vervuld van het ideaal van de terugtrekkende overheid. Door ook te bezuinigen op de rechtsorde, wordt het tevens het kabinet van de terugwankelende overheid. Dat is pas fataal voor de rechtshandhaving.

De auteur is lid van de Tweede Kamer voor de PvdA.

WOENSDAG 9 SEPTEMBER 1987

Stadsblad (Utrecht)

De Utrechtse Politie (36): De Kinderpolitie WE MOETEN VAAK ONSTELLELENDE CONCLUSIES

(door Piet Imbos)

UTRECHT — "Onze eerste en belangrijkste taak is het opsporen van strafbare feiten door jeugdigen. Laat daar geen twijfel over bestaan. Daarnaast besteden we veel aandacht en tijd aan de begeleiding van deze jeugd. Waarom doen ze het en kunnen we iets aan de aanwezige omstandigheden, die debet zijn aan een ontsporing, wijzigen, zodat het bij die ene - of soms tweede - keer, dat er van een ontsporing sprake is, blijft. We zien, dat we hiermee op de goede weg zijn. Dat bemoedigt ons en geeft aanleiding niet te gaan af wijken van de door ons gevolgde methodes."

Aldus commissaris Weger Doeven, chef van de Utrechtse kinder- en zedenpolitie met wie we - en daar was ook de waarnemend chef, inspectrice Wilma Kloosterman, bij aanwezig als gesprekspartner - hebben gepraat om deel nr. 36 in onze serie, die uiteindelijk uit 40 afleveringen zal gaan bestaan, samen te stellen.

Uitsluitend over kinderen, die in de fout gaan of over kinderen, die thuis door de familie worden misbruikt en dan doelen we op b.z. incest en kindermishandeling. Het "zedendeel" van deze afdeling doen we dan een volgende keer.

1/10 mag niet gepubliceerd

Triest

Doeven en Kloosterman hebben voor de gestelde taken, waarvan zij de leiding hebben, de beschikking over een adjudant, drie brigadiers en twaalf rechercheurs. Doorlopend bezig met "kinderwerk" in de meest nare en trieste betekenis van dit woord. Oppakken en voorgeleiden om de rechtvaardige straf te ondergaan. Of niet commissaris?

"Dus niet altijd. Stel het zo maar. Pleegt de jeugd geweld, dan is er geen twijfel mogelijk. Een proces-verbaal is onvermijdelijk en justitie doet de verdere afhandeling. Maar er is meer. Noem het maar het jaffen, de tasjesroof door kinderen en meer van dat fraais. Eerst opsporen en proberen er alles uit te krijgen. Ze met een schone lei laten eindigen bij ons. Dat geeft ze lucht en een bevrijdend gevoel. Kan er veel toe bijdragen, dat ze tot inkeer

komen en zien, dat wat ze deden tot een heilloze weg leidt. We zullen vaak het proces-verbaal achterwege laten. Wat zijn de gezinsomstandigheden? Is er sprake van verwaarlozing? Hoe staat het er thuis voor? Ontstellende conclusies moeten we vaak trekken en dan komt toch de gewetensvraag 'moet zo'n kind hier nu de dupe van worden of gaan we proberen om samen met goedwillende ouders een andere richting aan hun opvoeding te geven'. Een opvoeding waarna geen plaats meer is voor deze delicten. Naast ons vaste team kunnen we beschikken over tal van instanties, die verder kunnen met deze kinderen en de mogelijkheden en instrumenten bezitten alsnog wat ten goede aan hun opvoeding te doen".

Moeizaam

Hoevaak lukt iets dergelijks, wordt deze optiek niet te veel geïdealiseerd en wat doet men met de onverbeterlijken, de zgn. recidivisten onder de jeugdigen? Wilma Kloosterman: "Idealiseren doen we niet. Altijd blijft het boven water halen van zaken onze eerste opdracht. Voor de recidivisten hebben we minder genade. We zullen het vaak en soms heel moeizaam proberen om het rechte pad weer voor ze te vinden. Men kan daarbij op onze volledige steun en medewerking rekenen. Er zijn echter grenzen en dan is ons geduld uit en over en treedt de wet volledig in werking. Toch zien we, dat deze cliëntgerichte dienstbaarheid profijt afwerpt. Zo staat vast, dat 40% van de jeugd na een vergrip niet meer bij ons terugkomt en kennelijk is genezen. 65 a 70% blijft na de tweede keer uit de handen van de politie en dat vinden we toch dusdanig moedigevende getallen, dat het ons sterkt in de mening, dat alleen maar rücksichtslos straffen vaak niet de enige en juiste oplossing

Commissaris Weger Doeven en inspectrice Wilma Kloosterman: "Kindermisdaad vaak synoniem aan kinderteed".

is, maar dat preventief bezig zijn wel degelijk vele oplossingen aandraagt".

Schrijnend

Het aantal verdachten van jonge leeftijd (tot 18 jaar) was in Utrecht in één jaar 1850. Circa 75% van dit aantal bestond uit jongens. Daarnaast waren er ook 200 zgn. weglopers. Kinderen, die van huis weg tippelden in al die gevallen heeft men bij de kinderpolitie het oog minstens niet zo veel en intensief gericht op het "huiselijke verkeer" waarna zo'n kind vertoert. En dat men daarbij tegen de meest schrijnende omstandigheden aanloopt en toestanden aantreft, die als hemelschreiend gekenschetst mogen worden, is overduidelijk. Er spelen zich dingen in onze samenleving af - en dat misschien wel vlak naast onze deur - die een normaal mens niet voor denkbaar houdt. Helaas grijpt de verwording ook in gezinsverband steeds nadrukkelijker om zich heen.

Commissaris, wat zijn het voor mensen waaruit Uw afdeling bestaat en hoe komt men bij dit onderdeel? Doeven: "Het zal duidelijk zijn, dat een heel groot stuk

interesse voor de wijze van leven in deze bijna op hol geslagen wereld ten aanzien van de jeugd aanwezig moet zijn bij deze mensen. Sociale beweging, moet zich kunnen en willen inleven in de wereld van kinderen, en over gaven beschikken om met ze te kunnen praten, vertrouwen bij ze op te wekken en dat op een manier, waardoor ze bereid zijn schoon schip te willen maken met alles wat er eens verkeerd ging. Een reinigingsproces voor het geweten. Maar ook goede gesprekken kunnen voeren met ouders, die vaak volledig aan de zelfkant van de maatschappij staan. Kortom, tact en vakmanschap, geduld en overredingskracht, maar bovenal begaan zijn met het lot van kinderen. Zonder daarbij sentimenteel of emotioneel te worden. Altijd politiemans blijven. Ook alle sores, die men dagelijks tegenkomt, na afloop van de dienst van zich af weten te zetten. Anders ontlaardt het werk wellicht in een nachtmerrie en draagt men 24 uur per dag a lie ellende waar men mee en aan moet werken, met zich mee. Wie bij ons solliciteert heeft die beweging. Anders toont hij geen interesse. Ook wij zullen zeer

scherp zijn bij het beoordelen of iemand bij ons past voor dit heel apart soort politiewerk".

Kindermishandeling en incest. Komt het nu zo vaak voor, overdrijft men het niet een beetje met de aantallen en hoe gaat men er bij de Utrechtse politie mee om? Wilma Kloosterman: "Nee, men overdrijft niet. Het staat onomstotelijk vast, dat in 10% van de gezinnen in ons land min of meer sprake is van incest. In de ruimste betekenis en niet alleen van ouders met hun kinderen, maar ook met andere familieleden en zelfs met burens, huisvrienden, collega's e.d. Verstaan we allemaal onder incest met minderjarige kinderen. Kindermishandeling door ouders kunnen we eigenlijk niet in procenten weergeven. Wat wij er van bemerken zal wel het topje van de ijsberg zijn. Het meeste komt helaas nooit boven water. Men spreekt er niet over, men durft ons er niet over in te

lichten. Men zwijgt. Ook als men bijna zeker weet dat men ouders kent, die het niet zo nauw met hun kinderen nemen in deze".

Vertrouwelijk

Inderdaad, het zal niet meevalen om bij de politie aan te kloppen als men bedenkingen heeft tegen een bepaalde handelwijze door ouders, die men kent, misschien wel tot de familie- of kennissenkring behoren, maar waaruit af te leiden valt dat ze hun kind(eren) mishandelen of kastijdingen toedienen, die niet geoorloofd zijn. Hoe moet dat, Wilma, wat doen jullie met deze meldingen? In de eerste plaats kan men er van verzekerd zijn, dat wij er het etiket VERTROUWELIJK op plakken en nooit en te nimmer onze bronnen zullen prijsgeven.

Tegenover niemand. We gaan uiterst voorzichtig met die meldingen om. Niet direct naar die ouders stappen en ze hardhandig aanpakken en om verantwoording vragen. O nee, we hebben diverse andere onderzoeksmethoden, die ons de kans geven om de uitgesproken vermoedens te checken zonder dat die ouders er ook maar iets van bemerken. Indien wij de ouders er over gaan onderhouden, dan staat het vrijwel vast, dat we het aan het goede eind hebben. Maar nogmaals, ik wil het benadrukken, loop die vermoedens niet op te vreten en kom er mee naar ons toe. Aarzel niet, voel u ook niet beschaamd tegenover die ouders als U het misschien mis heeft, maar denk in de eerste plaats aan het kind, dat misschien ontstellend veel leed wordt berokkent omdat niemand de moeite neemt voor hem of haar in de bres te springen en de politie er van op de hoogte te brengen. Laat dat argument voldoende zijn, om een eventuele aarzeling om dit te melden, weg te nemen. Later, als het op een andere manier bekend wordt en de schade bij een kind onherstelbaar blijkt, zou men zich de haren uit het hoofd kunnen trekken vanwege dat weifelende optreden".

TREKKEN

Zes kogels in de borst van Pixote

Het tragische einde van een Braziliaans kindsterretje Tr 10

Twee weken geleden een klein bericht in de krant: Pixote, het Braziliaanse kindsterretje uit de gelijknamige film, vindt de dood in een vuurgevecht met de politie. Fernando Ramos da Silva, zoals zijn echte naam luidt, was twaalf toen hij het straatboefje speelde in de uitzichtloosheid van een Braziliaanse sloppenwijk. De film maakte wereldwijd diepe indruk. Voor Pixote zelf was de film geen bevrijding: hij raakte in de vergetelheid en stierf, acht jaar na de film, door een politiekogel. Was het eigenlijk wel een vuurgevecht, of was het moord? De tragiek van Fernando Ramos da Silva was dat hij zijn rol in Pixote later in praktijk bracht. Hij werd een kleine crimineel. Meer nog dan de film zelf demonstreert zijn levenslot de schrijnende omstandigheden waarin Braziliaanse jongeren opgroeien.

door Johan Scheffer

Met zes kogels in de borst en twee in de rechterarm vond „Pixote“ de dood. In de kamer van tien vierkante meter ligt onder een bed een grote bloedplas; het was hier, zich verschuilend voor de hem achtervolgende politie, dat „Pixote“ werd geëxecuteerd.

De kogelgaten in de vloer en in de muur zijn stille getuigen. „Pixote“ was ongewapend, de medebewoners van het huis hebben niets van een vuurgevecht tussen de agenten en de vluchteling vernomen. Een van de bewoners heeft „Pixote“ zelfs duidelijk horen roepen: „Maak me niet dood, ik heb een dochterje groot te brengen“. Volgens de politie heeft de dood

van „Pixote“ op een heel andere wijze plaatsgevonden en in hun verklaring wordt, zoals gewoonlijk, het heldhaftig optreden van de politie geprezen die „Pixote“ omsingelde nadat deze een voorbijganger had overvallen. De met een pistool gewapende „Pixote“ zou zich verzet hebben en in het daarop volgende vuurgevecht sneuvelde „Pixote“. In de verklaring zwaaide de politie zichzelf geen lof toe voor de zuiverheid waarmee de schoten gericht waren, namelijk zes schoten op dezelfde plaats: in de borst!

Misdadiger

Wanneer er zulke tegenstrijdige verklaringen worden afgelegd besluit men altijd een „rigoreus onder-

Links Da Silva als filmster Pixote, rechts als zichzelf in 1984.

FOTO'S AP

zoek“ in te stellen naar de ware toedracht. Het resultaat van dit soort onderzoeken spreekt bijna altijd de politie vrij, maar in het geval van „Pixote“ zou het onderzoek, heel misschien een andere uitslag kunnen krijgen. „Pixote“ was geen zware misdadiger. Bovendien had hij nationale en internationale faam verworven door de rol die hij in de gelijknamige film speelde. Een film die in 1979 uitkwam en geproduceerd werd door de tot Braziliaan genaturaliseerde Argentijn Hector Babenco. Het is een van de bekendste Braziliaanse films geworden waarin op

harde en realistische wijze het dagelijks leven van de Braziliaanse minderjarige straatboefjes wordt uitgebeeld. Fernando Ramos da Silva, de werkelijke naam van „Pixote“, had de hoofdrol en vormde met zes andere kinderen een kleine bende die van diefstallen en overvallen leefde, zelfs niet voor een moord terugdeinsde en voor de „grote“ jongens van de onderwereld niet onderdeed. Uit 1300 kandidaten verkozen, kreeg „Pixote“ echter niet dat succes dat de film behaalde. Voor zijn optreden in de film kreeg hij het

voor die tijd redelijk bedrag van duizend dollar. Toch deed hij de cineast Babenco later een proces aan om een percentage van de opbrengst voor zich op te eisen. Het proces werd ingetrokken en nadat Babenco de familie van „Pixote“ een huis aanbood in het tegen São Paulo aangelegen stadje Diadema, waar hij ook de dood vond. Toen „Pixote“ op twaalfjarige leeftijd zijn rol speelde, was hij wel arm, maar had bepaald geen ervaring als straatboefje. Hij was timide, voelde werkelijke angst in zijn levensechte rol van jeugdig moordenaar en overvaller die zich door een menigte achtervolgd ziet.

Zeurende toon

Het succes in zijn rol bezorgde hem contracten bij de televisie, maar hier volgde het geluk hem niet: op veertienjarige leeftijd was „Pixote“ weer even arm als te voren, die op zeurende toon aan zijn moeder vroeg wanneer hij nou eens een paar nieuwe schoenen zou krijgen. Op zestienjarige leeftijd bracht „Pixote“ in de film geleerde situaties in de praktijk en pleegde zijn eerste grote diefstal, waarbij hij door de bureu herkend werd als de jeugdige acteur van de film. In 1985 werd „Pixote“ gevangen genomen met een vuurwapen in zijn bezit, na de gevangenneming beklagde hij zich over de ondergane martelingen die hem misdaden deed bekennen die hij niet bedreven had. Toen hij achttien jaar oud was

trouwde hij met Maria Aparecida en was vader van een dochterje, Jacqueline. De meningen over „Pixote“, na zijn dood zijn verdeeld, waar de een spreekt over „Pixote“ die een werkzaam burger zou zijn geworden spreekt een ander over de rust die de dood van „Pixote“ aan vele mensen zal geven, een duidelijke aanwijzing dat „Pixote“ zich welbewust op het misdadigerspad bevond.

Gevoelig

Hector Babenco weigerde commentaar te leveren op de dood van „Pixote“, maar in een in juli afgelegd interview verklaarde hij dat „Pixote“ nooit een misdadiger was geweest, maar een uiterst gevoelige jongen, die tijdens de opname van de film met alle respect en lief-

de was behandeld door hen die verantwoordelijk waren voor de productie van de film.

„Pixote“ is de weg van talloze andere Braziliaanse minderjarigen gegaan en zal, helaas, ook niet de laatste zijn. Was de film van Babenco indertijd een klap in het gezicht van diegenen die weigerden het probleem van de minderjarigen onder ogen te zien, de dood van „Pixote“ zal opnieuw de schrijnende problemen van de Braziliaanse jeugd aan de kaak stellen.

In de tijd die verlopen is tussen „Pixote's“ rol in de film en zijn gewelddadige dood, is maar bitter weinig veranderd.

Tubantia
VRIJDAG 4 SEPTEMBER 1987

Thailand wil af van imago sexparadijs

(Van onze correspondent)

BANGKOK (IPS) - Stripteashows in de „go-go“ bars, neonlicht in de klinieken voor geslachtsziekten en gouden tempels in een zee van flitslicht, dat ziet het gros van de drie miljoen toeristen die Thailand dit jaar bezoeken.

Het is het jaar van het toerisme in Thailand. De bezoekers spekken het land met handenvol dollars. Maar steeds meer Thailanders willen af van het imago van „seks- en zonneparadijs“. Thailand heeft niet te bieden, zeggen ze.

Op conferenties, seminars en in forumsdiscussies is het toerismebeleid het afgelopen jaar uitgebreid besproken. Aids dook telkens weer op als het meest acute probleem. Naar schatting een derde van de toeristen komt louter en alleen voor het nachtleven in de hoofdstad. Er zijn al tekenen dat mensen het land niet

■ Een immens beeld van Boeddha in Thailand

meer opzoeken uit vrees voor besmetting met het Aids-virus.

Bovendien zouden steeds meer toeristen teleurgesteld zijn als ze zien dat hartje Bangkok veel weg heeft van een gemiddelde westerse hoofdstad. Prostituees van beide seksen schuimen de straten af. Zakkenrollers slaan hun slag in de moderne bussen. Rond de honderden benemede boeddhistische tempels verdringen zich handelaren in plastic boeddha's, goedkope horloges en westerse sigaretten.

Maar het toerisme legt Thailand geen wonden. Per jaar stroomt ruim vier miljard gulden aan harde valuta binnen en de sector levert duizenden banen op. „De regering kijkt door een Christen Doer bril“, zegt Chavant Pholpoke, een gids die alternatieve reizen in het land organiseert. Hij wil toeristen het echte leven van het land laten zien.

„We kijken onderweg niet door

cameralenzen of van achter de ramen van bussen met airconditioning“, legt hij uit. Pholpoke neemt zijn klanten mee naar het platteland. Daar kunnen ze kennismaken met de boeren, die nog altijd 70 procent van de Thaise bevolking uitmaken.

Pholpoke vindt dat de regering het imago van „seks- en zonneparadijs“ zelf in de hand heeft gewerkt. „Ze laten de toeristen alleen zien wat zij willen dat ze zien. De meesten hebben geen zin in armoede en politiek“.

Politie oordeelt net zo over verkrachting als hulpverlener

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Rechercheurs van de zedenpolitie oordelen niet anders over de geloofwaardigheid van een aangifte van verkrachting dan hulpverleners doorgaans doen.

Het idee dat hulpverleners bij uitstek de zijde van het slachtoffer kiezen en de politie vanuit het rechtsbestel de kant van de dader niet uit het oog wil verliezen, wordt door onderzoekers van de Vrije Universiteit in Amsterdam behoorlijk onderuitgehaald.

Bovendien maakt het niets uit of de vrouw door een mannelijke of vrouwelijke politiemanager of hulpverlener wordt gehoord. Het enige verschil is dat mannen meer vragen stellen over de situatie vóór de verkrachting, terwijl vrouwen juist veel meer over de verkrachting zelf willen weten.

De onderzoekers vragen zich af wat 'slachtoffer-vriendelijker' is. „Je kunt stellen dat vragen over de verkrachting zelf harder aankomen dan vragen die de situatie over het voorgaande betreffen.”

Slachtoffers

De resultaten van het onderzoek staan in het septembernummer van het Algemeen politiebied. De laatste jaren is er veel aandacht voor de positie van slachtoffers bij zedenmisdrijven.

Op aandrang van de Emancipatieraad kunnen slachtoffers nu kiezen

of zij door een mannelijke of vrouwelijke rechercheur verhoord willen worden. Zij mogen ook een vertrouwenspersoon meenemen.

Verhoor

De onderzoekers wilden wel eens weten hoe zo'n verhoor verloopt, welke vragen er worden gesteld. Ze legden 59 zedenrechercheurs en 31 hulpverleners een aangifte voor van een meisje dat na een feestje niet meer naar huis kan doordat ze de laatste bus heeft gemist.

Ze slaapt uiteindelijk bij een vriend van het meisje dat het feest heeft

georganiseerd. Ze kan niet in slaap komen en besluit bij de jongen in bed te kruipen. De volgende ochtend doet ze aangifte van verkrachting.

Verkrachting

Ging het nu om verkrachting of niet? Zowel hulpverleners als rechercheurs vonden van wel. Ze hadden alleen een verschillend beeld van de gemiddelde Nederlandse man.

Hulpverleners zien hem eerder als potentiële verkrachter dan de rechercheur.

Maar dat heeft op de uiteindelijke beoordeling geen invloed. Hulpverleners vinden het gebeuren wel ernstiger en vinden de verantwoordelijkheid van de jongen groter dan van het meisje, aldus de onderzoekers.

Het is niet zo opmerkelijk dat alle proefpersonen alles wilden weten over de verkrachting zelf. Maar het viel de onderzoekers op dat er ook zeer persoonlijke vragen gesteld aan het slachtoffer, of zij een vriend heeft en 'weleens vaker een nachte wegbleef'.

Eenoudergezin heel tevreden

Par 2

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM - Alleenstaande ouders moeten meer moeite doen om hun leven te organiseren, maar in het algemeen zijn ze toch tevreden over hun situatie. Juist het feit dat het de geschieden ouders of bewust onghewilde moeders en vaders toch lukt om voor zichzelf en hun kinderen te zorgen, scheidt tevredenheid.

Die conclusie trekken vier studenten opvoedkunde aan de Universiteit van Amsterdam uit een enquête onder 128 alleenstaande ouders, voornamelijk afkomstig uit de Randstad. Hoewel de onderzochte groep niet helemaal representatief is voor alle alleenstaande ouders in Nederland, loont het onderzoek, dat gehouden werd voor de Stichting Emancipatie Eenoudergezin, een tending dat geschieden ouders tevredener zijn dan onghewilden.

Toch kan het nog heter: kinderopvang en flexibele werktijden zouden de alleenstaande ouders nog tevredener stemmen.

De heilstaat van Voorhoeve naar Zwitsers model

door Louis Cornelisse

BUNNIK - Het trotse beeld van de Nederlander, die in het buitenland bekend stond om zijn dadendrang, zijn noeste werkmoraal, zijn onafhankelijkheid, wat is daar van over? Een zwak, ziek en misselijk type, dat vegeteert op zijn verloederd laagland.

Joris Voorhoeve schetste zaterdag op de partijraad van de VVD hartstochtelijk de contouren van wat er van het eens zo machtige Holland in zijn ogen geworden is. Een land dat in een krappe twintig jaar tijd naar de knoppen is geholpen 'door slap bestuur, sociaal geexperimenteer en linkse wijsneuzigheid'. En niet alleen hij, Voorhoeve, heeft het opgemerkt. Ook buitenlandse opiniebladen hebben het in de gaten. In de schitterend tot partijcentrum verbouwde boerenhoeve in Bunnik leek die boze wereld wel erg ver weg. Toch konden VVD'ers zich er heel wat bij voorstellen. En voor degene die toch wat twijfelde aan zijn sombere woorden had Voorhoeve daar aan de Camminghalaan (wat nog een beetje herinnerde aan de niet aanwezige ex-voorzitter Kamminga), wat dia's meegenomen met grafieken van gezaghebbende instituten.

Voorhoeve deed er alles aan om zijn partijgenoten vooral geen genoegelijke middag te bezorgen met woorden als 'het karwei is bijna af' of 'het moeras is bijna drooggelegd'. Nee, zo rap gaat dat niet. „In twee decennia”, zei hij, „waarin Nederland door losbandig financieel beleid de overheidsstekorten liet oplopen, een omvangrijk en buitensporig duur verzorgingsstelsel schiep, de rechtshandhaving liet lopen, het onderwijsstelsel door voortdurend geexperimenteer op zijn kop zette - in diezelfde jaren nam Nederland wel een beleerend houding tegenover het buitenland in. Het kleine jongetje dat zijn vinger niet in de dijk liet, maar ophief naar het buitenland. Nu moet hij pompen om niet te verzuipen.” Dat in die twintig jaar de VVD meestijds in het kabinet zat, vergat Voorhoeve voor het gemak maar even. Voor hem is belangrijker dat de liberalen altijd al hebben gezegd dat het mis zou gaan met het land. Maar, zo had de liberaal ondervonden, gelukkig wordt er nu naar de VVD geluisterd. „Het kabinet is een goed team. De teamleider, premier

Lubbers, is een vindingrijk man. Voor elk politiek probleem weet hij negen alternatieve oplossingen te bedenken. Zijn enige zwakte is, dat hij niet weet welke variant echt werkt. Daar heeft hij steeds weer de VVD voor nodig.”

Reddende engel

De VVD als reddende engel. De fractieleider zag het helemaal voor zich. Hij wist ook al aan welk land Nederland zich voortaan wel of juist niet zou moeten spiegelen. Er moet in ieder geval een beetje gekken worden naar België, Duitsland, Engeland en de VS. Daar worden de belastingen verlaagd. Maar nog mooier is het in Zwitserland, waar de staat zo netjes op de franken past. Voorhoeve: „De vruchten van zuinig beleid zijn een zeer lage staatschuld en lage collectieve uitgaven. Toch is er een fatsoenlijk sociaal stelsel. De werkloosheid is nog maar 0,8 procent.” Voorhoeve verzweeg daarbij dat die fatsoenlijke Zwitsers op alle mogelijke manieren buitenlandse werknemers het leven zuur maken, opdat ze zo snel mogelijk vertrekken.

Een land waar Nederland beslist niet naar moet kijken is Zweden, met zijn onzalige sociale vangnet. De belastingdruk is daar nog hoger dan in Nederland, betoogde hij, kennelijk aan het adres van degenen die de bestrijding van de werkloosheid in Zweden het kabinet graag als voorbeeld voorhouden. Maar niet alleen sociaal-economisch had de VVD altijd al gelijk. „De VVD heeft sinds de jaren zestig gewaarschuwd tegen de gevolgen van de verslapping op het terrein van de rechtshandhaving.” Daardoor, aldus Voorhoeve, is Nederland niet alleen een dorado geworden van kleine criminelen, maar hebben grote misdadigers ons land ook uitgezocht voor hun verderfelijke praktijken. En even naar de actualiteit hakend: „Zoals de schandelijke kidnappings die momenteel in ons land plaatsvinden.”

Nee, Nederland moet zich weer herpakken, hield de VVD-leider zijn partijgenoten voor. „Wij willen een land waar heldere wetten krachtig worden gehandhaafd, waar ieder zinnig werk heeft, waar onderwijs, wetenschap en cultuur in aanzien staan. Een groen land, de tuin van West-Europa. Geen land van drugsverslaafden, autokrakers en fraudeurs, van gifbelten en industrieel afval, van files en ongelukken, van asfaltjeugd en kindporno.”

'serieus' bloot op tv?

Welke clubs mogen straks eigenlijk op het derde net? Na de FNV doet ook het International Naturist Information Centre (INIC) een gooi naar zendtijd. Robbert Broekstra van het INIC schreef een brief naar NOS om dat voor elkaar te krijgen.

De brief is bij de raad van beheer terecht gekomen, die gaat over de verdeling van zendtijd. Volgens de NOS-persvoorlichter krijgt Broekstra een briefje dat hij met z'n verzoek aan het verkeerde adres is. Minister Brinkman beslist wie in aanmerking komt voor een zendmachtiging. Daarheen wordt het INIC dus netjes verwezen.

Behalve oprichter van het INIC, een alternatief voor de Nederlandse Federatie van Naturisten, is Broekstra actief bij de Vrienden van Randstad Natuur. Aan die organisatie bevestigt hij 95 procent van zijn vrije tijd. De slogan van Broekstra: „Een zijn met de natuur.” Dat zou het maandelijkse programma op het derde net ook moeten uitdragen en propageren. De inhoud zou moeten bestaan uit informatie voor naturisten, zoals waar kan ik bloot kamperen, tennissen, zwemmen en dergelijke. Verder moeten naturisten, uit binnen- en buitenland, aan het woord komen. In zijn brief neemt Broekstra het meest voor de hand liggende bezwaar weg. „U zult zich misschien afvragen, moeten die nieuwinzers of naturisten bloot op de tv. Nee, dat hoeft helemaal niet. Beelden van terreinen of sportve-

Nudisme. Zie: 'serieus bloot op tv?'

nementen zouden eventueel vertoond kunnen worden. Het doel meer bekendheid geven aan de naturistenbeweging.

Vreemd is dat het INIC in het telefoonboek van Gouda niet te vinden is. „Oh, daar heb ik eigenlijk nooit aan gedacht. Is dat duur, om in het telefoonboek opgenomen te worden?”

Stel dat het INIC zendtijd krijgt, is Broekstra dan in staat een programma te maken? „Omroepen maken toch gebruik van de faciliteiten van de NOS, dat zou ook voor ons kunnen. De brief is alleen een eerste stap, als we toestemming krijgen, gaan we weer verder denken.”

Broekstra weet nog niet hoe hij z'n kansen moet inschatten. „We hebben nog geen antwoord gekregen, he. Pas dan kunnen we praten over de mogelijkheden.” Als hij hoort dat Brinkman degene is die over zijn zendmachtiging gaat beslissen, plaatst hij vraagtekens bij de kans op succes. „Hoewel, we zijn natuurlijk een minderheidsgroepering, en die kunnen toch op hoederde net terecht?”

Rechten burger in gevaar

Niet de wet veranderen, maar minder fouten maken

door Bram Pols

AMSTERDAM - „Er worden de laatste tijd nogal wat vormfouten gemaakt bij het openbaar ministerie, waardoor verdachten op vrije voeten moeten worden gesteld. Ik kan me voorstellen dat je je daar als minister zorgen over maakt. Maar wat minister Korthals Altes van Justitie nu doet is het leggen van een verband tussen de 'kwaliteit' van de misdaad en die fouten. Dat is een combinatie die naar mijn idee niet kan.“

Professor mr. A. Soeteman doceert wijsbegeerte van het recht aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij is één van de rechtsdeskundigen, die met verbazing kennis heeft genomen van de uitspraken van de minister, die eergisteren bij de opening van een nieuw parket in Assen 'een paar ballonnetjes oplet', zoals dat in het politieke jargon heet. Wat heet ballonnetjes.

De bewindsman ging zover openlijk te suggereren, dat nieuwe wetgeving noodzakelijk is. De regels in het Wetboek van strafvordering, die eind vorige eeuw zijn opgesteld om verdachten tegen een oppermachtige overheid te beschermen pakken in deze tijd teveel in het voordeel van de verdachte uit, zo sprak de minister.

„Ik kan me indenken dat naarmate het type misdaad zich wijzigt je het wetboek gaat aanpassen. Maar die relatie is er op het ogenblik helemaal niet. In de vorige eeuw was er geen sprake van een misdrijf, wanneer je beneveld achter het stuur zat. Dat is iets van nu. Daar hoort bij dat je de verdachte aan een bloedproef kunt onderwerpen. Maar dat staat op gespannen voet met het idee uit de tijd van de totstandkoming van het strafrecht, dat je niet zo maar aan het lichaam van een verdachte mag komen.“

Computerinbraak

„Dat is dus iets waarover wordt gesproken en uiteindelijk leidt dat tot wetgeving die wat karakter betreft duidelijk afwijkt van die uit de vorige eeuw. Iets anders is de computerinbraak. Ik kan me voorstellen dat dergelijke eigentijdse criminaliteit tot een wijziging van de wet dwingt,“ zegt professor Soeteman. Waar het hier om gaat is dat het openbaar ministerie blunders maakt. De datum van een misdrijf

Prof. mr. A. Soeteman ... de minister legt ten onrechte verband tussen 'kwaliteit' misdaad en de fouten van justitie
FOTO TON HENDRIKS

niet vermeldt op de dagvaarding, vergeet termijnen te verlengen of sjoemelt met de plaats van het misdrijf. Dat is eerstejaars stof voor een rechtenstudent. Dat wordt al onderzocht door termen als 'op of omstreeks' en op 'die plaats of in de directe omgeving'. Maar de verdachte moet uit de dagvaarding wel kunnen weten wat hem nou precies ten laste wordt gelegd.“

„Over dat soort vormfouten wordt veel gesproken en geschreven. Maar het gaat niet aan die in verband te brengen met georganiseerde misdaad. Het heeft te maken met de werkdruk bij het openbaar ministerie. Het zijn slordigheden, die voortvloeien uit het te weinig tijd hebben om de zaken goed voor te bereiden. Daar zou je dus iets aan moeten doen.“

„Het is de vraag of dat soort dingen moeten worden aangepakt door de burger te gaan knotten in zijn rechten. Want daar komen Korthals Altes' voorstellen gewoon op neer. Dat gaat natuurlijk niet alleen om zware misdadigers. Het gaat om de burger. Het gaat om de waarborgen voor het individu. Wanneer die wordt oopgepakt mag dat zo lang duren. Als er aanleiding is nog eens

zo lang. Tot er een moment komt, dat de rechter moet gaan uitmaken of iemand wel terecht zo lang wordt vastgehouden.“

„Dat is rule of law, het beginsel van onze rechtsstaat. Daarin wordt bepaald onder welke omstandigheden, hoe en hoelang je een verdachte mag vasthouden. Rechtsregels, aan de hand waarvan criteria zijn geformuleerd. Nu zegt Korthals Altes, welke die criteria ook zijn, de rechter moet te allen tijde iemand langer vast kunnen houden. Dat komt op niets anders neer, dan dat de rechter moet gaan handelen in strijd met de wet. En ik denk niet dat er daar een voor te vinden is.“ Volgens Soeteman heeft het geen zin de criteria op te gaan rekken, omdat daar mee het begaan van vormfouten niet wordt voorkomen.

„Je kan van alle criteria een soort caoutchoucbeginzelen maken. Die dus kunnen worden opgerekt in het belang van het algemeen. Dat betekent dat de rechter en het openbaar ministerie gaan uitmaken wat het belang van het algemeen is. Een dergelijke discussie is er ook in de VS geweest, waar Reagan wilde tornen aan het punt van het 'onrechtmatig verkregen bewijs'. Daar

moest wat minder moeilijk over worden gedaan. Het Supreme Court heeft daarin een duidelijke uitspraak gedaan voor handhaving.“

„Het zou immers betekenen dat de politie volstrekt naar eigen believen mensen van straat plukken. In Engeland speelde ook iets dergelijks met het zwijgrecht van verdachten. Men vond dat het zwijgen van een verdachte tegen hem gebruikt zou moeten kunnen worden. Maar niemand kent de redenen waarom een verdachte zwijgt. Het zijn allemaal dingen die de rechten van de burger uithollen.“

„Want wat nu met een crimineel gebeurt, kan morgen u en mij treffen. Stel dat de termijnen mogen worden overschreden, dat bij het proces de ene keer wel de andere keer maar niet met een tolk wordt gewerkt; dat zet het openbaar ministerie nou niet bepaald aan om eens wat nauwkeuriger te gaan werken.“

„Natuurlijk is het heel pijnlijk wat nu gebeurt. Dat mensen, die terecht moeten staan voor grove misdrijven op grond van vormfouten worden losgelaten. Maar dat is inherent aan ons rechtsbestel. De vrijheid van

meningsuiting vinden we een groot goed, maar het kan heel pijnlijk zijn als je daar het slachtoffer van bent. De rechtswaarborgen zijn er om te worden nagekomen. Als het goed uitkomt, maar ook als het wat minder uitkomt.“

Pijnbank

Professor Soeteman wijst op een verandering in het wetsbestel over de laatste eeuwen. „Vroeger was er sprake van een inquisitor systeem. De verdachte was niet meer dan 'voorwerp van onderzoek'. Hij had geen rechten. Binnen dat systeem paste ook de pijnbank, want je kon soms iemand niet ter dood veroordelen als hij niet had bekend. De bekentenis werd er dus letterlijk uit getrokken.“

Naarmate er wat beter werd gedacht over de integriteit van de mens is men overgeschakeld op wat we het accusator systeem noemen. „De menselijke waardigheid werd in de zeventiende en achttiende eeuw hoger geschat en dus kreeg ook de verdachte rechten. Er kwam een nauwkeurige omschrijving van hoe lang, op grond waarvan en onder welke omstandigheden iemand mocht worden vastgehouden. Hij kreeg recht op verdediging en recht op een laatste woord. Er werd in kaart gebracht wat de rechten van de verdachte fase na fase waren. En in geval van twijfel was het recht op zijn hand. Dat recht werd hem gegeven, omdat de overheid tot dan toe naar ieders idee toch wel wat al te oppermachtig was.“

„Dat is die overheid natuurlijk nog. Maar wat Korthals Altes nu feitelijk wil is wrikken aan dat accusator systeem. Hij zegt immers, nu de wapens tussen beide partijen gelijkwaardig zijn geworden moet een herziening van het wetboek worden overwogen.“

Denkfout

„De denkfout zit hier in, dat de criminelen niet intelligenter zijn geworden, maar dat zij advocaten hebben die de fouten van het rechtproces bloot leggen. En de advocaat die dat niet doet is geen knip voor z'n neus waard.“

„Dat wij dit soort regels hebben, die verdachten van misdrijven rechten geven, is geen zaak van vandaag. Dat is in eeuwen door met vallen en opstaan tot stand gekomen. Het zou toch te gek zijn als dat alles even omver wordt gehaald omdat het openbaar ministerie het te druk heeft.“

Huishoudens steeds kleiner

Minder dan de helft bestaat uit gezinnen met kinderen

Van onze redactie samenleving
AMSTERDAM - Minder dan de helft van de Nederlandse huishoudens bestaat uit gezinnen met kinderen. Uit onderzoek van het adviesbureau AGB Mini Census te Den Haag blijkt dat het aantal huishoudens sinds 1975 met 33 procent is gestegen. Tegelijk nam de gemiddelde grootte per huishouden sterk af.

Het traditionele gezin van twee ouders met een of meer kinderen is dus op de terugtocht. Dit kan gevolgen hebben voor de juridische en overheidsregelingen, die veelal nog zijn afgestemd op de gezinnen-oude-stijl. Het bureau wil voortaan elke twee jaar nagaan hoe de ont-

wikkeling is. Volgens de onderzoekers hebben bedrijfsleven en overheid behoefte aan informatie omtrent omvang en samenstelling van de bevolking. Het Centraal bureau voor de statistiek verstrekt wel cijfers over wonen, werken en inkomen binnen de totale bevolking, maar er is volgens de onderzoekers een hiaat met betrekking tot de sociale verbanden waarbinnen mensen leven. Die gegevens zijn toch interessant, omdat veel beslissingen over diensten en goederen worden genomen binnen deze verbanden.

Op het ogenblik bestaat 55 procent van de huishoudens uit een of twee

mensen en nog maar 37 procent valt onder de noemer gezinnen met kinderen. Sinds 1975 stond tegenover de daling van huishoudens met meer dan twee mensen, een toename van de tweepersoons huishoudens met ruim een derde terwijl het aantal eenpersoons huishoudens maar liefst verdrievoudigde. Het gemiddelde aantal mensen per huishouding daalde van 3,2 naar 2,6. De verwachting is dat dit zich in 1990 zal hebben doorgezet tot beneden de tweeneenhalf. Het aantal alleenverdieners (1,8 miljoen) is met 33 procent de grootste inkomensgroep. Een kwart van de huishoudens doet het met twee inkomens.

MARTIJN DOKUMENTATIESERVICE, LIJST 6, 13-10-1987 / PERSFOCUS SEPT. '87 (es 296)

dokumentatienummer
 : aantal pagina's
 : : prijs per exemplaar (indien bestelbaar via Martijn inclusief
 : : : verzend- en administratiekosten)
 : : : indien bestelbaar via Martijn: X
 : : : : titel, schrijver, datum, uitgever, plaats, inhoud, bestelinfo
 : : : : :
 DC 58 1 - Voorstellen voor schriftelijke vragen in de Tweede Kamer in
 het 'voorlopig verslag' over de justitiebegroting, door Jan
 Schuijjer van de COC-projectgroep leeftijdsgrenzen, over het
 wetsvoorstel 'zware zedendelicten' en over de richtlijnen
 van de procureurs generaal inzake opsporing kinderpornografie.
 DC 59 2 - Jaarverslag 1986/1987 van de COC-projectgroep leeftijdsgrenzen.
 DC 60 2 1,85 X Brief van de minister van binnenlandse zaken aan de voorzitter
 van de tweede kamer over de algemene wet gelijke behandeling
 d.d. 18-9-1987; bevat beperkt verbod op diskriminatie wegens
 o.a. homoseksuele gerichtheid.
 DC 61 2 1,85 X Bericht van het ministerie van justitie "anti-diskriminatie-
 bepalingen aangescherpt met "seksuele gerichtheid en geslacht"
 d.d. 18-9-1987; bevat ook huidige en voorgestelde tekst van
 het wetsvoorstel.
 DC 62 1 1,80 X Artikel in Volkskrant 5-10-1987 "PvdA-partijraad wil aanpassing
 voorstel tegen diskriminatie"; begrip homoseksualiteit moet
 worden vervangen door seksuele voorkeur.
 DC 63 3 1,95 X Open brief van Philippe Carpentier over de affaire CRIES d.d.
 eind september 1987.
 DC 64 1 1,80 X Brief van A. de Klerk aan KRO-Brandpunt d.d. 23-9-1987 over
 publieksvoorlichting.
 DC 65 2 1,85 X Brief van A. de Klerk aan de hoofdkommissaris van politie te
 Utrecht d.d. 4-10-1987.

Bestelwijze, alleen voor de met X gemerkte stukken:
 maak het bedrag over op postbank 54.59.646 t.n.v. Vereniging Martijn, Postbus
 5478, 1007 AL Amsterdam o.v.v. van het gewenste dokumentatienummer.
 Let op: korting op verzend- en administratiekosten bij bestelling van meer
 stukken en/of exemplaren tegelijk; de berekeningswijze staat vermeld in
 Persfocus april 1987, pag. 39.
 Voor nadere informatie: telefoon 020-760670.

